2024/2233

2024 10 10

EUROPOS PARLAMENTO REZOLIUCIJA (ES) 2024/2233

2024 m. balandžio 11 d.

su pastabomis, sudarančiomis neatskiriamą sprendimų dėl 2022 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija ir vykdomosios įstaigos, dalį

EUROPOS PARLAMENTAS,

— atsižvelgdamas į savo sprendimą dėl 2022 finansinių metų Europos Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo, III skirsnis – Komisija,

— atsižvelgdamas į savo sprendimus dėl vykdomųjų įstaigų 2022 finansinių metų biudžeto įvykdymo patvirtinimo,

— atsižvelgdamas į Darbo tvarkos taisyklių 99 straipsnį ir V priedą,

— atsižvelgdamas į Užsienio reikalų komiteto, Vystymosi komiteto, Užimtumo ir socialinių reikalų komiteto, Aplinkos, visuomenės sveikatos ir maisto saugos komiteto, Transporto ir turizmo komiteto, Regioninės plėtros komiteto, Kultūros ir švietimo komiteto, Piliečių laisvių, teisingumo ir vidaus reikalų komiteto ir Moterų teisių ir lyčių lygybės komiteto nuomones,

— atsižvelgdamas į Žemės ūkio ir kaimo plėtros komiteto laišką,

— atsižvelgdamas į Biudžeto kontrolės komiteto pranešimą (A9-0139/2024),

— atsižvelgdamas į 2020 m. gruodžio 16 d. tarpinstitucinį susitarimą dėl bendradarbiavimo biudžeto klausimais ir patikimo finansų valdymo, taip pat dėl naujų nuosavų išteklių, įskaitant veiksmų gaires dėl naujų nuosavų išteklių nustatymo;

Politiniai prioritetai

1. primena savo tvirtą įsipareigojimą laikytis pagrindinių principų ir vertybių, įtvirtintų Europos Sąjungos sutartyje (ES sutartis) ir Sutartyje dėl Europos Sąjungos veikimo (SESV), įskaitant SESV 317 straipsnyje nurodytą patikimą finansų valdymą ir SESV 325 straipsnyje nurodytą kovą su sukčiavimu bei Sąjungos finansinių interesų apsaugą;

2. akcentuoja Sąjungos biudžeto svarbą įgyvendinant Sąjungos politikos prioritetus ir jo vaidmenį teikiant pagalbą valstybėms narėms tokiomis nenumatytomis aplinkybėmis, kaip COVID-19 pandemija, tarptautiniai konfliktai ar krizės ir jų padariniai; atsižvelgdamas į tai, pažymi, kad investicijos ir parama iš Sąjungos biudžeto tebėra aktualios siekiant mažinti skirtumus tarp valstybių narių ir regionų, skatinti ekonomikos augimą ir užimtumą, kovoti su skurdu bei socialine atskirtimi, taigi ir gerinti Sąjungos piliečių kasdienį gyvenimą bei daryti ekonominį poveikį Sąjungoje; primygtinai ragina Komisiją nesumažinti tempo ir užmojo, kurių reikia norint pasiekti Europos žaliajame kurse nustatytus su klimatu susijusius tikslus, ir pabrėžia, kad šiuo tikslu reikia didinti būtinas investicijas; pabrėžia, kad 2022 m. Sąjunga toli gražu nepasiekė efektyvumo lygio, kurio reikia, kad būtų pasiekti 2030 m., 2040 m. ir 2050 m. nustatyti su klimatu susiję tikslai;

3. pabrėžia, kad patikimai ir laiku vykdomas biudžetas padeda efektyviau ir veiksmingiau reaguoti į įvairių politikos sričių poreikius ir iššūkius; pabrėžia, kad dėl spaudimo, susijusio su galutiniu 2014–2020 m. DFP užbaigimu, taip pat dėl vienu metu įgyvendinamų įvairių priemonių, kurioms dėl laiko apribojimų taikomos skirtingos taisyklės, gali būti vėluojama įgyvendinti ir padaugėti klaidų, pažeidimų bei sukčiavimo atvejų; primena Komisijos, kaip sutarčių sergėtojos, vaidmenį siekiant apsaugoti Sąjungos finansinius interesus;

4. pabrėžia, kad Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė(EGADP) prisideda padedant valstybėms narėms atsigauti nuo ekonominių ir socialinių COVID-19 pandemijos padarinių ir sukurti atsparią Sąjungą, kuri galėtų atremti ateities iššūkius; atkreipia dėmesį į EGADP ir plano „RePowerEU“ indėlį sprendžiant su energetika susijusias problemas, kylančias dėl Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą; apgailestauja dėl to, kad tarpinės reikšmės nebuvo tiksliau apibrėžtos, ir ragina Komisiją stebėti, kaip valstybės narės įgyvendina susijusius veiksmus pagal sutartas tarpines ir siektinas reikšmes;

5. pabrėžia, kad 2022 m. Sąjungos biudžetas atliko nepaprastai svarbų vaidmenį šalinant Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padarinius, konkrečiai, siekiant užtikrinti maisto tiekimo grandines, spręsti su energija susijusias problemas, padėti valstybėms narėms priimti Ukrainos pabėgėlius ir teikti pagalbą Ukrainai rūpinantis savo piliečiais; pažymi, kad dėl to biudžetui buvo daromas spaudimas ir kad buvo panaudotos visos turimos lankstumo priemonės; atsižvelgdamas į tai atkreipia dėmesį į priimtą daugiametės finansinės programos (DFP) laikotarpio vidurio peržiūrą, pagal kurią perorientuojamos lėšos ir pritraukiama naujų lėšų; pabrėžia, jog svarbu, kad Komisija pateiktų aiškias ir realistiškas ES skolos grąžinimo veiksmų gaires;

6. primena, kad svarbu griežtai taikyti Sąjungos finansines taisykles visoms programoms ir visiems paramos gavėjams, kad būtų išvengta visų formų sukčiavimo, interesų konfliktų, korupcijos, dvigubo finansavimo ir pinigų plovimo; atsižvelgdamas į tai primena, kad esminį vaidmenį atlieka visa Sąjungos kovos su sukčiavimu struktūra, ir reiškia susirūpinimą dėl to, kad kai kurios valstybės narės atsisako bendradarbiauti su vienu iš jos elementų, t. y. Europos prokuratūra;

7. primena, kad svarbu atlikti finansinių programų, sukurtų reaguojant į krizes, *ex post* ir laikotarpio vidurio vertinimus ne tik dėl jų atitikties ir tvarkingumo, efektyvumo, veiksmingumo, veiklos rezultatų ir ilgalaikio ekonominio poveikio, bet ir dėl jų aktualumo, suderinamumo ir sukurtos Europos pridėtinės vertės; pažymi, kad sprendimai, susiję su reagavimo į COVID-19 priemonėmis, buvo priimti patiriant didžiulį spaudimą laiko požiūriu, nors tokios priemonės bus įgyvendinamos iki 2026 m.; pabrėžia, kad greitai reaguojant neturėtų nukentėti tinkama išlaidų kontrolė, ir todėl ragina Komisiją pasimokyti iš patirties, susijusios su tokiomis priemonėmis;

8. primena apie EGADP svarbą patiriant ekonomikos nuosmukį po COVID-19 pandemijos, primena, kad pagal EGADP įgyvendinimo modelį Komisijai keliami daug mažesni reikalavimai ir sumažinama Komisijos kontrolės našta valstybių narių atžvilgiu; yra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmai, atlikdami EGADP vertinimą, nustatė Komisijos preliminaraus vertinimo ir *ex post* auditų trūkumų ir mano, kad tebėra trūkumų valstybių narių ataskaitų teikimo ir kontrolės sistemose; yra susirūpinęs dėl to, kad dėl tokių trūkumų buvo nustatytos kontrolės tarpinės reikšmės, kurios rodo, kad pradėjus įgyvendinti planus atitinkamos valstybių narių sistemos veikė ne visu pajėgumu, o tai kelia riziką EGADP išlaidų tvarkingumui ir Sąjungos finansinių interesų apsaugai;

9. pabrėžia interesų konfliktų riziką tais atvejais, kai subjektai, dalyvaujantys vykdant Sąjungos biudžetą bet kuriuo lygmeniu, gali būti nepatikimi dėl priežasčių, nesusijusių su ekonominiais interesais; atkreipia dėmesį į labai fragmentišką teisinę sistemą, taikomą valstybėse narėse ir regionuose, susijusią su interesų konfliktais, ir ragina, kad Komisijos gairėmis būtų užtikrintas teisinis aiškumas ir skatinamas vienodas aiškinimas bei taikymas; pritaria Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 6/2023 pateiktai pastabai, kad „duomenų gavyba, lyginant informaciją iš skirtingų šaltinių, gali padėti nustatyti galimus interesų konfliktus“;

10. pabrėžia Europos kovos su sukčiavimu tarnybos (OLAF), Europos prokuratūros, Europos Sąjungos bendradarbiavimo baudžiamosios teisenos srityje agentūros (Eurojusto) ir Europos Sąjungos teisėsaugos bendradarbiavimo agentūros (Europolo) vaidmenį kovojant su korupcija; ragina toliau stiprinti Europos prokuratūros ir OLAF pajėgumus, taip pat jų bendradarbiavimą ir geriau apibrėžti jų kompetencijas; palankiai vertina Europos prokuratūros pastangas tiriant sukčiavimą ir kitas nusikalstamas veikas, darančius poveikį Sąjungos finansiniams interesams, ir vykdant baudžiamąjį persekiojimą už juos ir pabrėžia visiško jos nepriklausomumo ir nešališkumo svarbą veiksmingam jos funkcijų vykdymui; primena, kad svarbu Europos prokuratūrai ir OLAF suteikti pakankamai finansinių ir žmogiškųjų išteklių; ragina visiems Sąjungos įstaigų darbuotojams taikyti bendras kovos su korupcija taisykles ir ragina nustatyti, kad tarpinstitucinis skaidrumo registras būtų privalomas visoms ES institucijoms ir agentūroms, siekiant užtikrinti, kad nebūtų daromas poveikis būtinam tam tikrų ES institucijų nepriklausomumui; pakartoja, kad reikia dėti daugiau pastangų kovojant su sukčiavimu tiek Sąjungos, tiek valstybių narių lygmeniu, glaudžiai bendradarbiaujant su Europos prokuratūra ir OLAF;

11. pabrėžia, kad kai kuriose valstybėse narėse pablogėjo teisinės valstybės padėtis, ir akcentuoja didelę teisinės valstybės sąlygų mechanizmo svarbą siekiant apsaugoti Sąjungos biudžetą; ragina Komisiją visapusiškai pasinaudoti turimomis priemonėmis, kad būtų pašalinta aiški šiurkštaus Sąjungos vertybių pažeidimo rizika, ir nedelsiant pasinaudoti Sąlygų reglamentu, kai teisinės valstybės principo pažeidimai gali daryti poveikį Sąjungos finansiniams interesams; pritaria tam, kad būtų blokuojamos Sąjungos lėšos, kol nebus visiškai įvykdytos sąlygos, ir kad nebūtų pasiduodama šantažui; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti vieningą, visapusišką ir integruotą požiūrį naudojant įvairius fondus ir teisėkūros priemones ir išvengti technokratinio bei prieštaringo požiūrio taikant įvairias finansavimo priemones;

12. pabrėžia, kad, turint mintyje teisinės valstybės principą, reikia užtikrinti aiškius standartus ir veiksmingą valdžių padalijimą; pabrėžia, kad visos Sąjungos institucijos ir įstaigos turėtų visapusiškai laikytis teisinės valstybės ir teismų nepriklausomumo principų ir neturėtų veikti kaip drausmės bylų kolegija už nepriklausomos teismų sistemos ribų; pabrėžia, kad teisės pažeidimų atveju atsakingos turėtų būti atitinkamos Sąjungos institucijos ar įstaigos arba nacionalinės valdžios institucijos; pabrėžia, kad reikia vengti nesąžiningų įskundimo ar informavimo apie pažeidimus procedūrų ir kad tokios procedūros turėtų būti grindžiamos aiškiais teisinės valstybės standartais;

13. atkreipia dėmesį į priemones, kurių Komisija ėmėsi 2022 m. pagal Sąlygų reglamentą, tačiau mano, kad jos pradėtos taikyti labai vėluojant ir po ilgai trukusių politinių svarstymų; prašo Komisijos atlikti išsamius vertinimus ir užtikrinti tinkamus kontrolės mechanizmus, kad būtų garantuotas patikimas finansų valdymas ir Sąjungos biudžeto apsauga dabartiniais ir būsimais atvejais, kai būtų nepaisoma Sąjungos vertybių bei teisinės valstybės principo ir galėtų būti daromas poveikis Sąjungos finansiniams interesams;

14. palankiai vertina susitarimą, pasiektą 2023 m. gruodžio mėn. derybose dėl persvarstytų Sąjungos finansinių taisyklių; ypač palankiai vertina patobulinimus, susijusius su Sąjungos lėšų sekimu naudojant skaitmenines priemones ir sąveikumą, kuriais bus sustiprinta Sąjungos finansinių interesų apsauga, tikslinį ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos (EDES) išplėtimą aprėpiant pasidalijamąjį valdymą DFP po 2027 m., nuorodą į teisinės valstybės sąlygų mechanizmą ir Sąjungos vertybes, kaip įtvirtinta ES sutarties 2 straipsnyje, taip pat galimybę racionalizuoti paramą mažosioms ir vidutinėms įmonėms ir pavieniams pareiškėjams nustatant labai mažos vertės dotacijas;

15. primena Komisijai, kad dėl visų pasiūlymų dėl teisėkūros procedūra priimamų aktų, kurie turi didelį ekonominį, socialinį poveikį ir poveikį aplinkai, turi būti atliekami patikimi ir išsamūs poveikio vertinimai, įskaitant jų poveikį Sąjungos piliečių pragyvenimo išlaidoms, paramos gavėjų ir administracijų biurokratizacijos lygiui, taip pat su lytimi susijusiems klausimams, kad būtų užtikrintas teisingas Sąjungos biudžeto paskirstymas; pabrėžia, kad tai yra Komisijos geresnio reglamentavimo darbotvarkės dalis; pabrėžia, kad Komisija turėtų atlikti poveikio vertinimus visiškai neutraliai ir nešališkai; be to, tikisi, kad Komisija pagerins atitinkamų galimybių sąnaudų ir naudos analizę padidindama įvairių skirtingas nuomones turinčių suinteresuotųjų subjektų dalyvavimą atvirose viešose konsultacijose;

16. atkreipia dėmesį į tai, kad lyčių lygybė yra viena iš pamatinių Sąjungos vertybių ir yra įtvirtinta ES pagrindinių teisių chartijoje; primena ilgalaikį Sąjungos įsipareigojimą integruoti lyčių aspektą į savo politikos formavimą siekiant nustatyti ir ištaisyti nelygybę, taip pat tai yra būtina sąlyga Sąjungos ekonomikos augimo, užimtumo ir socialinės sanglaudos tikslams pasiekti; pabrėžia, kad svarbu ir toliau dėti pastangas, visų pirma biudžeto sudarymo atsižvelgiant į lyčių aspektą srityje, pvz., taikyti bandomąją metodiką, skirtą lyčių lygybei skirtoms išlaidoms pagal daugiametę finansinę programą sekti, siekiant užtikrinti, kad lyčių aspektas būtų sėkmingai integruotas į Sąjungos biudžetą;

17. primena, kad išlaidų sritims, kurioms taikomos sudėtingesnės taisyklės ir tinkamumo kriterijai, kyla didesnė klaidų rizika ir užkraunama pernelyg didelė administracinė našta paramos gavėjams, ypač naujiems dalyviams; pakartoja, kad reikia užtikrinti kuo didesnį supaprastinimą Sąjungos išlaidų programų srityje ir rasti pusiausvyrą taikant patikimas patikras ir kontrolę; pabrėžia, kad Sąjungos lėšų valdymo, ataskaitų teikimo ir audito skaitmeninimas yra nepaprastai svarbus siekiant pagerinti potencialių gavėjų galimybes vienodomis sąlygomis jomis naudotis ir visiems piliečiams užtikrinti efektyvesnį bei skaidresnį lėšų valdymą;

18. yra susirūpinęs, kad vėlai priėmus kai kuriuos skirtingas Sąjungos politikos sritis, pvz., sanglaudos politiką, reguliuojančius sektorių reglamentus buvo labai pavėluota įgyvendinant 2021–2027 m. programavimo laikotarpį; dar kartą primygtinai ragina Komisiją ir valstybes nares imtis visų būtinų priemonių, kad būtų toliau spartinamas politikos įgyvendinimas vietoje, užtikrinant geresnę geografinę pusiausvyrą, sykiu daug dėmesio skiriant taisyklių laikymuisi, projektų kokybei, rezultatų pasiekimui ir Sąjungos finansinių interesų apsaugai; šiuo atžvilgiu pabrėžia, kad esama rizikos, kurią Sąjungos biudžetui kelia dar neįvykdyti įsipareigojimai, nes gali būti panaikinta daug įsipareigojimų, o tai gali savo ruožtu sumažinti jo poveikį; ragina Komisiją nurodyti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, kokių priemonių ji ketina imtis, siekdama keisti šią padėtį;

19. ragina Komisiją imtis iniciatyvų, pvz., techninės pagalbos, siekiant nuolat didinti lėšų panaudojimo lygį valstybėse narėse; ragina Komisiją atidžiai stebėti vykdymo valstybėse narėse pažangą, ypač nepakankamo vykdymo ir mažo lėšų panaudojimo lygio atvejus, bei pateikti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai šalies analizę, įvardijant pasikartojančias problemas ir priemones, kurių imtasi siekiant optimizuoti padėtį;

20. pabrėžia Sąjungos sanglaudos politikos svarbą ekonominei ir teritorinei konvergencijai ir vystymuisi Sąjungos regionuose, taip pat remiant Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą; pabrėžia sanglaudos fondų sinergiją koordinuojant su kitomis Sąjungos programomis, visų pirma EGADP, siekiant kuo labiau padidinti viešųjų išlaidų poveikį ir efektyvumą;

I SKYRIUS

Daugiametė finansinė programa (DFP)

Europos Audito Rūmų patikinimo pareiškimas bei biudžeto ir finansų valdymas

Finansinių ataskaitų patikimumas

21. palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai savo 2022 finansinių metų metinėje biudžeto vykdymo ataskaitoje ([1]) nustatė, kad 2022 m. Europos Sąjungos konsoliduotosios finansinės ataskaitos yra patikimos; su pasitenkinimu pažymi, kad Audito Rūmai nuo 2007 m. kasmet pateikia palankią nuomonę dėl finansinių ataskaitų patikimumo;

22. pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. visi įsipareigojimai sudarė 577,2 mlrd. EUR, palyginti su 445,9 mlrd. EUR bendro turto; pažymi, kad 131,3 mlrd. EUR skirtumas reiškia (neigiamą) grynąjį turtą, kurį sudaro rezervai, ir išlaidų, kurias Sąjunga jau patyrė iki 2022 m. gruodžio 31 d. ir kurios turi būti finansuojamos iš būsimų biudžetų, dalis;

23. pažymi, kad 2022 m. pabaigoje apskaičiuota patirtų ir paramos gavėjams mokėtinų, bet dar nedeklaruotų tinkamų finansuoti išlaidų vertė, užregistruota kaip sukauptos išlaidos, buvo 148,7 mlrd. EUR (2021 m. – 129,9 mlrd. EUR), iš kurių 22,6 mlrd. EUR yra susiję su sukauptomis EGADP išlaidomis;

24. atkreipia dėmesį į tai, kad, pasibaigus Jungtinės Karalystės išstojimo iš Sąjungos pereinamajam laikotarpiui, Komisija įvertino, kad paskutinę ataskaitinio laikotarpio dieną Sąjungos sąskaitose buvo nurodyta iš Jungtinės Karalystės gautina grynoji 23,9 mlrd. EUR dydžio suma (2021 m. – 41,8 mlrd. EUR), iš kurių 9,1 mlrd. EUR numatyta gauti per ateinančius 12 mėnesių nuo paskutinės ataskaitinio laikotarpio dienos; mano, kad bet kokia suma, viršijanti numatytą iš Jungtinės Karalystės gautiną 9,1 mlrd. EUR sumą, turėtų būti naudojama skolai, susidariusiai dėl Komisijos skolinimosi ir skolinimo veiklos, sumažinti;

25. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmai įvertino neišprovokuoto ir nepateisinamo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą poveikį Sąjungos sąskaitoms; palankiai vertina Audito Rūmų išvadą, kad šis poveikis buvo tinkamai apskaitytas ir pateiktas konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose;

([1]) OL C, C/2023/103, 2023 10 4.

26. palankiai vertina Audito Rūmų išvadą, kad turtas, įsipareigojimai, pajamos ir išlaidos, įskaitant su Europos ekonomikos gaivinimo priemone „NextGenerationEU“ (NGEU) susijusį turtą, įsipareigojimus, pajamas ir išlaidas, konsoliduotosiose metinėse finansinėse ataskaitose pateikti teisingai;

Sąjungos pajamų ir išlaidų teisėtumas ir tvarkingumas

27. apgailestauja dėl Audito Rūmų ketvirtus metus iš eilės pateiktos neigiamos nuomonės dėl Sąjungos biudžeto išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo; pabrėžia, kad svarbu stiprinti Komisijos ir valstybių narių kontrolės mechanizmus, kuriuos Audito Rūmai laiko nepatikimais, todėl kyla pavojus metinės valdymo ir veiklos ataskaitos (MVVA) patikimumui; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad pajamose nėra reikšmingų klaidų ir kad Audito Rūmų tikrintos valdymo sistemos iš esmės buvo veiksmingos;

28. yra susirūpinęs dėl to, kad, Audito Rūmų vertinimu, 2022 m. išlaidų klaidų lygis yra 4,2 proc., t. y. daugiau nei dvigubai viršija reikšmingumo ribą; pažymi, kad, palyginti su ankstesniais dvejais metais (3,0 proc. 2021 m. ir 2,7 proc. 2020 m.), padėtis toliau blogėja; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai nustatė esminių problemų kompensavimu grindžiamose išlaidose, sudarančiose 66 proc. Audito Rūmų audito tiriamosios visumos, – įvertintas klaidų lygis jose yra 6 proc.; pažymi, kad apskaičiuota, jog Audito Rūmų nustatytų klaidų poveikis patvirtintoms metų išlaidoms yra reikšmingas ir daug apimantis;

29. pažymi, kad pačios Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertis 2022 m. (panašiai kaip 2020 ir 2021 m.) yra 1,9 proc., o tai nesiekia reikšmingumo ribos; pažymi, kad, atlikus *ex post* kontrolę ir pataisas, Komisija riziką užbaigiant programas įvertino 0,9 proc.; atkreipia dėmesį į bendro Audito Rūmų klaidų lygio ir Komisijos rizikos atliekant mokėjimus skirtumą, kuris pastebimas 2022 m. bendrose Sąjungos biudžeto išlaidose, nors ne visose išlaidų srityse, pažymi, kad tai ypač akivaizdu 1 ir 2 išlaidų kategorijose bei ankstesniais metais; taip pat atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos įvertinta rizika atliekant mokėjimus nuolat yra apatinėje intervalo dalyje arba nesiekia Audito Rūmų statistinių įverčių; palankiai vertina Audito Rūmų klaidų lygio įvertį, nes jis yra svarbus esamos rizikos rodiklis; ragina rasti bendrą sutarimą, kad būtų išvengta tokio Audito Rūmų bendro klaidų lygio ir Komisijos rizikos atliekant mokėjimą skirtumo;

30. pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pastabos, jog Komisijai vertinant riziką greičiausiai per menkai įvertinamas rizikos lygis keliose srityse; taip pat yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų nustatytų pasikartojančių trūkumų, susijusių su valstybių narių *ex post* patikromis 2 išlaidų kategorijoje, dėl kurių mažėja pasitikėjimas pastarųjų darbu;

31. pabrėžia, kad bendras klaidų lygio Sąjungos biudžete įvertis, pateiktas Audito Rūmų patikinimo pareiškime, yra pinigų, kurie neturėjo būti išmokėti, nes buvo panaudoti nesilaikant taikytinų taisyklių ir reglamentų, įvertis, o ne sukčiavimo ar korupcijos rodiklis; apgailestauja, kad bendras klaidų lygio Sąjungos biudžete įvertis kiekvienais metais gali sudaryti neigiamą įspūdį piliečiams;

32. primena, kad Audito Rūmų audito metodas ir metodika grindžiami tarptautiniais audito standartais, pagal kuriuos reikalaujama testuoti atsitiktinę reprezentatyviąją operacijų imtį, pagal kurią nustatomas klaidų lygis; primena, kad Audito Rūmai skiria mažos rizikos išlaidas, t. y. teisėmis į išmokas grindžiamus mokėjimus pagal supaprastintas taisykles, ir didelės rizikos išlaidas, t. y. kompensavimu grindžiamus mokėjimus, kuriems taikomos sudėtingos taisyklės; pažymi, kad 2022 m. išlaidoms Audito Rūmai 66 proc. savo audito tiriamosios visumos atrinko iš didelės rizikos išlaidų (63,2 proc. 2021 m.), kurios sudarė 110,1 mlrd. EUR, ir 34 proc. iš mažos rizikos išlaidų, kurios sudarė 56,7 mlrd. EUR; pažymi, kad Audito Rūmų įvertintą 2022 m. klaidų lygį (4,2 proc.) daugiausia lemia kategorijos „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ (2,5 proc. bendro klaidų lygio), „Gamtos ištekliai ir aplinka“ (0,8 proc.), „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ (0,4 proc.) ir „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ (0,3 proc.) ir kad Audito Rūmai šias sritis daugiausia laiko didelės rizikos išlaidų sritimis; pažymi, kad Komisija savo MVVA išlaidas skirsto į didesnės, vidutinės ir mažesnės rizikos kategorijas; pažymi, kad Audito Rūmai daugiausia naudoja rizikos kategorijas imties dydžiui nustatyti, kad visų pirma pagrįstų savo nuomonę dėl išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, o Komisija rizikos kategorijas naudoja tam, kad būtų nustatytos sritys, kuriose reikia papildomo valdymo lygmens dėmesio siekiant ištaisyti klaidas; pabrėžia, kad tai, jog Audito Rūmai ir Komisija naudoja skirtingas rizikos kategorijas, trukdo biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai atlikti kanceliarinių formos klaidų ir esminių administracinių klaidų lyginamąją analizę;

33. primena, kad atliekant Audito Rūmų auditą dėmesys skiriamas peržiūrimiems metams; vis dėlto mano, kad Audito Rūmai savo metinėje ataskaitoje atsižvelgia į kelerių metų nustatytus faktus ir savo specialiosiose ataskaitose daugiau dėmesio skiria konkrečioms temoms; pažymi, kad, skirtingai nuo šio metodo, Komisija atsižvelgia į visą Sąjungos programų ir fondų gyvavimo ciklą, apimantį kelerius metus, taip pat į pataisymus ir susigrąžinimus pasibaigus peržiūrimiems metams; vis dėlto laikosi nuomonės, kad šiais skirtingais metodais neįmanoma iki galo paaiškinti didelio klaidų lygio įverčio skirtumo;

34. primena, kad Sąjungos išlaidų programos iš esmės yra daugiametės, taigi su jomis susijusios kontrolės sistemos ir valdymo ciklai taip pat apima daug metų; primena, kad Komisija riziką užbaigiant programas vertina žvelgdama iš daugiametės perspektyvos, atsižvelgdama į kelerių metų pataisas ir susigrąžinimus; pažymi, kad Komisijos požiūris grindžiamas testais, kaip apibrėžta kontrolės strategijose, siekiant patikrinti, ar laikomasi Sąjungos taisyklių, kad galiausiai būtų nustatyta, ar lėšas reikia susigrąžinti iš paramos gavėjų; pažymi, kad rizikos atliekant mokėjimą intervalas, nustatytas taikant šį metodą, panašus į didžiąją Audito Rūmų įvertinto klaidų lygio dalį ir kad Komisija jį laiko geriausiu įverčiu Sąjungos biudžeto rizikos pozicijai išreikšti;

35. mano, kad abiem metodais siekiama skirtingų tikslų ir jie turi privalumų, trūkumų, stipriųjų ir silpnųjų pusių ir turėtų būti naudojami vienas kitam papildyti, kartu suvokiant skirtumus ir ypatumus, pvz., skirtingas kiekvienos institucijos taikomas klaidų sąvokas ir rizikos kategorijas; mano, kad Audito Rūmų klaidų lygis yra svarbus Sąjungos biudžeto vykdymo teisėtumo ir tvarkingumo laikymosi rodiklis; yra susirūpinęs dėl didelių Audito Rūmų ir Komisijos pateiktų lygių skirtumų, kiek tai susiję su trūkumais, nustatytais Komisijos pusėje; atsižvelgdamas į tai, palankiai vertina Audito Rūmų nustatytus faktus, pastabas ir rekomendacijas kaip labai naudingą indėlį į tolesnį biudžeto valdymo ir vykdymo, atliekamų pagal įvairius valdymo būdus ir visų susijusių suinteresuotųjų subjektų, gerinimą; apgailestauja, kad vien tik analizuojant riziką neatsižvelgiama į realius įgyvendintų projektų rezultatus, kokybę, tvarumą ir Europos pridėtinę vertę; pakartoja, kad remia Audito Rūmų audito metodą ir metodiką, pagal kuriuos turėtų būti įvertintas taisomųjų priemonių poveikis bendram klaidų lygiui, ir ragina Komisiją bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant didinti suderinimą ir pateikti labiau palyginamus duomenis;

36. pažymi, kad keliais klausimais Audito Rūmų ir Komisijos nustatyti faktai sutampa, visų pirma dėl kategorijos „Sanglauda“ pažeidimų pagrindinių šaltinių ir didesnės rizikos rinkos priemonėms bei kaimo plėtrai kategorijoje „Gamtos ištekliai ir aplinka“; pažymi, kad konkrečiai kategorijoje „Sanglauda“ kai kurie Audito Rūmų nustatytų ir kiekybiškai įvertintų tinkamumo finansuoti klaidų atvejai nebūtinai Komisijos laikomi netinkamais finansuoti; Komisija neįžvelgia jokio teisinio pagrindo laikyti klaidą pažeidimu, kuris turi būti ištaisytas pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/1060 ([2]) (Bendrųjų nuostatų reglamentas arba BNR) 2 straipsnio 36 dalyje pateiktą apibrėžtį, todėl Komisija negali vykdyti finansinių pataisų procedūrų ir tokios klaidos neįtraukiamos į Komisijos rizikos atliekant mokėjimą įvertį;

37. palankiai vertina tai, kad Komisija patobulino savo ataskaitų dėl prevencinių ir taisomųjų priemonių, skirtų Sąjungos biudžetui nuo neteisėtų ir netvarkingų išlaidų apsaugoti, teikimą; pažymi, kad Komisija paaiškino, jog į bendrą sumą, nurodytą metinėje valdymo ir veiklos ataskaitoje (MVVA) kaip finansinės pataisos ir susigrąžinimai (4,95 mlrd. EUR), įeina prevencinės ir taisomosios priemonės, kurių ėmėsi Komisija ir valstybės narės; pažymi, kad Komisija pranešė apie 734 mln. EUR grynųjų pataisų ir 195 mln. EUR iš galutinių gavėjų susigrąžintų nepagrįstai išmokėtų sumų;

38. pažymi, kad Audito Rūmai, vykdydami savo įgaliojimus, netiria sukčiavimo, bet atsižvelgia į sukčiavimo riziką; pažymi, kad Audito Rūmai perduoda Europos prokuratūrai įtarimus dėl jos kompetencijai priklausančių nusikalstamų veikų, o OLAF – atliekant auditą nustatytus įtarimus dėl sukčiavimo, korupcijos ar kitos neteisėtos veikos, nukreiptos prieš Sąjungos finansinius interesus; pažymi, kad 2022 m. Audito Rūmai OLAF pranešė apie 14 įtariamo sukčiavimo atvejų ir tuo pačiu metu apie 6 iš šių atvejų pranešė Europos prokuratūrai, todėl iki šiol buvo atlikti 6 OLAF tyrimai ir trys Europos prokuratūros tyrimai;

([2]) 2021 m. birželio 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/1060, kuriuo nustatomos bendros Europos regioninės plėtros fondo, „Europos socialinio fondo +“, Sanglaudos fondo, Teisingos pertvarkos fondo ir Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondo nuostatos ir šių fondų bei Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondo, Vidaus saugumo fondo ir Sienų valdymo ir vizų politikos finansinės paramos priemonės taisyklės“. (OL L 231, 2021 6 30, p. 159).

Biudžeto ir finansų valdymas

39. pabrėžia, kad 2022 m. buvo panaudota 98,5 proc. turimų įsipareigojimų asignavimų (179,4 mlrd. EUR iš 182,2 mlrd. EUR); pažymi, kad turimi asignavimai viršijo DFP 179,9 mlrd. EUR viršutinę ribą, nes buvo naudojamos specialios priemonės (jų naudojimas buvo pagrįstas dėl nenumatytų įvykių), pasinaudojant visomis DFP numatytomis lankstumo priemonėmis; pažymi, kad panaudota 98,1 proc. mokėjimų asignavimų (167,3 mlrd. EUR iš 170,6 mlrd. EUR); giria Komisiją ir biudžeto valdymo instituciją už ryžtingą ir lankstų biudžeto atsaką į iššūkius, su kuriais susidurta 2022 m.;

40. susirūpinęs pažymi, kad visi neįvykdyti įsipareigojimai, kurie, jei nebus panaikinti, yra būsimos skolos, 2022 m. pasiekė aukščiausią kada nors buvusį lygį – 450 mlrd. EUR; jį nulėmė padidėję įsipareigojimai, susiję su NGEU (2022 m. priimtais visais nacionaliniais ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planais), ir lėta 2021–2027 m. programavimo laikotarpio įgyvendinimo pradžia; pažymi, kad Komisija numato, jog 2023 m. ši suma toliau didės iki 460 mlrd. EUR, ir prognozuoja, kad ji sumažės 2024–2027 m., kai turėtų būti išmokėtos tiek NGEU, tiek 2021–2027 m. programavimo laikotarpio įsipareigotos sumos; pažymi, kad apie 90 mlrd. EUR paskolų nebus panaudota, ir primena, kad Komisija ir valstybės narės šiuo metu atsilieka nuo mokėjimų tvarkaraščio, nustatyto įgyvendinimo sprendime, kuriuo patvirtinami jų nacionaliniai ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai; pažymi, kad įsipareigojimai pagal DFP vis dar didėja ir ateinančiais metais toliau didės dėl lėtos programavimo laikotarpio pradžios, o mokėjimai bus vykdomi dar vėliau;

41. pabrėžia, kad pagal 2021–2027 m. DFP pasidalijamojo valdymo lėšoms įgyvendinti skirtas laikas yra trumpesnis nei pagal ankstesnes DFP dėl „n+2“ taisyklės, taikomos laikotarpio paskutiniams metams; žino apie iššūkius, susijusius su bendrų DFP ir NGEU lėšų valdymu ir kontrole dėl jų kiekio ir skirtingų valdymo, programavimo, įgyvendinimo bei kontrolės mechanizmų; susirūpinęs atkreipia dėmesį į didelius lėšų panaudojimo lygio skirtumus kiekvienoje valstybėje narėje; apgailestauja dėl to, kad Komisija kartu su valstybėmis narėmis nesiėmė pakankamai iniciatyvų, kad padidintų programų lėšų panaudojimo gebėjimus ir taip užtikrintų greitą bei ilgalaikį neįvykdytų įsipareigojimų sumažinimą; reikalauja, kad Komisija imtųsi visų būtinų priemonių ir teiktų administracinę paramą valstybėms narėms, kurių reikia visų pirma siekiant pagerinti jų gebėjimą panaudoti lėšas;

42. pabrėžia, kad Komisijos prognozės dėl neįvykdytų įsipareigojimų sumažinimo grindžiamos prielaidomis, kad valstybės narės veiksmingai deda daugiau pastangų, kad paspartintų 2021–2027 m. pasidalijamojo valdymo lėšų panaudojimą, ir kad mokėjimų poreikiams patenkinti pakanka mokėjimų viršutinių ribų automatinių techninių patikslinimų; yra susirūpinęs dėl to, kad šios dvi prielaidos gali būti neįgyvendintos, todėl gali susidaryti labai pavojinga Sąjungos biudžeto padėtis;

43. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų įspėjimą, kad 2021–2027 m. pasidalijamojo valdymo lėšų pagal BNR atveju įsipareigojimų panaikinimo rizika labai padidėjo dėl daugelio veiksnių, t. y. dėl lėtos pradžios, nes buvo vėlai priimti konkretiems sektoriams skirti reglamentai, dėl pirmenybės teikimo likusiems Europos struktūriniams ir investicijų (ESI) fondams ir NGEU finansavimui, dėl to, kad tų lėšų mokėjimų laikotarpis yra vienais metais trumpesnis, palyginti su ankstesniu DFP laikotarpiu, o mokėjimai iki 2026 m. iš dalies sutampa su mokėjimais pagal NGEU; todėl pabrėžia 2021 m. Audito Rūmų rekomendaciją Komisijai užtikrinti, kad nacionalinėms valdžios institucijoms būtų teikiama papildoma konsultacinė pagalba, kad visos įstaigos, atsakingos už šių lėšų valdymą ir kontrolę, galėtų užtikrinti patikimą finansų valdymą;

44. palankiai vertina nepaprastai svarbų NVO vaidmenį atstovaujant pilietinei visuomenei ir propaguojant bei ginant Sutartyse ir Europos Sąjungos pagrindinių teisių chartijoje (toliau – Chartija) įtvirtintas vertybes įgyvendinant iš Sąjungos biudžeto finansuojamas programas ir projektus, visapusiškai laikantis Sąjungos finansinių taisyklių ir apsaugant Sąjungos finansinius interesus; ragina užtikrinti, kad visi Sąjungos finansavimo gavėjai, įskaitant NVO, kurie netinkamai panaudojo ar pasisavino Sąjungos lėšas arba vykdė veiklą, prieštaraujančią Sąjungos vertybėms, įskaitant terorizmo, neapykantos retorikos kurstymą, smurto rėmimą ar šlovinimą, politinį ir religinį ekstremizmą, būtų įtraukti į ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemą (EDES) ir jiems būtų užkirstas kelias naudotis Sąjungos institucijomis bei finansavimo programomis; mano, kad reikia užkirsti kelią sukčiavimui, interesų konfliktams, dvigubam finansavimui, korupcijai ir pinigų plovimui ar lėšų pasisavinimui ir su jais kovoti visais atvejais ir visų naudos gavėjų atžvilgiu, neatsižvelgiant į jų pobūdį ir teisinį statusą (kaip pažymėta 2024 m. sausio 17 d. Parlamento rezoliucijoje dėl iš Sąjungos biudžeto finansuojamų nevyriausybinių organizacijų skaidrumo ir atskaitomybės); ragina Komisiją įgyvendinti tos rezoliucijos rekomendacijas;

45. susirūpinęs pažymi, kad Sąjungos skola padidėjo nuo 236,7 mlrd. EUR 2021 m. iki 344,3 mlrd. EUR 2022 m.; pažymi, kad iš visos skolos tik NGEU negrąžintinos paramos dalis (185,6 mlrd. EUR, 53,9 proc.) kelia palūkanų normos riziką Sąjungos biudžetui; pažymi, kad dėl didėjančių rinkos palūkanų normų naujo NGEU finansavimo išlaidos padidėjo nuo 0,14 proc. 2021 m. antrąjį pusmetį iki 1,24 proc. 2022 m. pirmąjį pusmetį ir toliau didėjo iki 2,60 proc. 2022 m. antrąjį pusmetį, todėl 2022 m. NGEU išmokėta 0,5 mlrd. EUR palūkanų mokėjimų, o 2023 m. buvo prognozuojamas reikšmingas padidėjimas; yra susirūpinęs dėl to, kad nuo 2020 m. labai padidėjo palūkanų normos, dėl to metiniam biudžetui tenka didesnė finansinė našta; primena, kad, be to, NGEU pasiskolintų lėšų grąžinimas turėtų prasidėti 2028 m. ir turi būti užbaigtas iki 2058 m., taigi tam reikės pakankamai finansinių išteklių; pažymi, kad dėl maksimalaus Sąjungos biudžeto panaudojimo 2022 m., naudojant visas turimas lankstumo priemones, nėra galimybių grąžinti jokių skolų, nebent būtų mažinamos kitų Sąjungos sričių išlaidos; ragina valstybes nares parengti skolų grąžinimo naudojant naujus nuosavus išteklius, nepakenkiant naujai DFP, planą ir dėl jo susitarti;

46. pažymi, kad nuo 2022 m. gruodžio mėn. Komisija taiko naują skolos valdymo strategiją, t. y. „diversifikuotą finansavimo strategiją“, kurią sudaro valstybių emitenčių naudojami metodai ir finansavimo priemonės; primena Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 16/2023 dėl NGEU skolos valdymo, kurioje padaryta išvada, kad Komisija greitai sukūrė savo skolos valdymo sistemą, kad būtų galima laiku pradėti skolinimosi operacijas, atitinkančias visus reguliavimo reikalavimus, susijusius su skolos portfeliu ir rizikos valdymu;

47. pritaria Audito Rūmų rekomendacijai, kad Komisija turėtų imtis proaktyvesnių veiksmų siekdama užtikrinti, kad turimų pozicijos rizikos mažinimo priemonių pajėgumai būtų pakankami;

48. pažymi, kad bendra Sąjungos biudžeto rizikos pozicija dėl paskolų garantijų ir neapibrėžtųjų įsipareigojimų padidėjo iki 248,3 mlrd. EUR, iš kurių 57,8 mlrd. EUR skirta papildomai apsaugos priemonei, kuri buvo sukurta naudojantis bendru atidėjinių fondu (BAF); pažymi, kad dėl didesnių palūkanų normų ateityje taip pat reikės didesnės atidėjinių normos;

49. pažymi, kad 2022 m. Komisija pakeitė neapibrėžtųjų įsipareigojimų atskleidimą savo konsoliduotosiose finansinėse ataskaitose, todėl palyginimas pagal metus yra itin sudėtingas ir ilgas; ragina Komisiją pateikti aiškesnę savo metinės ataskaitos informaciją, kad būtų lengviau padaryti išvadas ir atlikti analizę, be kita ko, atsižvelgiant į biudžeto įvykdymo patvirtinimo procedūrą;

50. pažymi, kad 2022 m. Sąjungos biudžeto rizikos pozicija Ukrainos atžvilgiu padidėjo iki 15,6 mlrd. EUR, įskaitant susijusius atidėjinius; susirūpinęs pažymi, kad 18,0 mlrd. EUR vertės priemonės „Makrofinansinė pagalba +“ (MFP+) paramos Ukrainai, dėl kurios susitarta 2022 m. pabaigoje ir kuri išmokėta 2023 m., atveju BAF nereikėjo numatyti jokių atidėjinių įsipareigojimų neįvykdymo rizikai padengti, o tai kelia didelę riziką Sąjungos biudžetui, kaip nurodyta Nuomonėje Nr. 07/2022; atkreipia dėmesį į tai, kad galimi su MFP+ susiję nuostoliai turės būti dengiami iš būsimų Sąjungos biudžetų arba iš biudžeto manevringumo maržos, t. y. DFP viršutinės ribos ir nuosavų išteklių viršutinės ribos skirtumo; ragina Komisiją pateikti papildomų priemonių, kad Sąjungos biudžetas būtų apsaugotas nuo būsimų nuostolių, susijusių su MFP+;

51. pažymi, kad 2022 m. labai išaugo vartotojų kainų infliacija ir ji padarė poveikį Sąjungos biudžetui keliais aspektais: sumažėjo santykinis Sąjungos biudžeto dydis ir Sąjungos lėšų efektyvumas siekiant tikslų tokiu pat mastu, kaip planuota iš pradžių; mano, kad didelė infliacija daro poveikį pajamų iš įvairių šaltinių daliai, nes lemia grynąjį BNP pagrįstų nuosavų išteklių dalies sumažėjimą; tvirtai remia Audito Rūmų rekomendaciją Komisijai įvertinti didėjančios infliacijos poveikį Sąjungos biudžetui, kad būtų galima proaktyviai taikyti poveikio švelninimo priemones;

52. palankiai vertina Komisijos sukurtas ir prižiūrimas internetines skaidrumo platformas, kurios teikia duomenis apie Sąjungos išlaidų programų įgyvendinimą ir suteikia galimybę atlikti paiešką per Sąjungos finansavimo gavėjus ir projektus, pvz., Finansinio skaidrumo sistemą, kurioje pateikiama informacija apie Sąjungos finansavimą pagal tiesioginį ir netiesioginį valdymą, EGADP rezultatų suvestinę, Sanglaudos atvirųjų duomenų platformą ir platformą „Kohesio“;

53. atkreipia dėmesį į nuo 2023 m. Komisijos taikomą metodiką išlaidų lyčių aspektams atsekti; primena, kad įvertinta, kad tik 2 proc. Sąjungos biudžeto lėšų pagrindinis tikslas yra gerinti su lyčių lygybe susijusią padėtį; ragina Komisiją pagerinti šį rodiklį integruojant lyčių aspektą nuo pat programos rengimo pradžios; pakartoja, kad reikia išsamesnės informacijos, kad būtų galima visapusiškai suprasti, kodėl, kaip vertinama šiuo metu, didžiąja dalimi išlaidų (73 proc.) nėra galima prisidėti prie lyčių lygybės; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų paskelbtoje specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2021 patvirtinta, kad Sąjungos biudžeto cikle dar nepakankamai atsižvelgiama į lyčių lygybę, nes iš esmės trūksta tokių itin svarbių elementų kaip lyčių aspekto analizė, su lytimi susiję tikslai, rodikliai ir atskaitomybė teikiant ataskaitas,

54. pakartoja raginimus numatyti specialią biudžeto eilutę lyčių lygybei, visų pirma atsižvelgiant į programą „Daphne“ ir į tai, kad Sąjunga susiduria su smurto dėl lyties krize; pabrėžia, kad svarbu stiprinti specialią iniciatyvą „Daphne“ didinant jos išteklius, visų pirma, skiriant juos priemonėms, kuriomis kovojama su visų lygmenų ir visų rūšių smurtu dėl lyties prieš moteris ir mergaites ir smurtu šeimoje pagal Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/692 ([3]) 7 straipsnio 6 dalį, ir tinkamai remti aukas; be to, pabrėžia, kad svarbu naudotis Europos struktūriniais ir investicijų fondais, pvz., „Europos socialiniu fondu +“ (ESF+), siekiant skatinti lyčių lygybę, moterų užimtumą, moterų įgalėjimą, verslumą, lyderystę ir vadovaujamą vaidmenį, taip pat ilgalaikės priežiūros paslaugas; pažymi, kad FEMM komiteto užsakytas tyrimas ([4]) rodo, kad, ruošiant subsidijų taisykles ir teikiant paramą pagal 55 % tikslo priemonių rinkinį, taip pat formuojant kitų sričių politiką, rengiant programas ir numatant žaliajai pertvarkai skirtą finansavimą, vyrams dažnai teikiama pirmenybė prieš moteris ir marginalizuotas grupes;

Rekomendacijos

55. tvirtai pritaria Audito Rūmų rekomendacijoms, pateiktoms jų 2022 finansinių metų metinėje biudžeto vykdymo ataskaitoje (2022 finansinių metų metinė ataskaita) ([5]) ir susijusiose specialiosiose ataskaitose; ragina Komisiją jas nedelsiant įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;

56. ragina Audito Rūmus:

i) diferencijuoti klaidų rūšis ir užtikrinti skaidresnę informaciją apie klaidų, kurias lėmė šiurkštus netinkamas naudojimas, sukčiavimas ar kitos nusikalstamos veiklos, taip pat klaidų, kurias lėmė administracinė priežiūra ar neteisingas taisyklių taikymas, lygį;

ii) taip pat intensyviau vertinti įgyvendintų projektų kokybę, Europos pridėtinę vertę, tvarumą, veiklos rezultatus ir įgyvendinamumą;

57. ragina Komisiją visų pirma:

i) bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant pagerinti supratimą apie du pažeidimų šalinimo metodus, jų konvergenciją ir palyginamumą;

ii) atlikti *ex post* vertinimą, susijusį su finansinių metų, kuriais programos buvo užbaigtos, savo pačios atlikto rizikos užbaigiant programas įvertinimo patikimumu, ir tokio vertinimo rezultatus pateikti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;

iii) toliau paprastinti taisykles ir procedūras nepakenkiant kontrolės kokybei ir toliau skaitmeninti audito procedūras;

iv) dėti daugiau pastangų siekiant padidinti lėšų naudojimo skaidrumą, įskaitant informaciją apie galutinius naudos gavėjus;

([3]) 2021 m. balandžio 28 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/692, kuriuo nustatoma Piliečių, lygybės, teisių ir vertybių programa ir kuriuo panaikinami Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 1381/2013 ir Tarybos reglamentas (ES) Nr. 390/2014 (OL L 156, 2021 5 5, p. 1).

([4]) https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/736899/IPOL_STU(2022)736899_EN.pdf

([5]) OL C, C/2023/103, 2023 10 4.

v) toliau remti valstybių narių valdžios institucijų administracinius gebėjimus; nustatyti būdus, kaip padėti valstybėms narėms paspartinti Sąjungos lėšų naudojimą, taip sumažinti dar neįvykdytų įsipareigojimų lygį, visų pirma pasidalijamojo valdymo lėšų pagal Bendrųjų nuostatų reglamentą atveju;

vi) vykdant pareigą atskleisti informaciją teikti ataskaitas dėl neapibrėžtųjų įsipareigojimų ir Sąjungos biudžeto metinės rizikos pozicijos, kurią lemia biudžeto garantijos bei finansinė parama trečiosioms valstybėms, ir viešai skelbti, kokia yra jos apskaičiuota bendra metinės rizikos pozicija;

vii) numatyti pakankamas priemones, kuriomis Sąjungos biudžetas būtų apsaugotas nuo įvairios nustatytos rizikos, visų pirma dar neįvykdytų įsipareigojimų, didėjančios skolos, padidėjusios biudžeto rizikos pozicijos, be kita ko, Ukrainos atžvilgiu, augančios infliacijos ir t. t.;

viii) toliau stebėti visų lėšų galimą korupcijos ir sukčiavimo riziką, naudojantis Europos prokuratūros ir OLAF tyrimų grįžtamąja informacija; taip pat skatinti sistemingą „Archane“ ir EDES duomenų bazių sistemų naudojimą;

ix) suteikti ir finansuoti Europos prokuratūros IT infrastruktūrą tol, kol būtina, kad Europos prokuratūra įdiegtų nepriklausomą ir tinkamą IT sistemą, kad būtų užtikrintas sklandus perėjimas ir išvengta duomenų praradimo;

x) užtikrinti Sąjungos biudžeto apsaugą bendrai ir sistemingai naudojantis skaitmeninėmis ir automatizuotomis ataskaitų teikimo, stebėsenos ir audito sistemomis bei skubiai sukurti privalomą integruotą ir sąveikią sistemą, kuri būtų grindžiama esamomis priemonėmis ir duomenų bazėmis, tačiau jomis neapsiribotų, baigto Finansinio reglamento išdėstymo nauja redakcija kontekste;

xi) iš dalies pakeisti ir patobulinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo rezultatų suvestinę, taip pat atitinkamą Komisijos EGADP svetainę, siekiant užtikrinti, kad informacija apie rodiklių įgyvendinimą, veiksmingumą ir atitiktį jiems būtų reguliariai atnaujinama, tiksli, aiškiai struktūrizuota ir skaidri;

xii) užtikrinti, kad audito rezultatai būtų skaidrūs;

xiii) užtikrinti, kad visos valstybės narės naudotų sistemas ir centrinius registrus informacijai apie tikruosius savininkus ir galutinius naudos gavėjus teikti;

xiv) įvertinti kelerius metus užsitęsusios didelės infliacijos poveikį Sąjungos biudžetui ir nustatyti su tuo susijusių pagrindinių rizikos veiksnių mažinimo priemones.

Sąjungos biudžeto veiksmingumas

58. atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų darbas, susijęs su Sąjungos biudžeto veiksmingumu, vėl įtrauktas į jų metinę ataskaitą; apgailestaudamas pažymi, kad susijusio skyriaus turinys yra kur kas mažiau išsamus nei praėjusių metų metinė veiksmingumo ataskaita; ypač apgailestauja dėl to, kad dabartinės struktūros ataskaitoje ryšys su darnaus vystymosi tikslais tapo kur kas mažiau akivaizdus; pažymi, kad Audito Rūmų darbas veiksmingumo srityje, įtrauktas į jų 2022 m. metinę ataskaitą, visų pirma yra specialiųjų ataskaitų nustatytų faktų apibendrinimas;

59. pažymi, kad Audito Rūmai tyrė, kaip įgyvendinamos 213 rekomendacijų, kurios buvo pateiktos 2019 m., iš kurių 179 buvo skirtos Komisijai; pažymi, kad atliekant tolesnę atsižvelgimo į rekomendacijas peržiūrą keturios iš 179 rekomendacijų dar neturėjo būti įgyvendintos, o iš likusių 175 rekomendacijų Komisija visiškai įgyvendino 101 (58 proc.), 26 įgyvendino dauguma atžvilgių (15 proc.), 24 kai kuriais atžvilgiais (13 proc.) ir visiškai neįgyvendino 17 (10 proc.), o Audito Rūmai negalėjo padaryti išvadų 7 atvejais (4 proc.), kai audituojamas subjektas jų nepriėmė arba buvo per anksti vertinti įgyvendinimą;

60. mano, kad specialiųjų ataskaitų, kurios sudaro didžiąją Audito Rūmų metinės ataskaitos trečiojo skyriaus dalį, apžvalga leidžia susidaryti gerą bendrą Audito Rūmų pateiktų ataskaitų, susijusių su 2022 m. strateginėmis sritimis, vaizdą; mano, kad išsami Sąjungos biudžeto veiksmingumo analizė galėtų suteikti pridėtinės vertės tolesniems veiksmams, susijusiems su auditoriaus rekomendacijomis; atkreipia dėmesį į probleminį klausimą dėl laiko paskelbti MVVA pasirinkimo;

61. pažymi, kad Komisija skelbia programų veiksmingumo ataskaitas, t. y. 2021–2027 m. Sąjungos biudžeto programų veiksmingumo informacijos apžvalgą, ir horizontaliųjų prioritetų apžvalgą – skirsnį apie tai, kaip Komisija seka žaliojo biudžeto sudarymo, lyčių lygybės aspekto integravimo, skaitmeninio sekimo ir darnaus vystymosi tikslų išlaidas ir teikia atitinkamas ataskaitas;

62. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų atliktą Komisijos parengtos 2022 m. MVVA apžvalgą Nr. 06/2023 ir jų išvadą, kad 2022 m. MVVA I tomas atitiko Komisijos organizacinio valdymo tarybos strategines gaires, kai ji pristatė faktus ir pasiekimus, susijusius su 2022 m. biudžeto valdymu, ir pažymi, kad buvo galimybių pagerinti veiksmingumo duomenų kokybę; atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymus į raštu pateiktus klausimus dėl Vidaus audito tarnybos (VAT) atlikto Komisijos kontrolės sistemos audito, susijusio su veiksmingumo informacijos patikimumu, ir į patikinimą, kad nustatyta problema yra sprendžiama;

63. palankiai vertina tai, kad Komisija į savo MVVA įtraukė informaciją apie žaliojo biudžeto sudarymą, skaitmeninį sekimą ir lyčių lygybės aspektą Sąjungos biudžete; pažymi, kad programų, kurių indėlis į lyčių lygybę nežinomas, skaičius sumažėjo iki 72 proc.; pritaria Komisijos pozicijai, kad šį skaičių reikia toliau mažinti;

64. primena Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 09/2022 „Klimato srities išlaidos 2014–2020 m. ES biudžete“ nustatytus faktus; be to, atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 26/2023 dėl EGADP veiksmingumo stebėsenos sistemos; daro išvadą, kad abiejose specialiosiose ataskaitose Audito Rūmai nustatė problemų, susijusių su Komisijos veiksmingumo informacijos pateikimo metodu, tiek DFP, tiek EGADP; ypač pažymi, kad informacijos apie veiksmingumo stebėsenos metodų trūkumus atskleidime matyti trūkumų, visų pirma dėl to, kad įverčiai maišomi su faktiniais pasiektų rezultatų ir įgyvendintų projektų skaičiais arba į biudžetą įtrauktos sumos maišomos su faktiškai sumokėtomis sumomis; mano, kad į Komisijos pateiktus veiksmingumo duomenis turėtų būti įtraukti tik įgyvendintų veiksmų skaičiai, o ne įverčiai; tebėra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmai nustatė, jog 2021–2027 m. klimato politikos ataskaitose tikimasi tik nedidelio pagerėjimo; apgailestauja, kad Komisija dar nepašalino trūkumų, susijusių su pagal jos naują metodiką teikiamais skaičiais;

Pajamos

65. atkreipia dėmesį į tai, kad Sąjungos biudžeto pajamas sudaro nuosavi ištekliai, išorės asignuotosios pajamos ir kitos pajamos; pažymi, kad 2022 m. bendrosiomis nacionalinėmis pajamomis (BNP) pagrįsti nuosavi ištekliai sudarė 103,9 mlrd. EUR (42,3 proc.), išorės asignuotosios pajamos – 62,2 mlrd. EUR (25,4 proc.), tradiciniai nuosavi ištekliai (TNI) – 25,9 mlrd. EUR (10,6 proc.), įnašai ir grąžinamosios išmokos, susiję su Sąjungos susitarimais ir programomis, sudarė 20,9 mlrd. EUR (8,5 proc.), pridėtinės vertės mokesčiu (PVM) pagrįsti nuosavi ištekliai sudarė 19,7 mlrd. EUR (8,0 proc.), neperdirbtų plastiko pakuočių atliekų kiekiu pagrįsti nuosavi ištekliai sudarė 6,3 mlrd. EUR (2,6 proc.), o kitos pajamos – 6,4 mlrd. EUR (2,6 proc.);

66. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 25/2022 dėl bendrųjų nacionalinių pajamų (BNP), skirtų Sąjungos biudžetui finansuoti, tikrinimo; primena, kad valstybių narių pateikti BNP duomenys yra valstybių narių įnašų apskaičiavimo pagrindas, todėl mano, jog nepaprastai svarbu, kad Komisija, atsižvelgdama į Audito Rūmų rekomendacijas, pagerintų veiksmingumą tikrinimo cikle; palankiai vertina Audito Rūmų išvadas, kad Europos Sąjungos statistikos tarnybos (Eurostato) atliktas BNP duomenų tikrinimo procesas buvo veiksmingas; palankiai vertina tai, kad Eurostatas parengė rekomendacijų įgyvendinimo veiksmų planą, siekdamas jas įgyvendinti po 2020–2024 m. ciklo;

67. pažymi, kad Sąjungos biudžeto lėšomis reikia reaguoti į įvairius iššūkius įgyvendinant papildomas finansines programas, pvz., ekonomikos gaivinimo priemonę NGEU; pažymi, kad 2022 m. pajamos iš tradicinių nuosavų išteklių toliau buvo palyginti stabilios ir didelę pajamų dalį sudarė biudžeto garantijos skolinimosi ir skolinimo operacijoms; šiuo atžvilgiu primena 2023 m. gegužės 10 d. Parlamento rezoliuciją „Nuosavi ištekliai. Nauja ES finansų pradžia. Naujas startas Europai“;

68. palankiai vertina Audito Rūmų 2022 m. metinėje ataskaitoje pateiktą išvadą, kad klaidų lygis pajamų operacijose nebuvo reikšmingas ir kad pajamų valdymo sistemos iš esmės yra veiksmingos; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų nustatytų trūkumų, susijusių su tam tikrų valstybių narių TNI apskaita ir valdymu, taip pat su Sąjungos veiksmais, kurių imtasi siekiant sumažinti muitų nepriemoką ir užtikrinti, kad būtų surinkti visi TNI; palankiai vertina veiksmus, kurių šiuo klausimu ėmėsi Komisija ir valstybės narės;

69. remdamasis metine ataskaita dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos (FIA ataskaita ([6])), pažymi, kad 2022 m. sukčiavimu laikomų pažeidimų, susijusių su TNI, skaičius (454) sumažėjo 6,8 proc., o sukčiavimu nelaikomų pažeidimų (4 207) padaugėjo 9,4 proc., palyginti su 2018–2022 m. penkerių metų vidurkiu; pažymi, kad dauguma sukčiavimo atvejų, apie kuriuos pranešta 2022 m., yra susiję su neteisinga verte ir neteisingu prekių klasifikavimu arba klaidingu aprašymu, tačiau kontrabanda tebėra vienas iš pagrindinių *modus operandi*; pažymi, kad dauguma sukčiavimo atvejų nustatomi nacionalinėms kovos su sukčiavimu tarnyboms atliekant patikrinimus ir tikrinimą išleidžiant prekes iš muitinės; pažymi, kad šiuo metu susigrąžinimo norma yra 48 proc., nors galima numatyti, kad dėl proceso trukmės ateityje ji padidės;

70. atkreipia dėmesį į 2022 m. MVVA 9 priede pateiktą atsisakymų susigražinti lėšas ir nustatytas gautinas sumas santrauką; pažymi, kad bendra panaikintų susigrąžinimų vertė buvo 40,4 mln. EUR, t. y. 28 proc. didesnė, palyginti su 2021 m. (31,4 mln. EUR), ir mano, kad tai yra Sąjungos biudžeto pajamų praradimas;

71. ragina Komisiją atlikti išsamią visų sumų, susigrąžintų remiantis Europos prokuratūros pranešimais, analizę ir informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie rezultatus; primena, kad valstybės narės atlieka pagrindinį vaidmenį imantis tolesnių veiksmų ir pagal pasidalijamojo valdymo principą, atlyginant ES biudžetui padarytą žalą, be kita ko, susigrąžinant lėšas gavus Europos prokuratūros pranešimus, ir kad Komisija gali taikyti finansines pataisas; apgailestauja, kad Europos prokuratūra iki šiol nežino apie Komisijos šiuo tikslu sukurtus mechanizmus; pažymi, kad Europos prokuratūros pranešimų klausimas buvo iškeltas per tarpinstitucinį keitimąsi nuomonėmis dėl Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES, Euratomas) 2020/2223 ([7]); palankiai vertina Europos prokuratūros susitarimą dėl darbo tvarkos ir darbo grupės įsteigimą siekiant užtikrinti, kad Europos prokuratūros pranešimai sudarytų galimybes Komisijai kuo labiau padidinti ES biudžeto lėšų susigrąžinimą;

72. palankiai vertina pokyčius, dėl kurių buvo panaikintos kiekybiškai įvertintos ir kiekybiškai neįvertintos išlygos tekstilės ir batų importo iš Kinijos srityje; su pasitenkinimu pažymi, kad Jungtinė Karalystė jau sumokėjo visą mokėtiną sumą (galutinis 1,57 mlrd. EUR mokėjimas 2023 m. sausio mėn.), įskaitant palūkanas (1,4 mlrd. EUR 2023 m. vasario mėn.); pažymi, kad 2023 m. pabaigoje 27 valstybės narės buvo atlikusios didelius laikinuosius mokėjimus, susijusius su numatomomis į Sąjungos biudžetą mokėtinomis sumomis, ir kad pagal ESTT sprendimą byloje C-213/19 Komisija šioms valstybėms narėms taikys tą patį kiekybinio nustatymo metodą kaip ir Jungtinei Karalystei, todėl bus perskaičiuotos sumos ir Komisija galės visiškai užbaigti šį procesą;

Rekomendacijos

73. ragina Komisiją:

i) perimti Europos Parlamento pasiūlymus, pateiktus jo rezoliucijose dėl nuosavų išteklių, siekiant užtikrinti pakankamai išteklių investicijoms, padarytoms naudojantis NGEU, grąžinti;

ii) pasinaudoti visomis turimomis priemonėmis siekiant skatinti kovos su sukčiavimu tarnybų ir muitinių agentūrų bendradarbiavimą, kad būtų nustatyti Sąjungos pajamoms kenkiantys sukčiavimo atvejai, jiems būtų užkirstas kelias ir būtų imtasi taisomųjų veiksmų;

iii) informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie surinktų nuosavų išteklių peržiūros rezultatus;

iv) atidžiai išnagrinėti valstybių narių susigrąžinimo normų skirtumus, kad būtų galima nustatyti galimus konkrečius trūkumus;

v) biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai išsamiai paaiškinti priežastis, kodėl Komisija tik iš dalies įgyvendino 13 proc. 2019 m. Audito Rūmų rekomendacijų ir neįgyvendino dar 10 proc. jų rekomendacijų;

([6]) COM(2023)0464 *final*.

([7]) 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2020/2223, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 883/2013, kiek tai susiję su bendradarbiavimu su Europos prokuratūra ir Europos kovos su sukčiavimu tarnybos tyrimų veiksmingumu (OL L 437, 2020 12 28, p. 49).

Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika

74. pažymi, kad DFP 1 išlaidų kategorijos „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ programoms skirtas biudžetas buvo 25,2 mlrd. EUR (12,9 proc. Sąjungos biudžeto), jis paskirstytas taip: 15,8 mlrd. EUR (62,8 proc.) moksliniams tyrimams, 3,5 mlrd. EUR (14,0 proc.) – transportui, energetikai ir skaitmeninei ekonomikai, 2,7 mlrd. EUR (10,6 proc.) – programai „InvestEU“, 2 mlrd. EUR (8,0 proc.) – kosmosui ir 1,2 mlrd. EUR (4,6 proc.) – kitoms sritims; pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 21 845,08 mln. EUR ir 99,99 proc. jų buvo įgyvendinti (21 842,58 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai sudarė 20 605,64 mln. EUR ir 99,35 proc. jų buvo įgyvendinti (20 471,31 mln. EUR);

Inovacijos ir moksliniai tyrimai

75. pabrėžia Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programų svarbą Sąjungos moksliniam, visuomeniniam ir technologiniam ir (arba) ekonominiam vystymuisi, siekiant mažinti nelygybę, ekonomikos gaivinimui, žaliajai ir skaitmeninei pertvarkai bei poreikiui mažinti Sąjungos energetinę priklausomybę nuo Rusijos; primena, kad programa „Europos horizontas“ yra svarbiausia mokslinių tyrimų ir inovacijų programa Europoje ir jos bendras biudžetas yra 95,5 mlrd. EUR, įskaitant 5,4 mlrd. EUR iš priemonės NGEU; pažymi, kad pagal EGADP moksliniams tyrimams ir inovacijoms skirta apie 48 mlrd. EUR investicijų;

76. atkreipia dėmesį į tai, kad 2021 m. buvo vėlai patvirtinti programos „Europos horizontas“ teisiniai pagrindai, ir palankiai vertina tai, kad 2021 ir 2022 m. Komisija sugebėjo pasiekti beveik 100 proc. biudžeto įvykdymo lygį; pažymi, kad iki 2022 m. pabaigos buvo pasirašyti 5 509 susitarimai dėl dotacijų; pažymi, kad, nepaisant to, jog vidutinis sėkmingų pasiūlymų skaičius padidėjo nuo 11,9 proc. pagal programą „Horizontas 2020“ iki 15,9 proc. pagal programą „Europos horizontas“, 7 iš 10 aukštos kokybės pasiūlymų vis dar negali būti finansuojami ir šiems pasiūlymams finansuoti būtų reikėję papildomų 34,3 mlrd. EUR;

77. pažymi, kad Audito Rūmai išnagrinėjo 127 operacijas, apimančias visas šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšis, visų pirma programą „Horizontas 2020“, Europos infrastruktūros tinklų priemonę (EITP), finansines priemones ir kosmoso programą, įskaitant tvarkingumo informaciją Mokslinių tyrimų ir inovacijų generalinio direktorato (RTD GD) ir Gynybos pramonės ir kosmoso generalinio direktorato (DEFIS GD) metinėse veiklos ataskaitose;

78. pažymi, kad, Audito Rūmų vertinimu, 2022 m. klaidų lygis kategorijos „Bendroji rinka, inovacijos ir skaitmeninė ekonomika“ išlaidose buvo reikšmingas – 2,7 proc.; su pasitenkinimu pažymi, kad šis lygis gerokai sumažėjo, palyginti su 4,4 proc. 2021 m.; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad mokslinių tyrimų ir inovacijų išlaidos yra labiausiai paveiktos klaidų, ypač personalo išlaidų srityje; yra susirūpinęs dėl to, kad Komisija apskaičiavo 1,5 proc. šios išlaidų kategorijos klaidų lygį, o jis patenka į Audito Rūmų įverčio apatinę intervalo pusę; yra susirūpinęs dėl to, kad jau kelerius metus Audito Rūmai pateikia pastabą dėl Komisijos nepakankamai įvertinamo lygio ir konkretūs trūkumai yra nustatyti Komisijos *ex post* audituose;

79. pažymi, kad kiekybiškai įvertinamos klaidos, susijusios su netinkamomis finansuoti išlaidomis, sudaro 98 proc. Audito Rūmų įvertinto 2,7 proc. klaidų lygio 2022 m.; visų pirma susirūpinęs pažymi, kad personalo išlaidų deklaravimo pagal programą „Horizontas 2020“ taisyklės tebėra sudėtingos ir kad jų apskaičiavimas tebėra svarbus klaidų šaltinis (67 proc. 2022 m. įvertinto klaidų lygio); pažymi, kad Komisija sukūrė ir skatina naudoti Personalo išlaidų vedlį, kad padėtų naudos gavėjams teisingai deklaruoti savo personalo išlaidas;

80. pažymi, kad programa „Horizontas 2020“ ir toliau sudaro didžiąją dalį į Audito Rūmų imtį įtrauktų projektų, o į 2022 m. imtį įtrauktas tik vienas programos „Europos horizontas“ projektas; pabrėžia, kad, Audito Rūmų teigimu, dėl tam tikrų programos „Horizontas 2020“ supaprastinimų, visų pirma netiesioginėms išlaidoms nustačius fiksuotąjį dydį, sumažėjo naudos gavėjams tenkanti administracinė našta ir gali sumažėti klaidų rizika;

81. atkreipia dėmesį į Mokslinių tyrimų ir inovacijų GD generalinio direktoriaus per klausymą dėl biudžeto įvykdymo patvirtinimo pateiktas pastabas, kad Komisija ketina padidinti programos „Europos horizontas“ lėšų išmokėjimą skiriant fiksuotąsias sumas nuo 2 proc. 2022 m. iki 50 proc. 2027 m.; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją Komisijos procedūrų ir gairių dėl fiksuotosios sumos išmoka finansuojamų dotacijų mokslinių tyrimų srityje apžvalgą; atkreipia dėmesį į Komisijos pareiškimą, kad vertinant pasiūlymus dėl fiksuotųjų sumų tikrinimo lygis ekonomiškumo, efektyvumo ir veiksmingumo požiūriu yra aukštesnis; pabrėžia, kad reikia patikrinti faktinį projektų, kuriuos įgyvendinant naudojamos fiksuotosios sumos, įgyvendinimą;

82. pabrėžia itin svarbų privačiojo sektoriaus vaidmenį sprendžiant inovacijų diegimo atotrūkio Sąjungoje problemą ir didinant Sąjungos konkurencingumą bei augimą; visų pirma mano, kad būtina toliau kuo labiau skatinti ir palengvinti mažųjų ir vidutinių įmonių (MVĮ) dalyvavimą Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų finansavimo programose; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad MVĮ ir nauji dalyviai yra labiau linkę daryti klaidas nei kiti naudos gavėjai, nes jie stokoja lėšų administravimo patirties bei išteklių, ir palankiai vertina Komisijos pastangas konkrečiai juos remti, pvz., rengiant informavimo kampanijas, palaikant ryšius su nacionalinių informacijos centrų sistema ir specialia Informacijos apie mokslinius tyrimus teikimo tarnybos pagalbos tarnyba; mano, kad svarbiausias aktyvesnio MVĮ dalyvavimo veiksnys yra taisyklių ir procedūrų supaprastinimas;

83. pabrėžia, jog svarbu, kad visose vykdomosiose įstaigose atrankos procedūrai ir viešųjų pirkimų procedūroms būtų taikomos skaidrios ir aiškios taisyklės; apgailestauja dėl to, kad išaugo tyrėjų skundų dėl neskaidrumo skaičius, ypač Mokslinių tyrimų vykdomosios įstaigos atveju; primena, kad pagal ilgalaikį 2021–2027 m. Sąjungos biudžetą Mokslinių tyrimų vykdomoji įstaiga valdo kelias Sąjungos programas ir paramos paslaugas; ragina Komisiją atlikti visų savo vykdomųjų įstaigų visų procedūrų vertinimą ir pridėtinės vertės *ex post* vertinimą, vadovaujantis Tarybos reglamento (EB) Nr. 58/2003 ([8]) 3 straipsnio 1 dalimi;

84. pažymi, kad 2022 m. buvo atnaujintas sukčiavimo rizikos vertinimas mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje prieš atnaujinant bendrą kovos su sukčiavimu strategiją 2023 m.; atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. buvo parengtos ir priimtos programos „Europos horizontas“ *ex ante* patikrų, atliekamų kovojant su sukčiavimu, gairės, kurios yra programos „Europos horizontas“ *ex ante* kontrolės strategijos dalis; pažymi, kad pagrindinis kovos su sukčiavimu mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje forumas yra Kovos su sukčiavimu ir pažeidimais mokslinių tyrimų srityje (FAIR) komitetas ir jis 2022 m. posėdžiavo du kartus; pažymi, kad 2022 m. RTD GD taip pat atnaujino savo kovos su sukčiavimu strategiją; mano, kad ir mokslinių tyrimų srityje būtina įgyvendinti visiško sukčiavimo netoleravimo politiką; atsižvelgiant į nuolatines paprastinimo pastangas, svarbu užtikrinti, kad visos Europos dotacijos ir subsidijos būtų naudingos siekiant numatytų tikslų, ir parengti veiksmingas sukčiavimo ir sukčiavimo modelių nustatymo priemones fiksuotųjų sumų atveju; pažymi, kad vienas iš svarbių elementų siekiant išvengti sukčiavimo piktnaudžiaujant yra atitinkamų bylų perdavimas Ankstyvojo nustatymo ir draudimo dalyvauti procedūroje sistemos komisijai;

85. primena, kad talentų puoselėjimas, pritraukimas ir išlaikymas yra viena iš penkių pavyzdinių iniciatyvų, įtrauktų į 2022 m. liepos 5 d. priimtą Naująją Europos inovacijų darbotvarkę; atkreipia dėmesį į Komisijos narės I. Ivanovos pareiškimus per jos biudžeto įvykdymo patvirtinimui skirtą klausymą Komisijos pastangų didinti programų „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“ įtraukumą tema; atkreipia dėmesį į tai, kad Komisijos narė pripažino, jog būtina dėti daugiau pastangų siekiant padidinti moterų ir jaunimo dalyvavimą Sąjungos mokslinių tyrimų ir inovacijų programose; atsižvelgdamas į tai, atkreipia dėmesį į Komisijos pastangas įgyvendinti nuostatas dėl lyčių lygybės planų vykdant programą „Europos horizontas“ ir bendras RTD ir EAC generalinių direktoratų pastangas, dedamas siekiant pritraukti talentingas moteris į gamtos mokslų, technologijų, inžinerijos ir matematikos sritis; palankiai vertina tai, kad, be kitų Sąjungos iniciatyvų, kuriomis siekiama remti ir įgalinti moteris technologijų ir inovacijų srityje, 2022 m. Komisija paskelbė antrąjį kvietimą teikti paraiškas pagal iniciatyvą „Women TechEU“, kurios biudžetas padidintas 10 mln. EUR, ir sulaukta rekordinio susidomėjimo – 467 paraiškos iš 35 valstybių narių ir programos „Europos horizontas“ asocijuotųjų šalių;

86. palankiai vertina Europos mokslinių tyrimų tarybos (EMTT) vaidmenį remiant geriausius mokslininkus Europoje, kaip matoma iš daugybės apdovanojimų, įskaitant 14 Nobelio premijų, 6 Fieldso medalius ir 11 Volfo premijų; palankiai vertina 2 300 patentų paraiškų ir 400 papildomų įmonių, sukurtų vykdant EMTT projektus;

87. akcentuoja EMTT nepriklausomumą ir savarankiškumą vykdant savo funkcijas, kuriomis Sąjungoje remiami pažangūs moksliniai tyrimai; primena, kad EMTT reikalinga unikali struktūra, kurioje būtų galima priimti Europos mokslinių tyrimų tarybos vykdomosios įstaigos (ERCEA) darbuotojus, EMTT Mokslo tarybą ir ekspertus, atsakingus už ekspertų grupės vertinimus, ir kad ši konfigūracija yra būtina jos darbui; yra nustebęs dėl Komisijos plano perkelti kelias vykdomąsias įstaigas ir ERCEA į naujus pastatus tinkamai nepasikonsultavus ir negavus jų sutikimo, kartu neatsižvelgiant į faktinius jų biurų poreikius ir taip keliant pavojų veiklos tęstinumui; pabrėžia, kad net kai kurios Komisijos tarnybos nebuvo tinkamai informuotos apie šiuos planus; pabrėžia, kad ERCEA turi teisę savarankiškai pasirašyti nuomos sutartis ir be Komisijos sutikimo išlaikyti savo ypatingąjį verslo modelį; pabrėžia, kad Komisija turi laiku planuoti ir bendradarbiauti su ERCEA, kad rastų tinkamas biuro patalpas, kurios atitiktų jos reikalavimus ir nekeltų pavojaus jos veiklai;

([8]) 2002 m. gruodžio 19 d. Tarybos reglamentas (EB) Nr. 58/2003, nustatantis vykdomųjų įstaigų, kurioms pavedamos tam tikros Bendrijos programų valdymo užduotys, įstatus (OL L 11, 2003 1 16, p. 1).

88. atkreipia dėmesį į mokslinių tyrimų ir inovacijų plėtros srities Sąjungoje skirtumus ir palankiai vertina įvairias priemones, kurių ėmėsi Komisija, siekdama paskatinti valstybių narių investicijas į mokslinius tyrimus ir inovacijas, ypač prastesnių rezultatų mokslinių tyrimų ir inovacijų srityje pasiekusiose šalyse, įskaitant apie 48 mlrd. EUR pagal EGADP, 43 mlrd. EUR pagal sanglaudos politiką ir 3 mlrd. EUR pagal programos „Europos horizontas“ dalį, susijusią su dalyvių skaičiaus didinimu ir kompetencijos sklaida; pažymi, kad, nepaisant Komisijos pastangų padidinti tyrėjams skiriamą finansavimą šalyse, kuriose siekiama didinti dalyvių skaičių, kai kurios atotrūkį mažinančios šalys dar nerodo pažangos;

89. pažymi, kad prasidėjus Rusijos agresijos karui prieš Ukrainą Komisija sustabdė Rusijos viešųjų subjektų dalyvavimą vykstančiuose programos „Horizontas 2020“ projektuose ir būsimuose programos „Europos horizontas“ projektuose; pažymi, kad naujausias 2022 m. gegužės 10 d. priimtas pagrindinės programos „Europos horizontas“ 2021–2022 m. darbo programos dalinis pakeitimas apėmė veiksmus, kuriais siekiama remti Ukrainoje anksčiau veikusius tyrėjus; pažymi, kad Komisija suteikė 1,5 mln. EUR finansinę paramą dotacijos forma Ukrainos nacionaliniam mokslinių tyrimų fondui, kad būtų įsteigtas programos „Europos horizontas“ biuras Ukrainoje (Kyjivas), jis skatins finansavimo galimybes ir teiks paramą rengiant pasiūlymus bei ieškant partnerių Europoje;

90. pripažįsta, kad 2022 m. EITP pasiekė visiško įgyvendinimo etapą, ir laiko tai laimėjimu; apgailestauja dėl to, kad, palyginti su 2021 m., 2022 m. sumažėjo kvietimų teikti pasiūlymus finansavimui pagal EITP transporto srities finansavimo priemonę projektams, skirtiems naujai Europos transporto infrastruktūrai, jos atnaujinimui ir tobulinimui; atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. trečiąjį ketvirtį paskelbti kvietimai teikti pasiūlymus pagal EITP transporto sektoriui atvėrė papildomų finansavimo galimybių – paskirtas papildomas 6 mlrd. EUR Sąjungos bendras finansavimas; pabrėžia, kad pakankamai didelė EITP transporto srities biudžeto eilutė yra nepaprastai svarbi siekiant užtikrinti transeuropinio transporto tinklo (TEN-T) įgyvendinimą, įskaitant plėtrą Rytų regione, kad būtų užtikrintas susisiekimas su rytinėmis partnerėmis, pvz., Ukraina, ekologiškesnį Europos transportą, didesnį karinį mobilumą ir precedento neturinčios didelės infliacijos kompensavimą;

91. palankiai vertina Europos oro eismo valdymo savanoriško solidarumo fondo Ukrainai ir Moldovai, už kurį atsakinga Eurokontrolė, iniciatyvą, kuria siekiama padengti personalo ir (arba) mokymo išlaidas ir visas kitas išlaidas, kad atsigaunant oro eismui būtų užtikrinta parengtis veiklai; taip pat palankiai vertina kitą Eurokontrolės solidarumo mechanizmą, skirtą padėti labiausiai nuo staigaus oro eismo sumažėjimo padarinių nukentėjusioms valstybėms; atkreipia dėmesį į tai, kad Eurokontrolės valstybės narės nusprendė įsteigti du specialius fondus: vieną – 46,5 mln. EUR, kaip dotaciją Ukrainai ir Moldovai, ir kitą – 46,1 mln. EUR, kaip paskolą Estijai, Latvijai, Lietuvai ir Lenkijai;

Energetika

92. atkreipia dėmesį į Sąjungos energetikos politikos sistemos sudėtingumą ir pabrėžia, kad geresnio tinklų sujungimo užtikrinimas yra Sąjungos energijos rinkos centrinis elementas; palankiai vertina tai, kad priimtas naujas Transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/869 ([9]) (TEN-E reglamentas); mano, kad Sąjunga, pasitelkdama TEN-E, EITP ir EGADP / planą „RePowerEU“, sukūrė tvirtą teisinę sistemą investicijoms į energetikos infrastruktūrą, siekiant įveikti su dekarbonizacija susijusius iššūkius ir sumažinti priklausomybę nuo iškastinio kuro importo; atkreipia dėmesį į pastangas koordinuoti prioritetinės elektros energijos infrastruktūros statybą visose valstybėse narėse, skaitmeninti Sąjungos energetikos sistemą ir skatinti investicijas į tinklus užtikrinant tinkamą reguliavimo aplinką, visų pirma pasitelkiant EITP (energetika);

93. pažymi, kad iš viso pagal EITP energetikai skirtas 1 ir 2 dalis (2014–2022 m.) energetikos projektams užtikrinta 6,24 mlrd. EUR (5,74 mlrd. EUR – darbams, 0,5 mlrd. EUR – tyrimams), apimant 118 bendro intereso projektų (BIP), ir iki 2022 m. pabaigos užbaigti 123 veiksmai, kuriems suteikta parama pagal EITP energetikai skirtą 1 dalį;

94. pažymi, kad Rusijos agresijos karas prieš Ukrainą ir energijos suginklinimas 2022 m. iš esmės pakeitė energijos rinkas ir paskatino kainų nepastovumą bei energetinį nesaugumą visoje Sąjungos energetikos sistemoje; atkreipia dėmesį į Komisijos atsaką į krizę parengiant planą „REPowerEU“, kuriuo siekiama sumažinti priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro ir iki 2030 m. palaipsniui nutraukti Rusijos energijos importą; pažymi, kad pagal planą „REPowerEU“ sutelkta beveik 300 mlrd. EUR suma: maždaug 72 mlrd. EUR dotacijomis ir 225 mlrd. EUR

([9]) 2022 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2022/869 dėl transeuropinės energetikos infrastruktūros gairių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (EB) Nr. 715/2009, (ES) 2019/942 bei (ES) 2019/943 ir direktyvos 2009/73/EB bei (ES) 2019/944 ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 347/2013 (OL L 152, 2022 6 3, p. 45).

paskolomis; pažymi, kad planas „REPowerEU“ taip pat suteikė teisinį pagrindą tiek valstybėms narėms, tiek Komisijai iš dalies keisti nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir patikrinti, ar tarpinės ir siektinos reikšmės yra tinkamai apibrėžtos, kad prireikus jas būtų galima paaiškinti;

Rekomendacijos

95. ragina Komisiją:

i) į 2025 m. biudžeto projektą įtraukti papildomų lėšų, kurių reikia programoms „Horizontas 2020“ ir „Europos horizontas“, kad būtų pagerinta dabartinė padėtis, kai vis dar negalima finansuoti 7 iš 10 kokybiškų pasiūlymų;

ii) toliau taikyti supaprastintas taisykles ir procedūras, skaitmeninimo priemones ir supaprastintą išlaidų apmokėjimą, kartu, visų pirma, sprendžiant pažeidimų ir sukčiavimo rizikos bei kontrolės sąnaudų klausimus;

iii) toliau paprastinti taisykles ir procedūras, vadovaujantis naujuoju finansiniu reglamentu, remti mokymo sesijas ir praktinę informaciją, skirtas pareiškėjams valstybėse narėse, visų pirma MVĮ, atskirtosioms įmonėms, startuoliams, regioninėms NVO ar vietos veiklos grupėms;

iv) toliau skatinti naudos gavėjus, visų pirma naujus dalyvius ir MVĮ, naudotis Personalo išlaidų vedliu, kad būtų sumažintas su personalo išlaidomis susijusių klaidų lygis;

v) toliau dėti pastangas siekiant įtraukesnės Sąjungos mokslinių tyrimų programos, teikiant paramą, nustatant aiškias siektinas reikšmes ir organizuojant specialias mokslinių tyrimų programas nepakankamai atstovaujamoms tikslinėms grupėms, pvz., moterims ir jaunimui, taip pat siekiant subalansuoto geografinio pasiskirstymo visoje Sąjungoje;

vi) skatinti ir remti valstybes nares, visų pirma atotrūkį mažinančias šalis, visapusiškai išnaudoti esamų Sąjungos fondų, įskaitant EGADP ir Sanglaudos fondus, sinergiją, kad šiose šalyse būtų vykdoma daugiau mokslinių tyrimų ir inovacijų veiklos; ir

vii) toliau teikti finansavimą siekiant sukurti integruotą, novatorišką ir atsparią energetikos sąjungą, kurioje būtų skatinama saugi, tvari, konkurencinga ir įperkama energija visiems, visų pirma MVĮ ir pažeidžiamiems bei energijos nepriteklių patiriantiems vartotojams, kartu spartinant Europos perėjimą prie švarios ir teisingos energetikos, kad iki 2050 m. ji taptų pirmuoju neutralaus poveikio klimatui žemynu;

viii) didinti informuotumą apie MVĮ tarptautinimo paramą, jos nuoseklumą, ir tvarumą;

ix) tikrinti faktinį projektų, kuriuos įgyvendinant naudojamos fiksuotosios sumos, įgyvendinimą;

x) teikti ataskaitas biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai šiais klausimais:

a) kiek įtariamo sukčiavimo atvejų kompetentingos Komisijos tarnybos perdavė EDES komisijai, kokie buvo draudimo dalyvauti procedūroje pagrindai ir kiek iš šių atvejų komisija priėmė 1) ankstyvojo nustatymo sprendimą, 2) sprendimą dėl draudimo dalyvauti procedūroje;

b) kiek laiko subjektams buvo draudžiama dalyvauti su Sąjungos lėšomis susijusioje procedūroje;

c) ar kuris nors iš subjektų, kuriems buvo draudžiama dalyvauti procedūroje, gavo Sąjungos lėšų pasibaigus sprendimo dėl draudimo dalyvauti procedūroje galiojimui;

Sanglauda, atsparumas ir vertybės

96. pažymi, kad DFP 2 išlaidų kategorijos „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ programoms skirtas biudžetas buvo 79,1 mlrd. EUR (40,4 proc. Sąjungos biudžeto), jis paskirstytas taip: 53,6 proc. Europos regioninės plėtros fondui (ERPF) ir kitiems regioniniams veiksmams, 23,6 proc. Europos socialiniam fondui (ESF), 12,6 proc. Sanglaudos fondui (SF), 4,4 proc. programai „Erasmus+“, 2,3 proc. EITP transporto sektoriui, 0,6 proc. ESI fondams ir 2,9 proc. kitoms sritims; pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 67 805,19 mln. EUR ir 98,29 proc. jų buvo įgyvendinti (66 644,24 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai siekė 63 104,31 mln. EUR ir 99,86 proc. jų buvo įgyvendinti (63 054,76 mln. EUR);

97. pažymi, kad 2022 m. buvo toliau įgyvendinama 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sanglaudos politika ir kad, kalbant apie 2021–2027 m. laikotarpį, Komisija užbaigė derybas dėl visų programų ir atliko tik išankstinius mokėjimus, kurie siekė 6,5 mlrd. EUR;

98. primena, kad pagal išlaidų pakategorę „Ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda“ (2a išlaidų pakategorė) daugiausia dėmesio skiriama įvairių Sąjungos valstybių narių ir regionų vystymosi skirtumų mažinimui; pabrėžia Sąjungos sanglaudos politikos svarbą remiant Europos socialinių teisių ramsčio įgyvendinimą ir siekiant jo pagrindinių tikslų bei padedant valstybėms narėms ir regionams pasinaudoti naujomis galimybėmis ir atremti iššūkius, pvz., globalizacijos, nedarbo, skurdo ir socialinės atskirties, pramonės permainų, skaitmeninimo, taip pat remiant kvalifikacijos kėlimą ir perkvalifikavimą bei mokymąsi visą gyvenimą;

99. primena Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 27/2021 „ES parama turizmui. Reikalinga nauja strateginė kryptis ir geresnio finansavimo metodas“; primena Audito Rūmų rekomendaciją Komisijai bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis pateikti naują konsoliduotą Sąjungos turizmo ekosistemos strategiją tam, kad būtų parengta veiksminga 2030 m. turizmo darbotvarkė, ir taikyti atrankos procedūras ERPF finansuojamoms investicijoms į turizmą siekiant paremti šią naują strateginę kryptį; pabrėžia Komisijos atsakomybę, laikantis strateginės darbotvarkės, remti valstybes nares joms skatinant investicijas į turizmą;

100. atkreipia dėmesį į tai, kad 2014–2020 m. programavimo laikotarpio sanglaudos politikos lėšų įsisavinimo lygis 2022 m. pabaigoje pasiekė 79,2 proc. (86 proc. 2023 m. pabaigoje, įskaitant 2021–2022 m. naujai pridėtą Sanglaudai ir Europos teritorijoms skirtą ekonomikos gaivinimo pagalbos iniciatyvą (REACT-EU)), ir lygis panašus kaip 2007–2013 m. laikotarpio tuo pačiu metu; yra susirūpinęs dėl to, kad toks įsisavinimo lygis buvo pasiektas tik nustačius laikiną 100 proc. Sąjungos bendro finansavimo normą, netaikant jokio projektų nacionalinio bendro finansavimo reikalavimo – seniai galiojančio Sąjungos finansų principo; pažymi, kad pagal 2014–2020 m. programas numatyta daugiau kaip 1 mln. projektų ir kad iki pagal juos paremta 2,4 mln. įmonių, sukurta 370 000 naujų darbo vietų, padidintas daugiau kaip 540 000 namų ūkių energinis naudingumas, sukurta 6 000 megavatų naujų atsinaujinančiųjų energijos išteklių ir kad 6,3 mln. namų ūkių pasinaudojo plačiajuosčiu ryšiu; pažymi, kad 2022 m. lėšų įsisavinimas iš esmės pagerėjo dėl Atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvos (CRII), Išplėstinės atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvos (CRII+), sanglaudos veiksmų dėl pabėgėlių Europoje (CARE) ir lanksčios pagalbos teritorijoms (FAST-CARE), kuriais buvo siekiama reaguoti į krizes, dėl to sumažėjo projektų, kuriais remiami struktūrinės sanglaudos tikslai – sukurti konvergenciją ir sanglaudą Sąjungoje;

101. palankiai vertina finansinį lankstumą naudojant sanglaudos lėšas ir pabrėžia, kad dėl šio lankstumo sanglaudos politika atliko pagrindinį vaidmenį reaguojant į COVID-19 krizę, su karu susijusias ekstremalias situacijas ir energetikos krizę; vis dėlto primena, kad šios politikos loginis pagrindas – užtikrinti ilgalaikį priemonių planavimą, kad būtų stiprinama Europos regionų ekonominė, socialinė ir teritorinė sanglauda; mano, kad įgyvendinant būsimą sanglaudos politiką po 2027 m. turi būti užtikrintas reikiamas lėšų naudojimo lankstumas, siekiant sudaryti galimybes valstybėms narėms ir regioninėms bei vietos valdžios institucijoms tinkamai ir patikimai nukreipti išteklius, visuomet laikantis ilgalaikių sanglaudos politikos tikslų;

102. taip pat pažymi, kad 2022 m. įgyvendinant sanglaudos veiksmus dėl pabėgėlių Europoje (CARE) ir lanksčią pagalbą teritorijoms (FAST-CARE) buvo mobilizuota daugiau kaip 1,3 mlrd. EUR siekiant padėti valstybėms narėms ir regionams paremti milijonus prieglobsčio Sąjungos teritorijoje ieškančių Ukrainos pabėgėlių, įskaitant pagrindines socialinės integracijos programas, sveikatos priežiūrą, maistą ar būtiniausią pagalbą bei orientavimą darbo rinkoje; palankiai vertina tai, kad siūlomoms priemonėms taikomi tie patys įpareigojimai dėl tinkamų valdymo ir kontrolės sistemų bei patikimo finansų valdymo, kurie taikomi sanglaudos politikos fondams;

103. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 260 operacijų imtį, apimančią visas DFP 2 išlaidų kategorijos išlaidų rūšis; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų įvertintas bendras klaidų lygis kategorijoje „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“ 2022 m. padidėjo iki 6,4 proc., o tai gerokai viršija reikšmingumo ribą, jau atsižvelgus į 2022 m. valstybių narių atliktas pataisas, kurių bendra vertė – 618 mln. EUR; atkreipia dėmesį į tai, kad, Audito Rūmų vertinimu, 2022 m., palyginti su ankstesniais metais (3,6 proc. 2021 m., 3,5 proc. 2020 m.), labai padidėjo bendras klaidų lygis, o Komisijos vertinimu, 2022 m. mokėjimo rizika yra 1,9–2,7 proc., t. y. panaši į ankstesnių metų (1,9–2,5 proc. 2021 m., 2,1–2,6 proc. 2020 m.); atkreipia dėmesį į tai, kad Audito Rūmų ataskaitoje nurodyta, jog didelė dalis klaidų (3 proc. iš 6,4 proc.) padaryta CRII ir CRII+ išlaidų srityje;

104. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad artėjant 2014–2020 m. programų tinkamumo finansuoti laikotarpio pabaigai (2023 m. gruodžio 31 d.) padidėjo spaudimas panaudoti lėšas ir kad COVID-19 laikotarpiu valdymo ir audito institucijų atliekamų patikrų ir kontrolės veiksmingumas galėjo sumažėti, dėl to gali išaugti nenustatytų klaidų ir pažeidimų rizika; pažymi, kad Komisija pripažįsta, jog konkreti padėtis ir lankstumas, suteiktas per COVID-19 pandemiją, galėjo turėti įtakos pažeidimų rizikai, nes reikėjo rasti alternatyvių (nuotolinių) išlaidų kontrolės būdų; vis dėlto pabrėžia, kad, Komisijos nuomone, nustatyta rizika ir pažeidimai yra labiau susiję su COVID-19 laikotarpiu įgyvendintų veiksmų rūšimi arba su tuo, kaip naudotasi viešųjų pirkimų taisyklėse nustatytu lankstumu ir kaip jis buvo suprantamas;

105. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų paaiškinimus, kad šis klaidų lygis yra susijęs su deklaruotų išlaidų dalimi, dėl kurios, jų nuomone, nebuvo visiškai įvykdytos Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES, Euratomas) 2018/1046 ([10]) (toliau – Finansinis reglamentas), BNR ir Europos Parlamento ir Tarybos direktyvoje (ES) 2017/1371 ([11]) dėl Sąjungos finansinių interesų apsaugos (toliau – FIA direktyva) nustatytos mokėjimo sąlygos, vadinasi, buvo padarytas tiesioginis ir išmatuojamas finansinis poveikis tuo metu iš Sąjungos biudžeto patvirtintai mokėjimo sumai; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų paaiškinimą, kad klaidų lygis neturėtų būti aiškinamas kaip lygiavertis galimai finansinių pataisų, kurias Komisija gali taikyti pagal taikomas taisykles, sumai; mano, kad aukštas klaidų lygis rodo, jog švaistomi ištekliai, visų pirma sanglaudos politikos srityje, kurioje daugelis vadovaujančiųjų institucijų lygiagrečiai turi įgyvendinti EGADP;

106. pažymi, kad metinėse veiklos ataskaitose Komisija nurodo kiekvienos programos ir apskritai fondų riziką atliekant mokėjimą, kuri susijusi su pažeidimais, dėl kurių atliekamos finansinės pataisos; pažymi, kad, siekdama taikyti finansines pataisas, Komisija turi padaryti išvadą, kad buvo padarytas pažeidimas, kaip apibrėžta BNR 2 straipsnio 36 dalyje, nors ne visi formalūs pažeidimai ir klaidos, kurias Audito Rūmai įtraukė kaip kiekybiškai įvertinamas klaidas į savo įvertintą klaidų lygį, lemia netinkamas finansuoti išlaidas, nes jie nelaikomi pažeidimu, kaip apibrėžta BNR 2 straipsnio 36 dalyje; pažymi, kad biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai naudinga į nustatytas klaidas pažvelgti iš valdymo perspektyvos;

107. pažymi, kad Komisija pritaria visoms Audito Rūmų rekomendacijoms pagal DFP 2 išlaidų kategoriją „Sanglauda, atsparumas ir vertybės“, nors abiejų institucijų nustatytų klaidų klasifikavimas vis dar skiriasi; ragina Komisiją glaudžiai bendradarbiauti su Audito Rūmais ir visais atitinkamais suinteresuotaisiais subjektais, kad būtų išsamiau paaiškintos taikomos taisyklės ir sumažinti skirtumai, kartu užtikrinant, kad dėl audito paramos gavėjams nebūtų užkrauta pernelyg didelė administracinė našta;

108. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog padaugėjo konkrečių rūšių klaidų, pvz., netinkamų finansuoti išlaidų ir projektų, ir vidaus rinkos taisyklių, įskaitant viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos taisykles, pažeidimų, pabrėžia, kad tokių rūšių klaidos galėtų būti susijusios su prastu valdymu; pažymi, kad 3 proc. Audito Rūmų įvertinto 6,4 proc. klaidų lygio 2 išlaidų kategorijoje yra susiję su 100 proc. bendrai finansuojamais prioritetais pagal Išplėstinę atsako į koronaviruso grėsmę investicijų iniciatyvą (CRII+), pagal kurią buvo galima lanksčiau panaudoti lėšas; pakartoja, kad dėl didesnio lankstumo niekada neturėtų nukentėti kokybė ir kontrolė; prašo Komisijos peržiūrėti dabartinę padėtį, kad ateityje būtų išvengta panašių situacijų; pažymi, kad Komisija nerado audito įrodymų, kad dėl naujų rūšių priemonių ir lankstumo priemonių apskritai būtų daromas didelis poveikis programos klaidų lygiui, ir atkreipia dėmesį į tai, kad Komisija ėmėsi priemonių tokiai rizikai išvengti;

109. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė projektų, kurių netinkamos finansuoti išlaidos buvo patvirtintos, atvejų ir tai, kad jais buvo prisidėta prie bendro įvertinto klaidų lygio; pabrėžia, kad svarbu pašalinti pagrindines sistemines priežastis ir kad audito institucijos turi veiksmingai įvertinti tinkamumo kriterijus;

([10]) 2018 m. liepos 18 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES, Euratomas) 2018/1046 dėl Sąjungos bendrajam biudžetui taikomų finansinių taisyklių, kuriuo iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1296/2013, (ES) Nr. 1301/2013, (ES) Nr. 1303/2013, (ES) Nr. 1304/2013, (ES) Nr. 1309/2013, (ES) Nr. 1316/2013, (ES) Nr. 223/2014, (ES) Nr. 283/2014 ir Sprendimas Nr. 541/2014/ES, bei panaikinamas Reglamentas (ES, Euratomas) Nr. 966/2012 (OL L 193, 2018 7 30, p. 1).

([11]) 2017 m. liepos 5 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva (ES) 2017/1371 dėl kovos su Sąjungos finansiniams interesams kenkiančiu sukčiavimu baudžiamosios teisės priemonėmis (OL L 198, 2017 7 28, p. 29).

110. pažymi, kad Komisija mano, jog siekiant suteikti patikinimą savideklaracijos yra naudinga priemonė atvejais, kai naudos gavėjams būtų sunku rasti alternatyvių patvirtinamųjų įrodymų arba tai būtų pernelyg brangu administraciniu požiūriu; pritaria Audito Rūmų rekomendacijai gerinti audito institucijų atliekamas lėšų gavėjų pateiktų savideklaracijų patikras, siekiant užtikrinti jų pagrįstumą ir patikimumą;

111. atkreipia dėmesį į tai, kad ERPF ir SF atveju Komisija atliko su programavimo laikotarpiu susijusias 11 mlrd. EUR vertės finansines pataisas ir atšaukimus, įskaitant 2,4 mlrd. EUR sumą, susijusią su 2021–2022 ataskaitiniais metais; pažymi, kad dėl šių finansinių pataisų valstybės narės iki šiol neprarado jokio finansavimo, nes Komisija dar neatliko jokių grynųjų finansinių pataisų 2014–2020 m. laikotarpiu; taip pat pažymi, kad Komisija, bendradarbiaudama su valstybėmis narėmis, toliau įgyvendina savo tikslinį viešųjų pirkimų ir valstybės pagalbos veiksmų planą; pripažįsta, kad visų pirma nacionalinės valdžios institucijos yra atsakingos už finansinių pataisų, dėl kurių sprendimą priėmė Komisija, atlikimą, tačiau mano, kad turi būti atliekamos papildomos patikros siekiant patvirtinti, kad visos pataisos buvo atliktos teisingai;

112. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad programavimo laikotarpių dalinis persidengimas ir kartu galimybė gauti papildomų finansavimo priemonių pagal NGEU (REACT-EU ir EGADP), kurių gyvavimo trukmė yra trumpesnė, galėjo apsunkinti valstybių narių administracinius gebėjimus programavimo laikotarpiu ir jų 2021–2027 m. sanglaudos programų įgyvendinimo pradžioje; pažymi, kad 2022 m. nacionalinės ir regioninės valdžios institucijos turėjo daugiau dėmesio skirti 2014–2020 m. sanglaudos politikos programų perprogramavimui, be kita ko, pradėtoms taikyti pagal CRII+, REACT-EU, lanksčią pagalbą teritorijoms (FAST-CARE) ir Įperkamos energijos rėmimo (SAFE) iniciatyvą finansuojamoms priemonėms, taip pat nacionalinių planų pagal EGADP įgyvendinimui, kad būtų galima taikyti įvairias krizės, ekonomikos gaivinimo ir gelbėjimo priemones; pažymi, kad Regioninės ir miestų politikos generalinis direktoratas (REGIO GD) teikia paramą nacionalinėms ir regioninėms valdžios institucijoms, kad būtų užtikrintas visapusiškas 2014–2020 m. programų įgyvendinimas;

113. reiškia didelį susirūpinimą dėl pastarojo meto bylos dėl tariamo netinkamo Sąjungos lėšų panaudojimo sudarant sutartis dėl veido kaukių įsigijimo – vadinamosios Koldo bylos; yra susirūpinęs dėl to, kad šis netinkamas Sąjungos lėšų ir Sąjungos mokesčių mokėtojų lėšų panaudojimas apėmė 14,6 mln. EUR iš Europos regioninės plėtros fondo (ERPF) ir 3,1 mln. EUR iš ES solidarumo fondo; apgailestauja, kad Europos prokuratūra gavo atitinkamą informaciją iš privataus asmens, o ne iš atitinkamos nacionalinės institucijos; primygtinai ragina valstybes nares nedelsiant pranešti Europos prokuratūrai apie visus įtarimus netinkamu Sąjungos lėšų naudojimu, vadovaujantis Europos prokuratūros reglamento 24 straipsniu; ragina Komisiją audito tikslais pasitelkti išorės ekspertus, jei nustatoma, kad valstybėje narėje labai trūksta pajėgumų; pažymi, kad šiuo atveju, nepaisant to, jog atliko auditus, Komisija nenustatė tariamo netinkamo lėšų panaudojimo; ragina skiriant sutartis krizės situacijose taikyti „keturių akių“ principą ir atlikti kelių etapų tikrinimą, jei dėl krizės neįmanoma vykdyti viešųjų pirkimų procedūrų, kad būtų išvengta galimo netinkamo Sąjungos finansavimo panaudojimo; pabrėžia, kad Komisija turėtų atlikti nuodugnius sutarčių, skirtų nevykdant viešųjų pirkimų procedūrų per krizes, *ex post* auditus visose susijusiose valstybėse narėse; taip pat pažymi, kad panašios situacijos susiklostė ir kitose valstybėse narėse, įskaitant neseniai atskleistą tariamo sukčiavimo atvejį Portugalijoje, susijusį su ERPF lėšomis, ir keletą atvejų Čekijoje, susijusių su tariamu netinkamu REACT-EU lėšų panaudojimu perkant medicinos įrangą;

114. pažymi, kad papildomumas apibūdina sanglaudos politikos fondų ir kitų Sąjungos finansavimo priemonių ryšį; primena, kad sanglaudos politikos fondai ir EGADP skiriasi bendraisiais tikslais, tvarkaraščiu, valdymo būdu ir finansavimu, tačiau iš dabartinės patirties matyti, kad keliuose gaivinimo ir atsparumo planuose numatytos investicijos, kurios būtų atitikusios reikalavimus finansavimui pagal sanglaudos politiką gauti; pabrėžia, kad sanglaudos politikos fondų ir EGADP tarpusavio papildomumas yra įmanomas ir jo tikimasi, su sąlyga, kad EGADP duos realios pridėtinės vertės ir kad tos pačios išlaidos nebus dengiamos du kartus; pabrėžia, kad dubliavimosi rizika didės baigiantis EGADP įgyvendinimo laikotarpiui, ir ragina Komisiją dėti visas pastangas siekiant mažinti šią riziką;

115. primygtinai ragina Komisiją stebėti padėtį, ypač kai EGADP nacionalinės koordinavimo institucijos yra tos pačios kaip ir sanglaudos politikos fondų atveju, ir primygtinai reikalavo, kad įvairiose Sąjungos finansavimo srityse būtų skirta pakankamai papildomų administracinių pajėgumų ir žmogiškųjų išteklių; vis dėlto atkreipia dėmesį į galimą riziką, kad dėl šio lygiagretumo gali atsirasti nenustatytų dvigubo finansavimo atvejų; ragina Komisiją pasimokyti iš patirties, įgytos taikant du skirtingus finansavimo modelius;

116. palankiai vertina tai, kad iki šiol nei Audito Rūmai, nei Komisija nenustatė jokių atvejų, kuomet 2022 m. EGADP lėšomis būtų padengtas privalomas sanglaudos projekto nacionalinis bendras finansavimas; primygtinai ragina Komisiją toliau stebėti padėtį ir užkirsti kelią tokiam finansavimui;

117. yra susirūpinęs dėl nuolatinių Audito Rūmų pastabų dėl nustatytų trūkumų, susijusių su tuo, kaip dirba audito ir vadovaujančiosios institucijos, visų pirma trūkumų audito institucijoms atliekant *ex post* patikras ir vadovaujančiosioms institucijoms vykdant kontrolę, kuriomis ne visada veiksmingai užkertamas kelias pažeidimams naudos gavėjų deklaruotose išlaidose arba jie ne visada veiksmingai nustatomi, ir dėl pernelyg didelio Komisijos kliovimosi už programas atsakingų institucijų darbo kokybe, susijusio su Komisijos dokumentų peržiūroms būdingais apribojimais;

118. atkreipia dėmesį į Komisijos atsakymą, kad jos vertinimas, pagrįstas dokumentų peržiūrų ir audito darbo vietoje deriniu, apimančiu įvairias atskiras programas ir patikinimo dokumentų rinkinius, leidžia jai nustatyti pagrįstą ir teisingą kiekvienos programos kiekvienais metais ir kumuliacinį sanglaudos politikos fondų klaidų lygio įvertį; pritaria Audito Rūmams, kad Komisijos dokumentų peržiūros yra savaime ribotos norint patvirtinti bendrų likutinių klaidų lygių, apie kuriuos pranešė audito institucijos, pagrįstumą; pažymi, kad šie trūkumai taip pat gali turėti įtakos Komisijos įvertintai rizikai užbaigiant programas, nes Komisija ne visais atvejais gali atlikti būtinas pataisas, kad likutinis klaidų lygis būtų žemesnis už reikšmingumo lygį.

119. susirūpinęs atkreipia dėmesį į Audito Rūmų nustatytą faktą, kad patikinimo dokumentų rinkinių, kurių likutinis klaidų lygis viršijo 2 proc., dalis 2022 m. pasiekė aukščiausią lygį – 61 proc. Audito Rūmų imties išlaidų, palyginti su 39 proc. ankstesniais metais, o tai rodo nuolatinius audito institucijų darbo trūkumus; susirūpinęs pažymi, kad pastarųjų šešerių metų Audito Rūmų audito rezultatai rodo, kad šiuo metu taikomos kontrolės priemonės dar nepakankamai kompensuoja sanglaudos sričiai būdingą didelę riziką ir kad valdančiosios institucijos ne visuomet veiksmingai užkerta kelią pažeidimams arba juos nustato paramos gavėjų deklaruojamose išlaidose; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmų nustatytos klaidos rodo didelius audito institucijų darbo, susijusio su išlaidų ir projektų tinkamumo ir vidaus rinkos taisyklių laikymosi tikrinimu, trūkumus; pažymi, kad dalis Audito Rūmų perskaičiuotų likutinių klaidų lygių, viršijančių 2 proc., audituotuose patikinimo dokumentų rinkiniuose priskirtina pirmiau minėtiems skirtumams;

120. yra susirūpinęs dėl nuolatinių atliekant nacionalinius auditus pasitaikančių trūkumų, kuriuos pastebėjo Audito Rūmai ir kurie galėjo atsirasti dėl nacionalinių audito institucijų nustatytos nepakankamos apimties, neaiškios atliktų auditų dokumentacijos ir imties atrankos, taip pat dėl išteklių problemų, pavyzdžiui, nepakankamą finansavimą ir kvalifikuotų ekspertų trūkumą; pabrėžia susirūpinimą dėl to, kad Audito Rūmai nustatė įvairių auditų trūkumų, pavyzdžiui, atvejų, kai nebuvo pakankamai patikrinta naudos gavėjų pateikta informacija apie projektų tinkamumą finansuoti, apie atitiktį vidaus rinkos taisyklėms ir sukčiavimo bei apie interesų konflikto riziką; pažymi, kad kita vertus Komisija mano, jog daugumos audito institucijų darbas yra patikimas ir kad tik 10 iš 116 audito institucijų būtini esminiai patobulinimai; primena savo rekomendacijas, pateiktas 2023 m. lapkričio 21 d. Parlamento rezoliucijoje dėl galimybių padidinti nacionalinių valdžios institucijų pagal pasidalijamojo valdymo principą atliekamų auditų ir patikrinimų patikimumą;

121. atkreipia dėmesį į Komisijos įsipareigojimą toliau glaudžiai bendradarbiauti su audito institucijomis siekiant stiprinti jų pajėgumus užkirsti kelią klaidoms ir jas ištaisyti, geriau dokumentuoti jų audito darbą ir taip prisidėti prie patikinimo proceso;

122. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų išvadą, kad sanglaudos politikos finansavimo gavėjai, siekdami supaprastinti išlaidas, supaprastintu išlaidų apmokėjimu pasinaudojo 77 operacijose (arba 30 proc. imties) taikydami fiksuotąsias normas, fiksuotuosius vieneto įkainius arba derindami abu šiuos būdus; pabrėžia, kad supaprastintas išlaidų apmokėjimas yra viena iš svarbiausių priemonių siekiant sumažinti paramos gavėjams tenkančias administracines išlaidas ir naštą ir taip palengvinti smulkiųjų paramos gavėjų galimybes gauti finansavimą ir daugiau dėmesio skirti tikslų įgyvendinimui, kartu mažinant klaidų lygį; pabrėžia, kad Audito Rūmai mano, jog supaprastintas išlaidų apmokėjimas ne visada tinkamai įgyvendinamas, ir pritaria Audito Rūmų audito išvadai, kad supaprastintas išlaidų apmokėjimas neturėtų duoti pernelyg didelės finansinės naudos valstybei narei; kita vertus, supaprastintas išlaidų apmokėjimas praktiškai turėtų padėti realiai sumažinti biurokratinę naštą, o ne atlikti išsamią *ex ante* ir *ex post* kontrolę; pažymi, kad nedideli supaprastinto išlaidų apmokėjimo įverčių kainų svyravimai, palyginti su kainomis, nustatytomis atliekant *ex post* kontrolę, turėtų būti priimtini;

123. pažymi, kad 2021–2027 m. programų atveju Komisija paragino už programas atsakingas institucijas taikyti BNR numatytas supaprastinimo priemones, visų pirma taikyti supaprastintą išlaidų apmokėjimą ir su išlaidomis nesusijusį finansavimą, kad būtų sprendžiamos tinkamumo finansuoti problemos, palengvinami valdymo patikrinimai ir kontroliuojama paramos gavėjams tenkanti pareiga; pažymi, kad dėl šių pastangų, pvz., ERPF ir SF atveju, 11 valstybių narių buvo patvirtinta 120 supaprastinto išlaidų apmokėjimo schemų programų lygmeniu ir INTERREG programoms (5,7 mlrd. EUR viso įnašo), taip pat keturiose valstybėse narėse – keturios su išlaidomis nesusijusio finansavimo schemos (1,2 mlrd. EUR viso įnašo); pabrėžia, kad skubiai reikia tolesnio supaprastinimo ir lankstumo; ragina Komisiją rasti tinkamą pusiausvyrą tarp būtino lankstumo esant nedideliems kainų svyravimams ir, kita vertus, netinkamo tyčinių sąnaudų ir kainų pervertinimo;

124. yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų išvados dėl ERPF programos Slovakijoje, kuria siekiama renovuoti viešo pastato vidaus erdvę, nepaisant to, kad pagal šią programą reikalavimus atitiko tik energijos vartojimo efektyvumo priemonės; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad šis projektas neturėjo praeiti vertinimo etapo, nes paraiškoje nebuvo pasiekta bent 25 proc. projekto išlaidų, susijusių su energijos vartojimo efektyvumu, riba; atkreipia dėmesį į panašius Audito Rūmų nustatytus atvejus, į kuriuos Komisija neatsakė;

125. primena, kad, kalbant apie 2021–2027 m. laikotarpį, valstybės narės turi laikytis tam tikrų BNR nustatytų horizontaliųjų arba teminių reikiamų sąlygų, kurios yra būtinos veiksmingam ir efektyviam konkrečių fondų tikslų įgyvendinimui; primena, kad tais atvejais, kai mokėjimo paraiškos dėl atitinkamo konkretaus tikslo pateikimo Komisijai metu neįvykdytos reikiamos sąlygos, susijusios išlaidos nebus kompensuojamos iš Sąjungos biudžeto tol, kol Komisija įsitikins, kad reikiama sąlyga yra įvykdyta;

126. primena, kad 2022 m. gruodžio 15 d. Taryba, remdamasi Komisijos pasiūlymu, priėmė Įgyvendinimo sprendimą (ES) 2022/2506 ([12]) dėl priemonių Sąjungos biudžetui apsaugoti nuo teisinės valstybės principų pažeidimų Vengrijoje; pabrėžia, kad sprendimas buvo pagrįstas Komisijos susirūpinimu dėl rimtų problemų, susijusių su Vengrijos viešųjų pirkimų sistema; palankiai vertina tai, kad laikinai sustabdyta 55 proc. įsipareigojimų tam tikroms sanglaudos politikos programoms 2021–2027 m. laikotarpiu; pažymi, kad Komisija stebėjo, kaip įgyvendinamos Vengrijos pagal Sąlygų reglamentą pasiūlytos taisomosios priemonės; pažymi, kad 2023 m. gruodžio mėn. Komisija savo iniciatyva iš naujo įvertino padėtį Vengrijoje ir padarė išvadą, kad Sąjungos biudžetas išlieka tokio paties rizikos lygio, nes vis dar yra įsipareigojimų, kurie nebuvo tinkamai ir laiku įvykdyti;

127. pažymi, kad 2022 m. gruodžio mėn. Komisija padarė išvadą, kad Vengrija nevykdė horizontaliųjų būtinųjų Chartijos sąlygų pagal BNR, susijusių su teismų nepriklausomumu ir kelių įstatymų nuostatomis, keliančiomis rimtą pavojų LGBTIQ+ asmenų teisėms, akademinei laisvei ir teisei į prieglobstį; labai apgailestauja dėl 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimo ([13]), atsižvelgiant į tai, kad Vengrija įvykdė horizontaliąją būtiną sąlygą, susijusią su teismų nepriklausomumu, todėl Vengrijos valdžios institucijos galėjo pateikti prašymus kompensuoti iki 10,2 mlrd. EUR sumą netaikant tinkamų kontrolės mechanizmų ar viešųjų pirkimų procedūrų, kad būtų užtikrintas patikimas finansų valdymas ir Sąjungos biudžeto apsauga; mano, kad šis sprendimas politiškai prieštarauja sprendimui pratęsti priemonių, priimtų pagal Sąlygų reglamentą, galiojimą, ir reiškia nusivylimą, kad vykstant procesui Parlamentas nebuvo tinkamai informuotas; pakartoja, kad yra susirūpinęs dėl teismų nepriklausomumo net ir po pastarojo meto reformų, kaip nurodyta 2024 m. sausio 18 d. rezoliucijoje dėl padėties Vengrijoje ir įšaldytų Sąjungos lėšų;

128. pakartoja, kad visas priemones, kurių reikia, kad būtų galima panaudoti Sąjungos finansavimą pagal Sąlygų reglamentą, BNR ir EGADP reglamentą, reikia laikyti vienu integruotu rinkiniu; pabrėžia Sąjungos finansinių interesų apsaugos svarbą taip pat ir išmokant išankstinį finansavimą;

([12]) 2022 m. gruodžio 15 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimas (ES) 2022/2506 dėl priemonių Sąjungos biudžetui apsaugoti nuo teisinės valstybės principų pažeidimų Vengrijoje (OL L 325, 2022 12 20, p. 94).

([13]) 2023 m. gruodžio 13 d. Komisijos sprendimas dėl Reglamento (ES, Euratomas) 2020/2092 4 straipsnyje nustatytų sąlygų pakartotinio vertinimo Komisijos iniciatyva po 2022 m. gruodžio 15 d. Tarybos įgyvendinimo sprendimo (ES) 2022/2506 dėl Vengrijos, C(2023) 8999.

129. remdamasis 2022 m. metine ataskaita dėl FIA ataskaita, pažymi, kad 2021–2022 m. su sanglaudos politika susijusių sukčiavimu laikomų pažeidimų skaičius sumažėjo 11,6 proc. (233 pranešimai, apie kuriuos pranešta 2021 m., palyginti su 206 pranešimais 2022 m.), o sukčiavimu nelaikomų pažeidimų skaičius padidėjo 9,3 proc.; pažymi, kad Komisija paprašė audito institucijų ypatingą dėmesį skirti naujiems rizikos veiksniams, susijusiems su fondų skaičiaus didėjimu ir papildomu finansavimu pagal NGEU, visų pirma dvigubo finansavimo, interesų konfliktų, sukčiavimo ar korupcijos rizikai; atkreipia dėmesį į Komisijos pastangas skatinti rizikos vertinimo priemonę ARACHNE naudoti mažiau entuziastingas valstybes nares ir patobulinti šią priemonę; pažymi, kad 2014–2020 m. laikotarpiu audito institucijos į sukčiavimo riziką aiškiai atsižvelgė 65 proc. audituotų operacijų atveju, ir tai yra pagerėjimas, palyginti su 38 proc., kaip nustatė Audito Rūmai 2021 m.;

130. pabrėžia, kad Audito Rūmai, OLAF ir Europos prokuratūra turėtų turėti prieigą prie bendros integruotos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo IT sistemos, kurią proporcingai teiktų Komisija pagal savo atitinkamą kompetenciją, kaip numatyta nauja redakcija išdėstytame Finansiniame reglamente;

131. pabrėžia sanglaudos srities išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo svarbą, taip pat į esminį vadovaujančiųjų ir audito institucijų vaidmenį šiuo atžvilgiu; primena, kad reikia supaprastinti ir racionalizuoti auditus, sutelkiant dėmesį į tai, kas būtina kovojant su sukčiavimu; be to, primena, kad pagal 2021–2027 m. Bendrųjų nuostatų reglamentą valstybių narių institucijos turėtų pranešti apie visus su Sąjungos finansuojamais projektais susijusius įtariamo ar patvirtinto sukčiavimo atvejus, kuriuos jos nustato, ir turėtų apie juos pranešti net ir tuo atveju, jei jie buvo nustatyti prieš deklaruojant susijusias išlaidas Komisijai;

132. pabrėžia svarbų Europos kovos su sukčiavimu tarnybos ir Europos prokuratūros vaidmenį Sąjungos biudžeto apsaugos srityje; ragina visas valstybes nares įsitraukti į Europos prokuratūros veiklą; primena, kad 2023 m. gegužės 25 d. kreipdamasi į Regioninės plėtros komitetą Europos prokurorė pažymėjo, kad šiuo metu taikoma Sąjungos išlaidų valdymo ir kontrolės sistema nėra skirta sukčiavimui nustatyti ir kad auditais ar administraciniais tyrimais retai nustatomi finansiniai nusikaltimai, ir jie dažnai būna tarpvalstybinio pobūdžio; pabrėžia, kad reikia suteikti Europos prokuratūrai būtinas priemones, kad ji galėtų vykdyti savo pareigas; laikosi nuomonės, kad sustiprinus Europos prokuratūrą teisės aktų leidėjui būtų suteikta galimybė dar labiau supaprastinti sanglaudos reglamentavimo sistemą, kad būtų geriau panaudojamos fondų lėšos;

133. prašo OLAF atlikti išsamų galimo netinkamo Sąjungos lėšų panaudojimo, kurį pasinaudodami programa „Erasmus+“ ir Europos solidarumo korpusu vykdė suklastotus projektus pateikusių asociacijų tinklai, tyrimą, siekiant patikrinti kai kurių nacionalinių agentūrų naujausius pranešimus šiuo klausimu ir įvertinti tokių sukčiavimo atvejų mastą bei svarbą ir valstybių narių kompetentingų institucijų vykdomus atsako veiksmus;

Rekomendacijos

134. ragina Komisiją:

i) aktyviai įsitraukti į konstruktyvų dialogą su Audito Rūmais, kad būtų išspręsta vis daugiau situacijų, kai Komisijos oficialus atsakymas į Audito Rūmų išvadas yra „sutikti su nepritarimu“ ir tęsti bendradarbiavimą su Audito Rūmais siekiant suderinti jų įvertinto klaidų lygio rezultatus ir teisės aktų aiškinimą;

ii) suderinti Audito Rūmų išvadas dėl valstybių narių deklaracijų su informacija, gaunama iš Komisijos rizikos peržiūros mokėjimo metu ir valdymo institucijų programų užbaigimo metu įvertinimų, nustatyti klaidų, kurias reikia skubiai pašalinti, sankaupas;

iii) toliau glaudžiai bendradarbiauti su audito institucijomis siekiant stiprinti jų pajėgumus užkirsti kelią klaidoms ir pasikartojančias klaidas ištaisyti, geriau dokumentuoti jų audito darbą ir taip prisidėti prie patikinimo proceso;

iv) tobulinti ir stiprinti valstybių narių valdymo ir kontrolės sistemą siekiant užtikrinti, kad valstybės narės Komisijai deklaruotų tik tinkamas finansuoti išlaidas;

v) užtikrinti, kad audito institucijos turėtų tinkamus metodus savideklaracijoms tikrinti, nustatydamos gerąją patirtį ir pateikdamos gaires valstybėms narėms;

vi) atlikti konkrečias tikslines patikras, kurios yra užbaigimo auditų dalis, siekiant užtikrinti, kad valstybės narės būtų atlikusios būtinus finansinius pataisymus aptiktoms klaidoms;

vii) savo audituose ypatingą dėmesį skirti rizikai, susijusiai su lankstumo priemonėmis, nustatytomis CRII/CRII+ pakeitimais; nedelsiant pradėti šių programų išlaidų peržiūrą, kad būtų nustatytos ir išspręstos sisteminės problemos, dėl kurių staiga padidėjo klaidų lygis;

viii) toliau teikti paramą valstybėms narėms ir tuo pačiu metu parengti veiksmų planą, kaip geriausiai išvengti pernelyg didelės administracinės naštos DFP pabaigoje, kuri papildys planuojamą EGADP tinkamumo finansuoti laikotarpį, atsižvelgiant į 2014–2020 m. programavimo laikotarpio pabaigą ir dabartinio programavimo laikotarpio įgyvendinimą, visų pirma remiant administracinių gebėjimų stiprinimą;

ix) toliau įgyvendinti savo 4-ąją viešųjų pirkimų veiksmų plano peržiūrą bendradarbiaujant su valstybėmis narėmis, siekiant padėti programos institucijoms ir perkančiosioms organizacijoms tobulinti savo praktiką viešųjų pirkimų srityje, įskaitant metodus, kaip išvengti dažniausiai pasitaikančių klaidų viešųjų pirkimų srityje, kai jie susiję su ESI fondų valdymu, taip pat rengti tikslinius mokymus valstybių narių pareigūnams;

x) įvykdyti savo pažadą pateikti tiek biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, tiek plačiajai visuomenei didžiausių Sąjungos lėšų galutinių naudos gavėjų sąrašą, kai pagal tokį sąrašą galutinis naudos gavėjas laikomas fiziniu asmeniu arba subjektu, kuris, kaip paskutinis paramos gavėjų grandinėje, gauna Sąjungos lėšas;

xi) toliau paprastinti sanglaudos programų įgyvendinimą; be to, ragina Komisiją įgyvendinti viešųjų pirkimų skaitmeninimo priemones, grindžiamas e. viešųjų pirkimų modeliu, ir padėti valstybėms narėms vykdyti šią pertvarką;

xii) siekiant sėkmingai taikyti supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybes, kartu su visais suinteresuotaisiais subjektais siekti metodikos ir patikinimo suderinimo, kad paramos gavėjams būtų pakankamai nuspėjama, kaip tos galimybės turėtų būti įgyvendintos; taip pat užtikrinti, kad dėl audito nebūtų toliau didinamas įgyvendinimo proceso biurokratizmas ir nebūtų užkrauta nereikalinga audito našta paramos gavėjams; užtikrinti, kad supaprastintas išlaidų apmokėjimas nebūtų įgyvendinamas taip, kad valstybės narės gautų pernelyg didelę finansinę naudą, kartu užtikrinant tinkamą išlaidų ir kainų sąmatų lankstumą;

xiii) bendradarbiauti su valstybių narių audito institucijomis siekiant užtikrinti, kad konkreti dvigubo finansavimo, ypač EGADP finansavimo, rizika būtų sumažinta vykdant tinkamą nacionalinę kontrolę ir auditą; primygtinai reikalauja, kad Komisija atliktų teminį arba atitikties auditą, pritaikytą didelės rizikos sritims ir valstybėms narėms; taip pat

xiv) sukurti išsamų sanglaudos fondų naudojimo išskirtinėmis arba nenumatytomis aplinkybėmis mechanizmą, taikant orientacines nuostatas dėl taikymo srities, finansavimo prieinamumo, valdymo, audito, kontrolės ir taikymo; pabrėžia, kad toks naudojimas išskirtinėmis aplinkybėmis turėtų būti taikomas tik konkrečiais ir aiškiai apibrėžtais atvejais, ribotą laiką ir ribotai taikymo sričiai, taip pat turėtų būti taikoma griežtesnė kontrolė siekiant sumažinti riziką;

xv) ragina Komisiją iš naujo įvertinti savo sprendimą „atblokuoti“ 10,2 mlrd. EUR sanglaudos fondų lėšų Vengrijai ir susilaikyti nuo lėšų išmokėjimo, kol nebus įgyvendinti atitinkami teisės aktai ir bus įrodyta, kad priimtos priemonės yra veiksmingos praktikoje;

xvi) užtikrinti, kad visuose Sąjungos fonduose, įskaitant pasidalijamąjį valdymą, privalomai ir sistemingai būtų naudojamos tokios IT priemonės, kaip EDES ir ARACHNE, ir užtikrinti geresnį naujų technologijų naudojimą, kad būtų sustiprinta kontrolė ir Sąjungos biudžetas būtų apsaugotas nuo sukčiavimo ir netinkamo lėšų naudojimo, atsižvelgiant į finansinio reglamento peržiūrą;

xvii) suteikti Audito Rūmams, OLAF ir Europos prokuratūrai prieigą prie bendros integruotos duomenų gavybos ir rizikos vertinimo IT sistemos, kurią teikia Komisija, laikantis Finansinio reglamento naujoje redakcijoje sutartų sąlygų;

xviii) teikti ataskaitas apie ankstyvą prevencinį sistemos auditą, atliekamą programavimo laikotarpio pradžioje, kad būtų patvirtintas kontrolės sistemų veiksmingumas valstybėse narėse, įskaitant įdiegtą pažeidimų prevencijos sistemą;

xix) pranešti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, kaip lankstumo priemonių taikymas sanglaudos politikos srityje, kurios pagerino lėšų įsisavinimą, paveikė konvergencijos ir sanglaudos struktūrinės sanglaudos tikslus;

Kultūra ir švietimas

135. palankiai vertina Komisijos ir Europos švietimo ir kultūros vykdomosios įstaigos (EACEA) pastangas pritaikyti programas „Erasmus+“, Europos solidarumo korpusą ir programą „Kūrybiška Europa“ prie kintančios realybės, pvz., peržiūrint ir didinant su dotacijomis susijusios individualios paramos lygius, kad būtų išsaugotas jų įtraukus pobūdis, pratęsiant paraiškų teikimo terminus ir projektų trukmę, ir savanoriškai perorientuojant veiklą į Ukrainą, taip pat tikisi, jog bus dedama daugiau pastangų, siekiant toliau stiprinti įtraukties priemones ir paramą, kad būtų sudarytos palankesnės sąlygos pažeidžiamų grupių dalyvavimui;

136. palankiai vertina tai, kad Komisijai ir EACEA 2022 m. pavyko beveik visiškai įvykdyti programos „Erasmus+“ biudžetą ir visiškai įvykdyti Europos solidarumo korpuso biudžetą, todėl netgi reikėjo perskirstyti kitų programų asignavimus mokėjimų poreikiams patenkinti; atkreipia dėmesį į sunkumus, susijusius su programos „Kūrybiška Europa“ mokėjimų įgyvendinimu 2022 m., nes apie 50 mln. EUR buvo atidėti į 2023 m. dėl veiklos problemų ir vėlavimų vykdant dotacijų skyrimo procesus; pripažįsta Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros (DG EAC GD) ir EACEA pastangas apriboti šių vėlavimų poveikį ir grįžti prie įprasto tempo 2023 m.;

137. dar kartą patvirtina, kad reikia toliau didinti ES jaunimo, kultūros ir švietimo programų biudžeto paketus, visų pirma siekiant didinti jaunimo, menininkų ir mažiau galimybių turinčių profesionalų informavimą ir dalyvavimą, taip pat remti pilietiškumo ugdymą; atsižvelgdamas į tai, prašo Komisijos toliau glaudžiai bendradarbiauti su valstybėmis narėmis;

138. palankiai vertina tai, kad, Parlamentui primygtinai reikalaujant ir 3 mln. EUR padidinus 2022 m. Europos jaunimo metų finansavimą, buvo galima sustiprinti tam tikrus Europos jaunimo metų veiksmus, pvz., solidarumo projektus, savanorišką veiklą ir tinklų kūrimo veiklą; pabrėžia, kad sėkmingus šių metų rezultatus dabar reikėtų tvariai įtvirtinti, kad būtų užtikrintas ilgalaikis jų palikimas;

139. atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. ir toliau buvo vykdomas programos „Kūrybiška Europa“ biudžeto telkimas laikotarpio pradžioje, siekiant sušvelninti tebesitęsiantį COVID-19 pandemijos poveikį kultūros ir kūrybos sektoriams; pažymi, kad dėl biudžeto telkimo laikotarpio pradžioje 2022 m. galėjo būti atrinkta daugiau Europos kultūrinio bendradarbiavimo projektų nei kada nors anksčiau; vis dėlto yra susirūpinęs dėl to, kad dėl lėšų telkimo laikotarpio pradžioje 2021 m. ir 2022 m. gali nuo 2023 m. pradėti trūkti finansavimo, ir apgailestauja, kad visa programa tebėra nepakankamai finansuojama, palyginti su siektinais tikslais, visų pirma atsižvelgiant į didelį dalyvių skaičių;

140. susirūpinęs atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. toliau tęsėsi problemos, susijusios su EACEA administruojamų kvietimų teikti pasiūlymus paramos gavėjams skirtomis e. dotacijų priemonėmis; primygtinai ragina Komisiją ir EACEA visam laikui išspręsti šiuos IT klausimus, siekiant išvengti poveikio tikslų siekiui, sumažinti klaidų riziką ir supaprastinti procedūras; mano, kad veiksmingesnė ir prieinamesnė IT infrastruktūra taip pat palengvintų smulkiųjų paramos gavėjų prieigos prie programos išteklių galimybes;

141. atkreipia dėmesį į teigiamą EACEA personalo padėties raidą – iki 2022 m. pabaigos darbuotojų skaičius gerokai padidėjo;

Gamtos ištekliai

142. pažymi, kad DFP 3 išlaidų kategorijos „Gamtos ištekliai“ programoms skirtas biudžetas buvo 58,3 mlrd. EUR (29,7 proc. Sąjungos biudžeto), jis paskirstytas taip: 65,9 proc. tiesioginės išmokos iš Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), 26,2 proc. Žemės ūkio fondas kaimo plėtrai (EŽŪFKP), 4,7 proc.– EŽŪGF su rinka susijusios išlaidos, 1,8 proc. jūrų reikalai ir žuvininkystė, 0,9 proc. aplinka ir klimato politika (LIFE) ir 0,5 proc. kitos sritys; pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti DFP 3 išlaidų kategorijos „Gamtos ištekliai“ biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 56 681,11 mln. EUR ir iš jų 98,92 proc. buvo įgyvendinti (56 069,86 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai sudarė 55 826,77 mln. EUR ir 98,89 proc. jų buvo įgyvendinti (55 205,48 mln. EUR);

143. pažymi, kad 2022 m. buvo antrieji ir paskutiniai pereinamojo laikotarpio metai, per kuriuos valstybės narės galėjo skirti lėšų iš 2021–2027 m. bendros žemės ūkio politikos (BŽŪP) biudžeto asignavimų ir prisiimti įsipareigojimų dėl papildomų 8 mlrd. EUR išorės asignuotųjų pajamų iš priemonės „NextGenerationEU“ lėšų, skirtų Europos žemės ūkio fondui kaimo plėtrai (EŽŪFKP), kol 2023 m. sausio 1 d. įsigalios naujoji BŽŪP, ir kad su tuo susiję valstybių narių mokėjimai ūkininkams ir kitiems BŽŪP paramos gavėjams galėtų būti atliekami iki 2025 m. gruodžio 31 d.

144. pažymi, kad 2022 finansiniais metais buvo daugiau kaip 5,9 mln. paramos gavėjų pagal tiesioginės paramos schemas, apie 3,5 mln. – pagal kaimo plėtros priemones ir apie 0,11 mln. – pagal rinkos priemones; pabrėžia, kad Sąjungos ūkininkų ir maisto sistemos atsparumas ir toliau užtikrino apsirūpinimo maistu saugumą Sąjungoje ir už jos ribų, nepaisant iššūkių, su kuriais susidurta 2022 m.;

145. pažymi, kad dėl neišprovokuoto Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą, be kitų veiksmų, pradėtas naudoti krizių rezervas – suteiktas 500 mln. EUR paramos paketas, iš jų 350 mln. EUR buvo skirta nukentėjusiems gamintojams iš rezervo, o dar 150 mln. EUR – iš EŽŪGF; palankiai vertina aukštą vykdymo lygį (daugiau kaip 492 mln. EUR) ir greitą įgyvendinimą; pažymi, kad valstybėms narėms buvo suteikta lankstumo priimant sprendimus dėl sektorių, kuriuos, jų nuomone, labiausiai paveikė rinkos sutrikdymas, taip pat dėl paramos schemų, nuo kurių priklauso taikoma kontrolės sistema, rūšių;

146. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 218 operacijų imtį, apimančią visas šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšis; pažymi, kad Audito Rūmai taip pat patikrino Žemės ūkio ir kaimo plėtros generalinio direktorato (AGRI GD) ir Klimato politikos generalinio direktorato (CLIMA GD) metinėse veiklos ataskaitose pateiktą tvarkingumo informaciją, taip pat atrinktas sistemas 17 valstybių narių ir Jungtinėje Karalystėje; pažymi, kad, Audito Rūmų vertinimu, kategorijos „Gamtos ištekliai“ klaidų lygis yra 2,2 proc. (1,8 proc. 2021 m.) ir kad dauguma nustatytų klaidų buvo susijusios su kaimo plėtros operacijomis; pažymi, kad AGRI GD apskaičiavo, jog rizika atliekant mokėjimą sudaro 1,76 proc.;

147. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė 21 kiekybiškai įvertinamą klaidą kaimo plėtros srityje, 7 – tiesioginių išmokų srityje, 2 – su rinkos priemonėmis susijusių išlaidų srityje ir 2 – ne BŽŪP išlaidų srityje; su palengvėjimu pažymi, kad Komisija nurodė, jog 8 iš kiekybiškai įvertinamų klaidų atveju finansinis poveikis yra mažesnis nei 100 EUR (per didelis plotų deklaravimas) ir dauguma atvejų netinkamai panaudota suma yra mažesnė nei 1 000 EUR;

148. pažymi, kad dauguma Audito Rūmų nustatytų klaidų buvo susijusios su netikslios informacijos apie sritis ar gyvulius teikimu (42 proc.) ir reikalavimų neatitinkančiu paramos gavėju, veikla ir projektais bei išlaidomis; susirūpinęs pažymi, kad, kaip ir 2021 m., Audito Rūmai nustatė, jog keliais atvejais valstybių narių institucijos ir Komisija turėjo pakankamai informacijos, kad galėtų užkirsti kelią klaidoms arba jas aptikti ir ištaisyti prieš patvirtindamos išlaidas, ir kad jei valstybių narių valdžios institucijos ir Komisija būtų tinkamai pasinaudojusios visa turima informacija, įvertintas šio skyriaus klaidų lygis būtų buvęs 1,3 procentinio punkto mažesnis;

149. primena, kad Komisija ir valstybės narės yra atsakingos už kovą su sukčiavimu BŽŪP išlaidų srityje; atkreipia dėmesį į tai, kad kovos su sukčiavimu priemonės turėtų išlikti Sąjungos ir valstybių narių prioritetu, nes sukčiavimas trukdo Sąjungos ištekliais pasiekti politikos tikslų;

150. atkreipia dėmesį į Komisijos pareiškimą, kad 2023–2027 m. BŽŪP įgyvendinimo modeliu siekiama supaprastinti taisykles ir akcentuoti naujų technologijų, pvz., plotų stebėjimo sistemos, naudojimą, nes tai padės sumažinti klaidų skaičių; pažymi, kad kartu su ūkininkų padarytomis klaidomis Žemės sklypų identifikavimo sistema (ŽSIS) yra geoerdvinės paraiškos pagrindas, ir primena apie didelę galimą paramos už plotą stebėsenos technologijų naudą ūkininkams, administracijoms ir aplinkai;

151. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų metinėje ataskaitoje pateiktą neteisingo žemės ūkio veiklos deklaravimo pavyzdį, kuris keliose žiniasklaidos priemonėse minimas kaip „citrinmedžių atvejis“, kai ūkininkas deklaravo auginantis daugiamečius pasėlius, o iš tikrųjų sklypas nebuvo dirbamas kelerius metus; pažymi, kad, kaip pranešė Komisija, šios klaidos finansinis poveikis buvo 8 349,06 EUR, kartu su taisomaisiais veiksmais, kurių ėmėsi atsakingos nacionalinės institucijos, įskaitant prašomos sumos susigrąžinimą; palankiai vertina kruopštų Audito Rūmų ir Komisijos audito darbą ir tai, kad atitinkama mokėjimo agentūra greitai ėmėsi tolesnių veiksmų; vis dėlto pabrėžia, kad šis atvejis neturėtų būti suprantamas kaip retas ir pavienis sutapimas, o kaip sisteminio būdo, leidžiančio apgaulingai gauti Sąjungos lėšas, rizika, todėl jo nereikėtų nuvertinti;

152. pažymi, kad supaprastintas išlaidų apmokėjimas taikomas visoje BŽŪP, įskaitant kaimo plėtrą, kai tinkamumo finansuoti sąlygos yra sudėtingesnės ir klaidų rizika yra didesnė, ir kad vis dar yra galimybių supaprastinti priemones, kurios nėra grindžiamos ploto ar gyvūnų deklaravimu, kai valstybės narės gali nuspręsti, ar kompensuoti faktines išlaidas, ar mokėti pagal iš anksto nustatytus rezultatus; pažymi, kad Komisija praneša, jog beveik 92 proc. kaimo plėtros programų taikomas supaprastintas išlaidų apmokėjimas; ragina Komisiją atskleisti sumą, išmokėtą, taikant supaprastintą išlaidų apmokėjimą;

153. primena, kad BŽŪP patikinimo modelis apima mokėjimo agentūrų vykdomą pirmojo lygmens kontrolę, nepriklausomų sertifikavimo įstaigų, kurios teikia metines nuomones dėl mokėjimo agentūrų išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo, atliekamą audito darbą ir Komisijos darbą tvirtinant sąskaitas; palankiai vertina tai, kad, nepaisant tam tikrų neatitikimų, susijusių su skirtingais kontrolės ir mokėjimų duomenų rinkinių atnaujinimo tvarkaraščiais, Audito Rūmai nustatė, kad atrinktų mokėjimo agentūrų sistemos patikimai apskaičiavo paramos išmokas, o tai rodo bendrą Komisijai pateiktų valstybių narių kontrolės statistinių duomenų ir mokėjimų duomenų kokybę ir nuoseklumą;

154. palankiai vertina tai, kad valstybės narės vis labiau domisi integruota duomenų gavybos IT priemone *Arachne* ir ja naudojasi: 13 valstybių narių šią priemonę naudoja bent kai kurioms priemonėms, o penkios valstybės narės dalyvavo bendrame įvadiniame praktiniame seminare *Arachne* klausimais; apgailestauja dėl to, kad valstybėms narėms duomenų gavybai neprivaloma naudoti integruotos IT priemonės *Arachne*; atkreipia dėmesį į kliūtis, apie kurias pranešė valstybės narės, ir nuolatines Komisijos pastangas gerinti priemonę *Arachne*; apgailestauja dėl to, kad valstybės narės *Arachne* patvirtino selektyviai;

155. pažymi, kad 2022 m. Komisija pranešė, jog įsipareigojimų pagal Europos jūrų reikalų, žvejybos ir akvakultūros fondą (EJRŽAF) įgyvendinimo lygis buvo 99,69 proc., t. y. padaryta pažanga, palyginti su EJRŽF įgyvendinimo lygiu – 15,98 proc. 2021 m.; vis dėlto pažymi, kad atitinkamų metų pabaigoje liko neapmokėta: 94,76 proc. iš 1 135,74 mln. EUR įsipareigotų asignavimų 2022 m. ir 97,06 proc. iš 148,12 mln. EUR – 2021 m.; taip pat pažymi, kad patvirtintų mokėjimų asignavimų EJRŽAF įgyvendinimo lygis 2022 m. buvo 99,99 proc., o EJRŽF 2021 m. – 86,55 proc.;

156. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiąją ataskaitą Nr. 09/2023 dėl žemės ūkio produktų tiekimo grandinių užtikrinimo per COVID-19 ir išvadą, kad Komisijos atsakas į COVID-19 pandemijos keliamą grėsmę žemės ūkio produktų tiekimo grandinėms daugeliu atžvilgių buvo tinkamas, tačiau nepakankamai tikslingas; primena, kad tiesioginė parama, kuriai skirtas 712 mln. EUR biudžetas, buvo greitai įgyvendinta perskirstant nepanaudotas EŽŪFKP lėšas, ir šia priemone daugiausia pasinaudojo valstybės narės, 2019 m. pabaigoje turėjusios didelę nepanaudotą EŽŪFKP biudžeto dalį; taip pat primena, kad penkios iš 14 valstybių narių Sąjungos lėšas skyrė visiems nuostolių patyrusiems ūkininkams, o kitos devynios ją skyrė atrinktiems sektoriams ir paramos gavėjus rėmė neatsižvelgdamos į tai, ar jie patyrė nuostolių;

157. pažymi, kad preliminarios pagrindinių programų įnašo klimato kaitos srityje sąmatos (remiantis įsipareigojimų asignavimais) rodo, kad 2022 m. 34,8 proc. Sąjungos biudžeto buvo skirta klimato politikai, laikantis Tarpinstitucinio susitarimo planų šiam tikslui panaudoti bent 30 proc. 2021–2027 m. daugiametės finansinės programos (DFP) lėšų;

158. atkreipia dėmesį į Komisijos veiksmų klimato srityje stebėjimo metodikos pakeitimus 2022 m., reaguojant į susirūpinimą, išreikštą dėl Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 09/2022 ([14]) pateiktos išvados, kurioje teigiama, kad nurodytos išlaidos ne visada buvo susijusios su klimato politikos veiksmais, kad suma, kuri kaip pranešama panaudota tuo tikslu, buvo padidinta bent 72 mlrd. EUR, o tai reiškia, kad tik apie 13 proc. 2014–2020 m. biudžeto buvo išleista su klimatu susijusiems tikslams finansuoti; mano, kad šis faktas yra įspėjimas; primygtinai ragina Komisiją taikant veiksmų klimato srityje stebėjimo metodiką atskirti klimato kaitos švelninimą nuo prisitaikymo prie klimato kaitos stebėsenos ir ataskaitų teikimo kategoriją suskaidyti į klimato kaitos švelninimą ir prisitaikymą prie klimato kaitos;

159. pabrėžia, kad svarbu tinkamai tikrinti klimato ir biologinės įvairovės srities išlaidas Sąjungos biudžete, ir reikalauja, kad Komisija būtų atskaitinga už tvirtos ir patikimos metodikos įgyvendinimą, laikantis įsipareigojimų, prisiimtų pagal susitarimą dėl DFP ir 2020 m. gruodžio 16 d. TIS 16d dalį; ragina Komisiją vengti klimato ir biologinės įvairovės tikslams skirtų mokėjimų įnašų klaidinančio suderinimo, aiškių tikslų trūkumo, ir vien iš dalies atsižvelgti į galimą neigiamą ir neaiškų poveikį klimatui ir biologinei įvairovei; pripažįsta, kad yra bendrai naudingų intervencijų, tačiau pabrėžia, kad dvigubos apskaitos reikia vengti;

160. ragina Komisiją pateikti Parlamentui metinę ataskaitą, kurioje būtų išsamiai nurodytas pagal kiekvieną biudžeto punktą numatytas indėlis, skirtas klimato aspekto integravimo ir biologinės įvairovės tikslams, siekiant palengvinti stebėseną; be to, ragina Komisiją pranešti, ar kuris nors biudžeto punktas neatitinka reikšmingos žalos nedarymo kriterijaus, kaip nurodyta Taksonomijos reglamente;

161. pažymi, kad Europos reagavimo į ekstremaliąsias sveikatos situacijas institucija (HERA), kuri įsteigta 2021 m. spalio 1 d. kaip Komisijos vidaus tarnyba, 2022 m. veikla išsiplėtė ir kad jos užduotis – remti Komisijos prioritetus, susijusius su visuomenės sveikata, parengtimi krizėms ir jų valdymu sveikatos, mokslinių tyrimų ir inovacijų bei pramonės sektoriuose; susirūpinęs pastebi, kad HERA GD bei SANTE GD ir ECDC įgaliojimų srityje sutampa kai kurios atsakomybės sritys ir dubliuojamos pastangos; ragina Komisiją užtikrinti HERA, kaip neatsiejamos Komisijos dalies, pridėtinę vertę ir užkirsti kelią darbo ir išteklių dubliavimuisi;

162. apgailestauja, kad Komisijos sprendimas dėl HERA finansavimo labai priklausė nuo programos „ES – sveikatos labui“, nes 2021–2027 m. iš programos „ES – sveikatos labui“ lėšų HERA skiriant 2,795 mlrd. EUR, programos biudžetas buvo sumažintas daugiau nei perpus; susirūpinęs pažymi, kad toks sumažinimas turėjo įtakos programos „ES – sveikatos labui“ pajėgumui skirti plataus užmojo finansavimą kitai veiklai, kaip numatyta Europos Parlamento ir Tarybos reglamente (ES) 2021/522 ([15]), įskaitant tai, kad kilo pavojus veiksmams, kurių imamasi pagal Europos kovos su vėžiu planą, ir būtinai paramai, skirtai Europos sveikatos duomenų erdvės kūrimui; apgailestauja, kad skirdama tokias dideles sumas HERA, Komisija pažeidė Reglamente „ES – sveikatos labui“ nustatytas sutartas finansavimo viršutines ribas, taikomas minimalioms ir didžiausioms išlaidoms;

Rekomendacijos

163. ragina Komisiją:

i) 2014–2020 m. BŽŪP *ex post* vertinime ypatingai atsižvelgti į 2021–2022 m. pereinamąjį laikotarpį ir papildomus reikalavimus, įtrauktus į Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2020/2220 pereinamojo laikotarpio nuostatas ([16]);

([14]) „Klimato srities išlaidos 2014–2020 m. ES biudžete. Ne tokios didelės, kaip pranešta“, 2022 m. gegužės 30 d.

([15]) 2021 m. kovo 24 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/522 kuriuo nustatoma 2021–2027 m. laikotarpio Sąjungos veiksmų sveikatos srityje programa (programa „ES – sveikatos labui“) ir panaikinamas Reglamentas (ES) Nr. 282/2014 (OL L 107, 2021 3 26, p. 1).

([16]) 2020 m. gruodžio 23 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2020/2220, kuriuo nustatomos tam tikros pereinamojo laikotarpio nuostatos dėl 2021 m. ir 2022 m. paramos iš Europos žemės ūkio fondo kaimo plėtrai (EŽŪFKP) ir Europos žemės ūkio garantijų fondo (EŽŪGF), ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1305/2013, (ES) Nr. 1306/2013 ir (ES) Nr. 1307/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir taikymu, ir Reglamentas (ES) Nr. 1308/2013, kiek tai susiję su 2021 m. ir 2022 m. ištekliais ir tokios paramos skirstymu (OL L 437, 2020 12 28, p. 1).

ii) nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybių naudojimą pagal dabartinę ir naują BŽŪP ir kartu su valstybių narių valdžios institucijomis ir (galimais) paramos gavėjais atlikti naudojimo vertinimą, kad būtų galima suprasti, kodėl šiomis galimybėmis pradedama naudotis palyginti lėtai;

iii) toliau skatinti naudotis sistema *Arachne* siekiant padidinti sistemą naudojančių valstybių narių skaičių ir plačiau naudoti visas programas, atsižvelgiant į baigtą Finansinio reglamento peržiūrą;

iv) atidžiai apsvarstyti priemonės *Arachne* rizikos rodiklius, siekiant sumažinti klaidingų rodiklių skaičių ir padidinti likusių rodiklių veiksmingumą nustatant situacijas, kai kyla didelė rizika Sąjungos finansinių interesų apsaugai; taip pat

v) propaguoti, skatinti ir padėti valstybių narių mokėjimo agentūroms naudoti IT priemones kaip „Copernicus“ palydovų vaizdinių duomenų sistemą ir kitas vizualizavimo technologijas žemės ūkio stebėsenos srityje;

vi) geriau naudoti ir skatinti naudoti dirbtinį intelektą bei naujų technologijų, pvz., Sąjungai priklausančių programos „Copernicus“ palydovų „Sentinel“, duomenis, siekiant stebėti ir kontroliuoti, ar tinkamai naudojamos BŽŪP lėšos;

Migracija ir sienų valdymas, saugumas ir gynyba

164. pažymi, kad DFP 4 išlaidų kategorijos „Migracija ir sienų valdymas“ programoms skirtas biudžetas buvo 3,4 mlrd. EUR (1,7 proc. Sąjungos biudžeto), jis paskirstytas taip: 43,9 proc. Prieglobsčio, migracijos ir integracijos fondui (PMIF), 23,1 proc. Integruoto sienų valdymo fondui (ISVF) ir 33 proc. trims decentralizuotoms agentūroms: Europos sienų ir pakrančių agentūrai (*Frontex*), Europos Sąjungos prieglobsčio agentūra (EUAA) ir Europos Sąjungos didelės apimties IT sistemų laisvės, saugumo ir teisingumo erdvėje operacijų valdymo agentūrai (eu-LISA); pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 3 410,39 mln. EUR ir 99,54 proc. jų buvo įgyvendinti (3 394,69 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai sudarė 3 372,54 mln. EUR ir 97,61 proc. jų buvo įgyvendinti (3 292,03 mln. EUR);

165. pažymi, kad DFP 5 išlaidų kategorijos „Saugumas ir gynyba“ programoms skirtas biudžetas buvo 1,2 mlrd. EUR, jis paskirstytas taip: 45,6 proc. Europos gynybos fondui (EGF), 17 proc. Vidaus saugumo fondui (VSF), 19,2 proc. decentralizuotoms agentūroms: Europos narkotikų ir narkomanijos stebėsenos centrui (EMCDDA), Europolui ir Europos Sąjungos teisėsaugos mokymo agentūrai (CEPOL), 6,8 proc. branduolinei saugai ir eksploatavimo nutraukimui ir 11,4 proc. kitoms sritims; pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 1 813,03 mln. EUR ir 99,8 proc. jų buvo įgyvendinti (1 809,43 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai sudarė 1 158,67 mln. EUR ir 97,54 proc. jų buvo įgyvendinti (1 130,20 mln. EUR);

166. pažymi, kad 2022 m. didžiausia išlaidų dalis šioje srityje buvo susijusi su 2014–2020 m. DFP nebaigtų įgyvendinti projektų užbaigimu; pažymi, kad didelės sumos lieka neišmokėtos (2022 m. pabaigoje – 26 proc. PMIF atveju ir 33 proc. VSF atveju), o 2014–2020 m. finansavimas turi būti panaudotas iki 2024 m. birželio mėn.;

167. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 23 operacijų imtį, kuri nėra pakankamai reprezentatyvi DFP 4 ir 5 išlaidų kategorijų išlaidų atžvilgiu, todėl negali pateikti klaidų lygio įverčio; susirūpinęs pabrėžia, kad Audito Rūmų audito rezultatai rodo, jog išlaidos yra susijusios su tinkamumo finansuoti ir viešųjų pirkimų problemomis ir kad tai yra didelės rizikos sritis (11 iš 23 audituotų operacijų, t. y. 48 proc. operacijų buvo paveiktos klaidų), todėl ragina Audito Rūmus pateikti aiškų šio skyriaus klaidų lygio įvertinimą; pažymi, kad Audito Rūmai kiekybiškai įvertino devynias klaidas, kurios turėjo įtakos sumoms, mokamoms iš Sąjungos biudžeto, ir kad Audito Rūmai taip pat nustatė keturis teisinių ir finansinių nuostatų nesilaikymo atvejus, kurie neturėjo įtakos Sąjungos biudžetui; pažymi, kad Komisija daro išvadą, jog rizika atliekant mokėjimus yra mažesnė nei 2 proc. migracijos ir sienų valdymo, saugumo ir gynybos išlaidų srityje;

168. palankiai vertina pažangą, kurią Audito Rūmai nustatė peržiūrėdami šešių valstybių narių audito institucijų atliktą parengiamąjį darbą, susijusį su 2021–2027 m. PMIF, Sienų valdymo ir vizų priemonės ir VSF metinėmis finansinėmis ataskaitomis; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabą, kad jų vizitų metu (nuo 2022 m. rugsėjo mėn. iki 2023 m. vasario mėn.) šešių valstybių narių audito strategijos dar nebuvo patvirtintos, o tai yra būtina sąlyga norint pateikti patikinimo dokumentų rinkinį; pažymi, kad Audito Rūmų vizito metu IT sistemos, skirtos informacijai ir dokumentams, reikalingiems šešių valstybių narių vadovaujančiųjų institucijų auditams atlikti, saugoti buvo kuriamos ar tik pradedamos kurti;

169. pažymi, kad DEFIS GD kovos su sukčiavimu strategija buvo atnaujinta 2022 m. vasario mėn. ir jos įgyvendinimas stebimas ir apie jį kasmet pranešama vadovybei; palankiai vertina tai, kad buvo įgyvendinta 100 proc. OLAF rekomendacijų dėl DEFIS GD ir kad Komisijos ar jos partnerių lygmeniu nepranešta apie sukčiavimo atvejus; pažymi, kad paskutinį kartą Migracijos ir vidaus reikalų generalinio direktorato (HOME GD) kovos su sukčiavimu strategija buvo atnaujinta 2021 m. spalio mėn. ir šiuo metu įgyvendinama; palankiai vertina tai, kad iki 2022 m. pabaigos 72 proc. ankstesnių metų OLAF finansinių rekomendacijų buvo visiškai įgyvendintos ir 28 proc. įgyvendinamos;

Migracija ir sienų valdymas

170. pažymi, kad 2022 m. DFP 4 išlaidų kategorijos lėšos buvo labai svarbios reaguojant į Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padarinius; pažymi, kad kalbant apie 2014–2020 m. lėšas, buvo suteikta daugiau lankstumo siekiant padidinti valstybių narių galimybes nukreipti finansavimą naujiems poreikiams tenkinti, ir 400 mln. EUR vertės pagalba ekstremaliosios situacijos atveju buvo panaudota pagal temines priemones; pažymi, kad, priėmus 2021–2027 m. valstybių narių programas, joms suteikta galimybė, pasinaudojant naujais programavimo laikotarpio fondais, gauti daugiau kaip 10 mlrd. EUR;

171. pažymi, kad nuo Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą pradžios į Sąjungą atvyko daugiau kaip 16 mln. žmonių iš Ukrainos ir Moldovos ir kad daugiau kaip 4 mln. nuo karo bėgančių asmenų Sąjungoje gavo apsaugą; pažymi, kad Komisija suteikė finansinę paramą Tarptautinei migracijos organizacijai, kad paremtų šį procesą, įgyvendinant 15 mln. EUR vertės projektą, kuriuo palengvinamas iš Ukrainos bėgančių pažeidžiamų asmenų perkėlimas iš Moldovos; taip pat pažymi, kad 2022 m. lapkričio 30 d. Komisija paskelbė apie sprendimą skirti 5,5 mln. EUR finansinę paramą Tarptautinės Raudonojo Kryžiaus ir Raudonojo Pusmėnulio draugijų federacijos projektui, kuriuo siekiama remti priimančiuosius asmenis ir visus asmenis, dalyvaujančius teikiant privatų apgyvendinimą perkeltiesiems asmenims, taip sutelkiant gerąją patirtį, kad būtų galima patenkinti būsimus poreikius; pažymi, kad 2022 m., kalbant apie Ukrainos finansavimą, Komisija priėmė sprendimus, kuriais leidžiama naudoti su išlaidomis nesusijusį finansavimą – 248 mln. EUR (2022 m. gegužės mėn.) ir 137 mln. EUR (2022 m. rugpjūčio mėn.), ir, be kita ko, finansuoti mažesnes dotacijas, iniciatyvą „Saugūs namai“ ir psichosocialinę paramą, atitinkama suma siekė 15 mln. EUR;

172. pažymi, kad 2022 m. HOME GD skyrė 27 mln. EUR su saugumu susijusios informacijos mainams ir 25,5 mln. EUR kovai su nusikalstamumu, įskaitant terorizmą, ir jo prevencijai; taip pat pažymi, kad 2022 m. liepos mėn. iš Vidaus saugumo fondo (VSF) Komisija skyrė 15,7 mln. EUR valstybėms narėms, kad būtų toliau remiami ilgalaikiai projektai ir veikla Europos kovos su nusikalstamumo grėsmėmis daugiadalykėje platformoje (EMPACT) – tai valstybių narių tvarkoma saugumo priemonė, kuria siekiama nustatyti organizuoto ir sunkių formų tarptautinio nusikalstamumo keliamas grėsmes, apibrėžti su jomis susijusius prioritetus ir su jomis kovoti;

Saugumas ir gynyba

173. palankiai vertina tai, kad MVĮ dalyvavimas EGF (Europos gynybos fondo) veikloje (ypač tarpvalstybinis MVĮ dalyvavimas pramonės konsorciumuose) palengvinamas numatant tikslinius EGF kvietimus teikti pasiūlymus, finansines premijas, konkrečius skyrimo kriterijus ir taikant supaprastinto išlaidų apmokėjimo galimybes administracinei naštai sumažinti; pažymi, kad pagal 2022 m. EGF kvietimus teikti paraiškas 38,2 proc. dalyvaujančių subjektų buvo MVĮ, o 20 proc. viso finansavimo, prieinamo pagal šiuos kvietimus teikti paraiškas, bus skirta MVĮ (166 mln. EUR);

174. primena, kad gynybos srities mokslinių tyrimų parengiamieji veiksmai (PADR) buvo EGF pirmtakė programa, kuriai skirtas 90 mln. EUR biudžetas ir pagal kurią finansuota 18 mokslinių tyrimų projektų, atrinktų paskelbus kvietimus teikti pasiūlymus 2017–2019 m.; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai savo specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2023 „Gynybos srities mokslinių tyrimų parengiamieji veiksmai“ pažymi, kad Sąjunga vis dar neturi ilgalaikės iš EGF finansuojamų projektų strategijos, visų pirma, kalbant apie poveikį, papildomus mokslinius tyrimus, plėtojimą, gamybą, viešuosius pirkimus ir kitus aspektus; džiaugiasi, kad Komisija pritarė visoms Audito Rūmų rekomendacijoms;

175. atkreipia dėmesį į Audito Rūmų specialiojoje ataskaitoje Nr. 10/2023 pateiktas pastabas dėl ribotų žmogiškųjų išteklių Komisijoje ir dėl to kylančios rizikos EGF; pažymi, kad, atsižvelgiant į saugumo aspektus, gynybos projektams valdyti reikia daugiau darbuotojų nei kitiems projektams; pažymi, kad dėl vis didėjančio pasiūlymų, kuriuos reikia įvertinti, ir projektų, kuriuos reikia valdyti, skaičiaus, daromas didelis spaudimas žmogiškiesiems ištekliams ir kyla sunkumų įdarbinant kvalifikuotus ir tinkamą patirtį turinčius darbuotojus;

Rekomendacijos

176. ragina Komisiją:

i) parengti ilgesnio laikotarpio EGF strategiją, remiantis PADR įgyvendinimo patirtimi ir Audito Rūmų rekomendacijomis;

ii) užtikrinti tinkamą biudžetą ir kvalifikuotus žmogiškuosius išteklius siekiant stiprinti bendradarbiavimą ir investicijas gynybos srityje ir įgyvendinti EGF; ir

iii) atliekant kontrolę didžiausią dėmesį skirti išlaidoms, kurioms, kaip nustatė Audito Rūmai, 2022 m. didelį poveikį darė su tinkamumu finansuoti ir viešaisiais pirkimais susijusios problemos, ir prašyti Audito Rūmų išplėsti audituojamų operacijų imtį, kad būtų galima pateikti klaidų lygio įvertį;

iv) stebėti, kaip įgyvendinamos likusios OLAF finansinės rekomendacijos;

Kaimyninės šalys ir pasaulis

177. pažymi, kad DFP 6 išlaidų kategorijos „Kaimyninės šalys ir pasaulis“ programoms skirtas biudžetas buvo 14,5 mlrd. EUR (7,4 proc. Sąjungos biudžeto), jis paskirstytas taip: 64,8 proc. – Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonei „Globali Europa“ (KVTBP „Globali Europa“), 16,8 proc. – humanitarinei pagalbai (HUMA), 14,4 proc. – Pasirengimo narystei paramos priemonei (PNPP III) ir 4 proc. – kitiems veiksmams ir programoms; pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 17 670,49 mln. EUR ir 99,79 proc. jų buvo įgyvendinti (17 632,52 mln. EUR); taip pat pažymi, kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai sudarė 13 156,10 mln. EUR ir 99,19 proc. jų buvo įgyvendinti (13 049,50 mln. EUR);

178. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 72 operacijų imtį, kuri nėra pakankamai reprezentatyvi šios DFP išlaidų kategorijos išlaidų atžvilgiu, todėl negali pateikti klaidų lygio įverčio; atsižvelgiant į tai, kad Audito Rūmų audito rezultatai rodo, jog tai yra didelės rizikos sritis (34 iš 72 audituotų operacijų, t. y. 47 proc. operacijų buvo paveiktos klaidų), ragina Audito Rūmus pateikti aiškų šio skyriaus klaidų lygio įvertinimą; pažymi, kad Audito Rūmai nustatė 25 klaidas, kurios turėjo finansinį poveikį Sąjungos biudžetui, ir jos yra susijusios su netinkamomis finansuoti išlaidomis, patvirtinamųjų dokumentų nebuvimu, viešaisiais pirkimais ir nepatirtomis išlaidomis, t. y. sritimis, kuriose daromos klaidos galėtų reikšti riziką, kad nacionalinių valdžios institucijų kontrolės mechanizmai veikia nepatikimai arba net tai, kad trūkstama administracinės ir politinės valios tinkamai įgyvendinti Sąjungos finansines taisykles;

179. primena, kad Kaimynystės politikos ir plėtros derybų generalinis direktoratas (NEAR GD) savo metinėse veiklos ataskaitose praneša apie riziką užbaigiant programas, remdamasis išorės rangovo atliktu tyrimu – likutinio klaidų lygio tyrimu –, kurio tikslas yra įvertinti vidaus kontrolės sistemoje neaptiktų klaidų lygį ir padaryti išvadą, ar ji yra veiksminga ar ne; atkreipia dėmesį į 2022 m. likutinio klaidų lygio tyrimo rezultatus, rodančius, kad 2022 m. likutinis klaidų lygis yra 1 proc., taigi nesiekia 2 proc. reikšmingumo ribos;

180. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė trūkumų, susijusių su metodika, taikoma nustatant likutinį klaidų lygį, dėl to jis gali būti nepakankamai įvertintas, ir, visų pirma, nustatė tai, kad kai kuriais atvejais rangovas turi galimybę visiškai pasitikėti ankstesnio kontrolės darbo rezultatais, ir tai, kad likutinio klaidų lygio, susijusio su dotacijomis, kurioms taikomas tiesioginis valdymas, apskaičiavimas neįtrauktas į NEAR GD bendro likutinio klaidų lygio skaičiavimą; pažymi, kad Komisija patvirtina, jog jai tokie trūkumai neturi įtakos nes: i) tam, kad būtų galima pasikliauti ankstesniu kontrolės darbu, taikomos griežtos sąlygos, ir ii) bendras klaidų lygis apima dotacijas, kurioms taikomas tiesioginis valdymas;

181. palankiai vertina tai, kad Komisija nuo 2021 m. įgyvendina Audito Rūmų rekomendacijas atskleisti likutinio klaidų lygio tyrimo trūkumus NEAR GD metinėse veiklos ataskaitose, stiprinti patikras nustatant pasikartojančias klaidas ir užkertant joms kelią, o NEAR GD – nustatyti pareigas likutinio klaidų lygio tyrimo rangovui pranešti Komisijai apie bet kokį įtariamą sukčiavimą Sąjungos biudžeto atžvilgiu, nustatytą atliekant likutinio klaidų lygio tyrimą;

182. susirūpinęs pažymi, kad NEAR GD ir Tarptautinės partnerystės generalinio direktorato (INTPA GD) metinėse veiklos ataskaitose pranešta apie sunkumus diegiant naują operacinę informacinę sistemą OPSYS, nes ji kartais buvo nestabili, neatitiko lūkesčių ir prireikė dažno DIGIT GD paramos grupių įsikišimo, todėl NEAR GD atliekant rizikos vertinimą ji gavo kritinės rizikos žymą;

183. pažymi, kad Audito Rūmai įvertino Sąjungos delegacijų darbuotojų informuotumo didinimą sukčiavimo prevencijos, etikos ir sąžiningumo srityse; susirūpinęs pažymi, kad kai kurie Audito Rūmų apklausti darbuotojai per pastaruosius penkerius metus nebuvo mokomi sukčiavimo prevencijos srityje; pažymi, kad NEAR GD savo darbuotojams suteikia įvairių priemonių ir išteklių su sukčiavimu susijusiems klausimams spręsti, pvz., mokymų, kovos su sukčiavimu tinklą su kontaktiniais punktais ir gairėmis; atkreipia dėmesį į teigiamus NEAR GD atliktų apklausų, skirtų jo darbuotojų informuotumo apie sukčiavimą lygiui stebėti, rezultatus, taip pat į tai, kad buvo nustatytos kai kurios tobulintinos sritys ir yra įgyvendinamas veiksmų planas;

184. pripažįsta NVO svarbą užtikrinant, kad Sąjunga, kaip didžiausia paramos vystymuisi teikėja pasaulyje, ir toliau prisidėtų prie stabilumo ir taikos rėmimo, skurdo įveikimo ir darnaus vystymosi skatinimo; ypač palankiai vertina NVO veiklą konfliktų zonose užtikrinant, kad humanitarinė pagalba greitai ir veiksmingai pasiektų civilius gyventojus; atkreipia dėmesį į visam Sąjungos finansavimui ir įvairiems suinteresuotiesiems subjektams taikomus kontrolės ir audito, skaidrumo ir atskaitomybės reikalavimus, tačiau mano, kad visada yra ką tobulinti, visų pirma kuo geriau pasinaudojant skaitmenizacija;

185. pabrėžia vietos NVO ir partnerių vaidmenį teikiant paslaugas ir remiant vietos bendruomenes; pabrėžia, kad svarbu stiprinti jų gebėjimus valdyti ir įgyvendinti Sąjungos finansuojamus veiksmus, ir ragina Komisiją palengvinti atitinkamus mokymus siekiant šio tikslo; yra susirūpinęs dėl sunkumų, su kuriais nuolat susiduria mažos vietos organizacijos, norėdamos gauti Sąjungos finansavimą; ragina Komisiją tobulinti šias finansavimo procedūras ir sistemingai teikti pirmenybę vietos organizacijoms, kad būtų geriau stiprinami vietos pajėgumai; akcentuoja vietos atsakomybės efektyvumą įgyvendinant projektus, kiek tai susiję su prioritetų nustatymu, išteklių paskirstymu ir vietos praktinės patirties kaupimu;

186. pabrėžia, kad Sąjungos vystomojo bendradarbiavimo legitimumas ir veiksmingumas priklauso nuo teisingo veiklos įgyvendinimo ir pakankamo jos finansavimo; pripažįsta Komisijos darbą taikant kontrolės priemones, kuriomis siekiama užtikrinti, kad operacijos būtų vykdomos teisėtai ir kad veikla būtų įgyvendinama laikantis teisės aktų leidėjo nustatytų prioritetų; ragina Komisiją toliau gerinti kontrolę, kad būtų sumažintas operacijų klaidų skaičius, imtis veiksmų pagal dar neįgyvendintas Audito Rūmų rekomendacijas ir dėti dvigubai daugiau pastangų ieškant tinkamų finansuoti projektų bei užtikrinti pakankamą mokėjimų sumą pagal dabartinę viršutinę išlaidų ribą; palankiai vertina Audito Rūmų ataskaitoje dėl 2022 m. Sąjungos biudžeto pateiktą išvadą, kad ECHO GD įgyvendino Audito Rūmų rekomendaciją ir nustatė procedūrą, kuria užtikrinama, kad organizacijos partnerės bendrų išlaidų paskirstymą grįstų faktiškai patirtomis išlaidomis;

187. ragina Komisiją siųsti aiškius signalus toms šalims kandidatėms, kuriose priešiška reakcija į teisinės valstybės standartus, įskaitant saviraiškos laisvės, spaudos laisvės, moterų ir mažumų teisių apribojimus, NVO ir žmogaus teisių gynėjų persekiojimą, kelia grėsmę jų stojimui į Sąjungą arba jį vilkina; ragina Komisiją išnagrinėti lėšų, išleistų teisinės valstybės padėties gerinimui narystės siekiančiose šalyse, veiksmingumą ir pateikti ataskaitą AFET ir CONT komitetams;

188. palankiai vertina tai, kad Komisija įdiegė keletą mechanizmų, kuriais siekiama sumažinti riziką ir užtikrinti tinkamą Sąjungos lėšų nestabiliose ar konfliktų zonose naudojimą; pažymi, kad Komisija sistemingai vertina korupcijos riziką šalyse partnerėse ir naudoja įvairias priemones jai sumažinti, kartu taiko sąlygas ir veiklos rezultatų rodiklius, kad, teikdama paramą biudžetui, skatintų fiskalinį skaidrumą ir atskaitomybę; palankiai vertina tai, kad, remiantis Pasaulio banko duomenimis, Sąjungos paramą biudžetui gaunančios šalys laikui bėgant pagerino korupcijos kontrolę;

189. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai savo specialiojoje ataskaitoje Nr. 14/2023 „Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės „Globali Europa“ programavimas“ nustatė, kad, nors Komisija ir EIVT sujungė finansavimą į vieną priemonę – KVTBP „Globali Europa“, kuri apima daugiau kaip 70 proc. Sąjungos finansavimo, skirto išorės veiksmams 2021–2027 m. finansavimo laikotarpiu, jos taikė dvi skirtingas lėšų paskirstymo Kaimynystės priemonėje dalyvaujančioms ir nedalyvaujančioms šalims metodikas, ir kad orientacinėmis daugiametėmis programomis nebuvo užtikrinta, kad atrinkti intervencijos sektoriai būtų tie, kuriuose Sąjungos finansavimas galėtų turėti didelį poveikį;

190. pabrėžia, kaip svarbu pasiekti visus KVTBP „Globali Europa“ nustatytus su išlaidomis ir programa susijusius tikslus ir ragina teikti išsamią informaciją apie pasiektą pažangą; apgailestauja dėl didelių trūkumų siekiant šios priemonės 30 proc. klimato tikslo, prisidedant prie 10 proc. biologinės įvairovės tikslo pagal 2026 ir 2027 m. DFP ir užtikrinant, kad būtų vykdomi Sąjungos visuotiniai finansiniai įsipareigojimai pagal JT programą, visų pirma susiję su įnašu į Nuostolių ir žalos fondą; atkreipia dėmesį į tai, kad dėl klimato kaitos patiriamas vis didesnis spaudimas maisto gamybos ir jo prieinamumo srityse, visų pirma pažeidžiamuose regionuose, ir daro neigiamą poveikį apsirūpinimo maistu saugumui bei mitybai; primena, kad kovojant su klimato kaita svarbi biologinė įvairovė, o dėl jos nykimo daroma mažesnė pažanga siekiant maždaug 80 proc. DVT įvertintų tikslų; ragina Komisiją parengti išsamų planą, kuriame būtų išdėstyta, kaip ji ketina pasiekti išlaidų ir lyčių lygybės tikslus iki DFP pabaigos;

191. ragina Komisiją užtikrinti didesnį vidaus reikalų fondų programavimo ir lėšų panaudojimo trečiosiose šalyse, taip pat KVTBP finansavimo, kurį ji naudoja tokiose šalyse kaip Tunisas ir Libija, skaidrumą ir atskaitomybę; ragina Komisiją parengti viešai prieinamą visų su migracija susijusių išlaidų trečiosiose šalyse apžvalgą ir primygtinai ragina atlikti *ex ante* poveikio žmogaus teisėms vertinimus, susijusius su išlaidomis migracijai trečiosiose šalyse, taip pat pasidalyti šiais vertinimais su Parlamentu, kai to reikalaujama pagal taisykles;

192. pabrėžia, kad po 2023 m. spalio 7 d. grupuotės „Hamas“ įvykdytų niekingų teroristinių išpuolių prieš Izraelį 2023 m. spalio 9 d. Komisija paskelbė savo sprendimą peržiūrėti Sąjungos paramą Palestinai; pažymi, jog 2023 m. lapkričio 21 d. užbaigta peržiūra parodė, kad Komisija taiko tinkamą *ex ante* ir *ex post* kontrolę, kad apsaugos priemonių sistema yra veiksminga ir kad iki šiol nerasta jokių įrodymų, kad pinigai buvo nukreipti nenumatytiems tikslams; atkakliai tvirtina, kad Europos lėšos turi būti skiriamos tik tiems paramos gavėjams, kurie laikosi Sąjungos vertybių, susijusių su teisine valstybe, demokratija ir žmogaus teisėmis; atsižvelgdamas į tai primena, kad 2024 m. sausio 17 d. buvo priimtas Europos Parlamento pranešimas dėl iš ES biudžeto finansuojamų nevyriausybinių organizacijų skaidrumo ir atskaitomybės (2023/2122(INI), kuriuo raginama stiprinti Komisijos kontrolės mechanizmus ir sukurti suderintą stebėsenos sistemą, kuria būtų siekiama sekti Sąjungos lėšas iki galutinių paramos gavėjų;

193. pabrėžia, kad reikia toliau iš Sąjungos biudžeto teikti paramą siekiant užtikrinti taiką ir stabilumą Artimuosiuose Rytuose, kovoti su neapykanta ir fundamentalizmu bei remti žmogaus teises; laukia, kol Komisija atliks Sąjungos lėšų naudojimo peržiūrą; pabrėžia stabilumo ir darnaus vystymosi tarpusavio sąsajas, visų pirma pažeidžiamose šalyse ir regionuose;

194. pabrėžia, kad Sąjungos pagalba jokiomis aplinkybėmis – nei tiesiogiai, nei netiesiogiai – neturėtų būti finansuojamas terorizmas, todėl ja neturėtų būti remiami jokie subjektai, susiję su grupuote „Hamas“ ar bet kokia kita teroristine organizacija; pabrėžia, kad Sąjunga turėtų padėti Palestinos civiliams gyventojams ir skatinti taiką regione; ragina Komisiją nuolat informuoti Parlamentą apie pažangą ir naujas pastangas, kurių imtasi siekiant teikti tiesioginę paramą Palestinos civiliams gyventojams bei pabėgėliams ir užkirsti kelią teroristams nukreipti lėšas;

195. yra susirūpinęs dėl patikimų pranešimų, kad teroristinė organizacija „Hamas“ galėjo iš dalies netinkamai panaudoti Sąjungos mokesčių mokėtojų pinigus arba kitų paramos teikėjų lėšas; pabrėžia, kad atitinkamų Sąjungos fondų lėšomis turėtų būti teikiama nauda Palestinos civiliams gyventojams, o kenčiantys gyventojai, visų pirma vaikai, moterys, pagyvenę žmonės ir žmonės su negalia, aprūpinami maistu, medicinos reikmenimis, būstu ir pagrindine infrastruktūra; primygtinai ragina Komisiją, teikiant paramą ir humanitarinę pagalbą Palestinos gyventojams, įvairinti patikimus partnerius, pvz., PSO, UNICEF ar įvairias Raudonojo Pusmėnulio organizacijas; be to, yra susirūpinęs dėl kitų patikimų pranešimų, kad tam tikri UNWRA darbuotojai galėjo dalyvauti teroristinės grupuotės „Hamas“ teroro aktuose arba būti su jais susiję; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti nepriklausomą UNRWA kontrolę, kurią vykdytų išorės ekspertai, Europos Audito Rūmai ir patyrę tarptautiniai partneriai, pvz., Kanados pasaulinių reikalų departamentas (angl. „Global Affairs Canada“) arba „AusAid“, bet jais neapsiribojant;

196. reiškia didelį susirūpinimą dėl to, kad kai kurios šalys neseniai paskelbė apie Jungtinių Tautų pagalbos ir darbų agentūros Palestinos pabėgėliams (UNRWA) finansavimo sustabdymą, kol bus gauti tyrimo rezultatai; ragina skirti didesnį ir ilgalaikį finansavimą pripažįstant itin svarbų agentūros vaidmenį teikiant humanitarinę pagalbą Gazoje ir užtikrinti nepertraukiamą gyvybiškai svarbių paslaugų teikimą pažeidžiamiems Artimųjų Rytų gyventojams; primena, kad humanitarinė pagalba, teikiama Palestinos pabėgėliams Artimuosiuose Rytuose, yra itin svarbi;

197. pabrėžia švietimo svarbą ir tai, kad būtinai reikia pasmerkti ir panaikinti visas neapykantą kurstančios kalbos ir smurtinių veiksmų apraiškas abiejose pusėse; pabrėžia, kad finansavimas neturėtų būti savavališkai sustabdytas neturint skaidrių ir nepriklausomų duomenų dėl netinkamo naudojimo;

198. primena, kad Komisijos užsakyto Georgo Eckerto instituto atlikto Palestinos mokyklinių vadovėlių tyrimo rezultatai atskleidė sudėtingą vaizdą ir parodė, kad vadovėliai i) atitinka UNESCO standartus ir yra parengti laikantis tarptautiniame švietimo diskurse vyraujančių kriterijų, įskaitant didelį dėmesį žmogaus teisėms, juose ii) konstruojamas pasipriešinimo naratyvas Izraelio ir Palestinos konflikto kontekste ir iii) demonstruojamas priešiškumą Izraeliui; pažymi, kad Sąjunga nefinansuoja palestiniečių mokyklinių vadovėlių ir kad už juos taip pat nėra atsakinga UNRWA, kuri siekia užtikrinti kokybišką švietimą, ypač daug dėmesio skiriant žmogaus teisių kultūros puoselėjimui, net ir sudėtingais laikais; pabrėžia, kad švietimas ir galimybė mokiniams naudotis taikaus ir nešališko turinio vadovėliais yra labai svarbūs; atkreipia dėmesį į Parlamento poziciją, kad privaloma iškelti sąlygą visapusiškai laikytis UNESCO taikos ir tolerancijos standartų rengiant vadovėlius už Sąjungos fondų lėšas; kaip Parlamentas jau nusprendė savo 2023 m. rekomendacijoje dėl santykių su Palestinos Administracija ir kaip ne kartą prašė naujausiose priimtose rezoliucijose dėl dviejų valstybių sambūviu pagrįsto sprendimo perspektyvos;

199. primena Sąjungos strategiją skatinti ir užtikrinti kokybišką vaikų švietimą visame pasaulyje, ypač kai teikiama konkreti Sąjungos finansinė parama; smerkia problemišką ir neapykantą kurstantį turinį, kuriuo skatinamas smurtas, propaguojamas antisemitizmas ir kurstoma neapykanta Sąjungos finansuojamų valstybės tarnautojų parengtuose palestiniečių mokykliniuose vadovėliuose, taip pat papildomoje ugdymo medžiagoje, kurią parengė UNRWA darbuotojai ir kuri naudojama mokant mokyklose; atsižvelgdamas į 2023 m. spalio 7 d. grupuotės „Hamas“ įvykdytus niekingus teroristinius išpuolius, dar kartą patvirtina, kad neapykantą kurstantis švietimas turi tiesioginių ir dramatiškų pasekmių izraeliečių saugumui, taip pat jaunų palestiniečių perspektyvoms turėti geresnę ateitį; todėl prašo Komisijos atidžiai prižiūrėti, kad lėšos nebūtų tiesiogiai ar netiesiogiai skiriamos tokios ugdymo medžiagos naudojimui arba nebūtų su juo siejamos, ir kad Palestinos Administracija skubiai pakeistų visą mokymo programą, kaip ne kartą buvo prašoma sprendimuose dėl 2016, 2018, 2019, 2020 ir 2021 finansinių metų Sąjungos bendrojo biudžeto įvykdymo patvirtinimo; pabrėžia, jog Sąjungos finansinė parama Palestinos Administracijai švietimo srityje teikiama su sąlyga, kad nacionalinėje palestiniečių mokymo programoje, be kita ko, mokykliniuose vadovėliuose ir ugdymo medžiagoje, nėra antisemitinio turinio ir smurto kurstymo apraiškų ir ji atitinka kokybiško švietimo reikalavimus; atsižvelgdamas į tai, ragina Komisiją ir valstybes nares teikti ekspertines žinias, dalytis žiniomis, gairėmis ir technine parama, kad Palestinos mokytojai, instruktoriai ir ekspertai būtų įgalinti užtikrinti švietimą, kuris visiškai atitiktų UNESCO standartus;

200. pabrėžia, kad, remiantis už kaimynystę ir plėtrą atsakingo Komisijos nario atsakymais dėl 2021 m. biudžeto įvykdymo patvirtinimo ataskaitos, pagal Kaimynystės, vystomojo ir tarptautinio bendradarbiavimo priemonės (KVTBP) reglamentą finansuojamo esamo vystymosi portfelio palestiniečiams dydis 2021–2023 m. laikotarpiui sudaro 681 mln. EUR, skirtų Palestinos Administracijai, UNRWA ir vystymosi projektams Vakarų Krante ir Gazoje; pažymi, kad maždaug trečdalis lėšų buvo skirta projektams Gazoje, o du trečdaliai – projektams Vakarų Krante; pabrėžia, kad Sąjunga UNRWA skyrė 271 mln. EUR socialinėms paslaugoms Palestinos pabėgėliams teikti, be to, Sąjunga teikė paramą Palestinos Administracijos pasikartojančioms išlaidoms padengti, visų pirma valstybės tarnautojų atlyginimams ir pensijoms, socialinėms išmokoms, mokamoms pagal pinigų pervedimo programą, ir daliai išlaidų, susijusių su pervedimais į Rytų Jeruzalės ligonines pagal PEGASE mechanizmą;

201. yra sukrėstas dėl 2023 m. spalio 7 d. teroristinių išpuolių, per kuriuos grupuotė „Hamas“ smurtavo prieš Izraelio ir kitų tautybių moteris, paaugles ir mergaites, jas žagino ir vykdė kitų formų seksualinį kankinimą; pabrėžia, kad ši tikslinė seksualinio smurto prieš moteris ir jų kankinimo forma sistemingai naudojama kaip karo nusikaltimas ir terorizmas; apgailestauja, kad EIVT ir Komisija nepakankamai dėmesio skiria su konfliktais susijusiam seksualiniam smurtui prieš moteris; ragina sukurti mechanizmą, kurį taikant būtų galima nustatyti aukas ir teikti joms paramą, rinkti liudijimus, identifikuoti nusikaltėlius ir laiku imtis veiksmų siekiant užtikrinti, kad ateityje panašios situacijos nepasikartotų; ragina sukurti platformą, kuri suteiktų matomumo aukoms ir jų kančioms; ragina teikti didesnę paramą tokiems subjektams, kaip Izraelio prievartą patyrusių moterų krizių centrų asociacija ar panašūs subjektai konfliktų zonose; pabrėžia, kad su konfliktais susijusio seksualinio smurto aukoms ir atitinkamai švietimo veiklai turėtų būti skiriamas papildomas Sąjungos finansavimas; pažymi, kad metinėse veiklos ataskaitose trūksta duomenų apie Sąjungos lėšų, numatytų biudžete tokioms aukoms ir atitinkamiems subjektams remti, sumą; rekomenduoja Komisijai teikti aiškesnes ataskaitas dėl tokioms aukoms ir atitinkamiems subjektams suteiktos Sąjungos pagalbos;

202. pabrėžia, kad 2022 m. Audito Rūmų metinėje ataskaitoje atkreipiamas dėmesys į pavyzdį, kai netinkamos finansuoti išlaidos buvo įtrauktos į išlaidų deklaraciją, susijusią su Palestinoje vykdomu tausaus gamtos išteklių naudojimo projektu, kuriuo remiamas Palestinos perėjimas prie žaliosios ekonomikos apimant paskatos komponentą, pagal kurį mažosioms ir vidutinėms įmonėms (MVĮ) skiriamos dotacijos žaliesiems projektams energijos vartojimo efektyvumo, atsinaujinančiosios energijos ir taršos mažinimo srityse; pabrėžia, kad 190 500 EUR buvo patvirtinta ir išmokėta plėtros agentūrai, kurios užduotis – stebėti, kaip galutinis paramos gavėjas įgyvendina projektą, tačiau projektas nebuvo įgyvendintas ([17]);

203. yra susirūpinęs dėl to, kad Vakarų Krante naikinamas ir konfiskuojamas Sąjungos finansuojamų projektų turtas, ir pažymi, kad 2022 m. Izraelis nugriovė arba konfiskavo iš viso 101 Sąjungos arba valstybių narių finansuotą statinį, kurių vertė 337 019 EUR – tai yra trečia pagal dydį finansinė žala nuo 2016 m.; primena, kad Sąjungos institucijų, atitinkamų valstybių narių ir kitų paramos teikėjų atstovai ne kartą prašė grąžinti arba kompensuoti Sąjungos finansuojamą turtą, kuris buvo nugriautas, išmontuotas ar konfiskuotas; primena Tarybos poziciją, kurioje ji pareiškė esanti įsipareigojusi užtikrinti, kad visuose Izraelio ir Sąjungos susitarimuose būtų vienareikšmiškai ir aiškiai nurodyta, jog jie netaikomi Izraelio nuo 1967 m. okupuotoms teritorijoms, taip pat kad būtų toliau veiksmingai įgyvendinama esama Sąjungos teisė ir dvišaliai susitarimai, taikytini gyvenvietėse pagamintiems produktams;

204. pažymi, kad 2022 m. NEAR GD išmokėta dvišalė pagalba Ukrainai siekia 910,8 mln. EUR, iš kurių 698 mln. EUR buvo išmokėta teikiant paramą biudžetui; pažymi, kad beveik 200 mln. EUR vertės vykdomų projektų paskirtis buvo sėkmingai pakoreguota, kad pasiektų paramos gavėjus prieš humanitarinės pagalbos partneriams mobilizuojant savo pagalbos programas; pažymi, kad dėl apribojimų, susijusių su tinkama projektų Ukrainoje stebėsena, NEAR GD 2022 m. metinėje veiklos ataskaitoje buvo padaryta išlyga ir kad įgyvendinami taisomieji veiksmai, pvz., vykdoma projektų įgyvendinimo pažangos stebėsena atliekant dokumentų peržiūras, pasinaudojant nuotoliniais sprendimais ir pasitelkiant paslaugų teikėją;

205. atkreipia dėmesį į Komisijos pasiūlytą Vakarų Balkanų reformų ir ekonomikos augimo planą, kuriuo siekiama toliau remti konvergenciją regione; pabrėžia, kad reikia daugiau aiškumo dėl to, kaip regione naudojamos įvairios finansinės priemonės, visų pirma įgyvendinant PNPP III, Ekonomikos ir investicijų planą, taip pat reformų ir ekonominio augimo planą; primygtinai ragina Komisiją subnacionaliniu lygmeniu suteikti daugiau galimybių tiesiogiai gauti Sąjungos lėšų;

206. palankiai vertina tai, kad Ukrainos priemonėje išdėstytos nuostatos, kuriomis siekiama užtikrinti veiksmingą kontrolę; primena, kad, siekiant finansuoti Ukrainos atstatymą, 2022 m. balandžio 7 d. Europos Parlamentas paragino konfiskuoti Rusijos asmenims ir įmonėms priklausantį Rusijos turtą, kuris įšaldytas dėl ES taikomų ribojamųjų priemonių;

207. palankiai vertina strategiją „Global Gateway“ kaip suderintą Sąjungos atsaką į pasaulinius iššūkius, kuris sutelkia viešąsias ir privačiąsias investicijas; pažymi, kad 2022 m. buvo pirmieji ištisi strategijos „Global Gateway“ įgyvendinimo metai; pabrėžia, kad reikia užtikrinti didesnį strategijos „Global Gateway“ įgyvendinimo skaidrumą, atskaitomybę ir reguliarius vertinimus, taip pat aktyvesnį Parlamento dalyvavimą vykdant demokratinę priežiūrą;

([17]) https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/AR-2022/AR-2022_LT.pdf.

208. palankiai vertina tai, kad 2021 m. vasario 11 d. OLAF pasirašė administracinio bendradarbiavimo susitarimus su Ukrainos generaline prokuratūra, o 2023 m. kovo mėn. – su Ukrainos valstybės audito tarnyba; pažymi, kad tikimasi, jog netrukus Ukraina bus įtraukta į ES kovos su sukčiavimu programą, ir palankiai vertina tai, kad OLAF teikia paramą Ukrainos valdžios institucijoms joms vykdant nacionalinius kovos su sukčiavimu veiksmus ir strategijas; palankiai vertina tai, kad 2023 m. liepos mėn. Europos prokuratūra su Ukrainos nacionaliniu kovos su korupcija biuru pasirašė darbo susitarimus, kuriais siekiama palengvinti bendradarbiavimą tiriant korupcijos bylas, o 2022 m. kovo mėn. – su Ukrainos generaline prokuratūra, siekiant apsaugoti Sąjungos ir Ukrainos finansinius interesus vykdant veiksmingą tyrimą ir baudžiamąjį persekiojimą;

Rekomendacijos

209. ragina Komisiją:

i) kalbant apie OPSYS taikomąją programą, gerinti naujos programinės įrangos kokybę, stabilizuoti taikomąją programą ir pagerinti įvairių OPSYS modulių sąsajas, taip pat skirti išteklių, reikalingų jos parengtumui ir (arba) patikimumui gerinti;

ii) toliau užtikrinti, kad pagal visas sutartis, susijusias su Sąjungos finansavimu, būtų visapusiškai laikomasi taikytinų Sąjungos vertybių ir Sąjungos teisės aktų, įskaitant atskaitomybės, skaidrumo ir Sąjungos lėšų apsaugos užtikrinimą; užtikrinti, kad taikant griežtus stebėsenos ir *ex ante* bei *ex post* kontrolės mechanizmus būtų garantuota, kad visi asmenys, dalyvaujantys Sąjungos finansuojamuose veiksmuose, vykdytų tik patvirtintus Sąjungos finansavimo tikslus ir veiklą, ir prašyti, jeigu reikia, Sąjungos finansuoto turto, kuris buvo nugriautas, išmontuotas ar konfiskuotas, restitucijos arba kompensacijos už jį;

iii) aktyviau palaikyti ryšius su tarptautinėmis organizacijomis, kad Audito Rūmams būtų suteikta visapusiška, neribota ir laiku suteikiama prieiga prie dokumentų – ir ne tik skaityti skirtu formatu –, būtinų jų užduočiai atlikti pagal SESV;

iv) nestabiliose ar konfliktų zonose įdiegti tinkamas *ex ante* ir *ex post* kontrolės priemones, kad būtų užtikrinta tinkama Sąjungos lėšų panaudojimo kontrolė ir būdai, kaip Sąjungos lėšas susigrąžinti;

v) užtikrinti tinkamą, laiku atliekamą ir išsamų visų pagal Ukrainos priemonę ir būsimą Vakarų Balkanų priemonę suteiktų lėšų auditą, be kita ko, įtraukiant Europos prokuratūrą ir Europos Audito Rūmus;

Europos viešasis administravimas

Žmogiškieji ištekliai

210. pažymi, kad programų pagal DFP 7 išlaidų kategoriją „Europos viešasis administravimas“ biudžetas siekė 11,6 mlrd. EUR (5,9 proc. Sąjungos biudžeto), jį sudaro Sąjungos institucijų ir įstaigų išlaidos žmogiškiesiems ištekliams ir pensijoms (apie 70 proc. visų lėšų), pastatams, įrangai, energetikai, ryšiams ir informacinėms technologijoms; pažymi, kad 58,6 proc. visos sumos išleidžia Komisija (6,7 mlrd. EUR); pažymi, kad 2022 m. gruodžio 31 d. galutiniai patvirtinti Europos Komisijos biudžeto įsipareigojimų asignavimai siekė 6 298,13 mln. EUR (99,84 proc. jų buvo įgyvendinti, t. y. 6 288,14 mln. EUR) ir kad galutiniai patvirtinti biudžeto mokėjimų asignavimai siekė 6 298,22 mln. EUR (94,66 proc. jų buvo įgyvendinti, t. y. 5 961,72 mln. EUR);

211. pažymi, kad Audito Rūmai patikrino 60 operacijų imtį, apimančią visas 7 DFP išlaidų kategorijos išlaidų rūšis ir visas Sąjungos institucijas ir įstaigas; atkreipia dėmesį, kad Audito Rūmai taip pat patikrino visų institucijų ir įstaigų, įskaitant Europos Komisijos generalinius direktoratus ir tarnybas, visų pirma atsakingus už administracines išlaidas, metinėse veiklos ataskaitose pateiktą tvarkingumo informaciją, kuri vėliau įtraukiama į Komisijos metinę ES biudžeto valdymo ir veiklos rezultatų ataskaitą; su džiaugsmu pažymi, kad Audito Rūmai apskaičiavo, jog klaidų lygis DFP 7 išlaidų kategorijoje nebuvo reikšmingas, ir pažymi, kad Komisijai nepateikta jokių naujų rekomendacijų;

212. pažymi, kad 2022 m. balandžio mėn. Komisija priėmė naują žmogiškųjų išteklių strategiją, kuria siekiama patenkinti naujus poreikius po COVID-19 krizės ir kurioje daugiausia dėmesio skiriama patrauklios darbo vietos sukūrimui, spartesnei ir lankstesnei atrankai bei įdarbinimui ir lanksčiai bei pasitenkinimą teikiančiai karjerai visiems darbuotojams; pažymi, kad šis dokumentas apima su pokyčiais ir gerinimu susijusius ketinimus, kurie turėtų būti palaipsniui įgyvendinami, ir kad dėl dalies jo turinio pirmiausia turi būti deramasi vedant socialinį dialogą su darbuotojų atstovais;

213. pažymi, kad Komisija vis dažniau į nuolatines darbo vietas įdarbino sutartininkus arba laikinuosius darbuotojus naujoms užduotims, susijusioms su sparčiai kintančiais prioritetais, vykdyti, reaguodama į ypatingas ar neatidėliotinas situacijas ir net siekdama kompensuoti geografiniu požiūriu nesubalansuotą įdarbinimą; primena, kad yra susirūpinęs dėl institucinių žinių praradimo, taip pat dėl neigiamo poveikio atitinkamų darbuotojų perspektyvai ir darbo vietų saugumui; pabrėžia, kad sutartininkų arba laikinųjų darbuotojų įdarbinimas nėra tvarus sprendimas reaguojant į tai, kad Sąjungos konkursuose mažėja kandidatų paraiškų skaičius ir nesama jų balanso geografiniu požiūriu, ir, svarbiausia, į jau seniai nustatytą ir sudėtingą Sąjungos, kaip darbdavio, patrauklumo sumažėjimo klausimą;

214. su pasitenkinimu pažymi, kad nuo kadencijos pradžios gerokai padidėjo vadovaujamas pareigas einančių moterų procentinė dalis: 2023 m. liepos mėn. vadovaujamas pareigas einančių moterų dalis buvo 45,2 proc. vyresniosios vadovybės lygmeniu (nuo kadencijos pradžios padidėjo beveik 9 procentiniais punktais) ir 47,5 proc. viduriniosios grandies vadovų lygmeniu (padidėjo 6 procentiniais punktais);

215. pripažįsta, kad, siekiant užtikrinti įdarbinimą kuo platesniu geografiniu pagrindu, būtina šalinti nepakankamo atstovavimo priežastis nuo pradinio įdarbinimo momento; palankiai vertina tai, kad, siekdamas sustiprinti įvairių kategorijų Komisijos darbuotojų geografinę pusiausvyrą, Žmogiškųjų išteklių ir saugumo generalinis direktoratas (HR GD) susitiko su visų valstybių narių atstovais, kad aptartų jų atstovavimą ir parengtų visus bendrus veiksmų planus, atsižvelgdamas į kiekvienos valstybės narės ypatumus, kad kartu būtų šalinamos galimos nepakankamo atstovavimo priežastys;

216. atkreipia dėmesį į tai, kad buvo priimtas ir įgyvendintas veiksmų planas, kuriuo siekiama padidinti karjeros patrauklumą Liuksemburge; pažymi, kad Komisija savo ataskaitoje, kurioje vertinama Sąjungos pareigūnų atlyginimų ir pensijų perkamosios galios raida (COM(2022)0180), šiame etape nepritarė korekcinio koeficiento taikymui Liuksemburge; primena savo pakartotinius prašymus Komisijai rasti būdų, kaip sušvelninti aštrėjančią perkamosios galios skirtumų problemą, kuri kyla Liuksemburge dirbančiam personalui ir kurią daugiausia lemia pragyvenimo išlaidos;

217. primena Audito Rūmų atliktą Europos personalo atrankos tarnybos (EPSO) veiklos auditą ir pastabas dėl jos veiksmingumo ir efektyvumo ([18]); pažymi, kad 2022–2023 m. EPSO pradėjo taikyti testus, kurie prižiūrint atliekami nuotoliniu būdu, ir apgailestauja, kad ši sistema šiuo metu pakartotinai vertinama dėl daugybės techninių sunkumų, su kuriais susiduria daugelis kandidatų; apgailestauja dėl kandidatams kilusių nepatogumų, tiesioginių biudžeto išlaidų, susijusių su išorės konkursų sustabdymu, ir dėl papildomų Komisijos įdarbinančių tarnybų pastangų rasti tinkamą pakaitalą;

218. pakartoja Audito Rūmų išvadą, pateiktą specialiojoje ataskaitoje Nr. 13/2019, kad bet koks ES institucijų ir įstaigų darbuotojų ir narių neetiškas elgesys yra nepriimtinas ir – net, kai jis tariamas – sukelia didelį visuomenės susidomėjimą ir mažina pasitikėjimą ES; apgailestauja dėl dviejų galimų interesų konfliktų atvejų, apie kuriuos 2022 m. pranešė spauda, susijusių su aukšto rango pareigūnų komandiruotėms (Mobilumo ir transporto GD) ir turtu (Kaimynystės politikos ir plėtros derybų GD); pažymi, kad Komisija įgyvendina veiksmingą vidaus kontrolės sistemą etikos valdymo srityje, kaip nurodyta Audito Rūmų 2019 m. ataskaitoje, ir Europos ombudsmeno sprendime dėl „sukamųjų durų“ reiškinio tyrimo; atkreipia dėmesį į tai, kad dėl neetiško elgesio atitinkama institucija taip pat patiria biudžeto išlaidų, ir pakartoja savo poziciją ir lūkesčius dėl Sąjungos etikos organo;

219. atkreipia dėmesį į tai, kad sukurta ES MVĮ atstovo – specialiojo AD15 lygio laikinojo darbuotojo – pareigybė ir jis vėliau įdarbintas; apgailestauja dėl to, kad daug žiniasklaidos priemonių pranešė, jog galiausiai buvo paskirtas atrinktas kandidatas nepaisant to, kad dvi kitos moterys kandidatės iš nepakankamai atstovaujamų valstybių narių įdarbinimo vertinimuose įvertintos kaip labiau kvalifikuotos, dėl to kyla klausimas, ar buvo atsižvelgta į nuopelnų bei lyčių ir geografinės pusiausvyros principus; susirūpinęs pažymi, kad atrinktas kandidatas yra kadenciją baigiantis Vokietijos politinės partijos, kuriai priklauso Pirmininkė U. von der Leyen, narys; ragina Komisiją ištaisyti padėtį atšaukiant paskyrimą ir pradedant tikrai skaidrų bei atvirą ES MVĮ atstovo atrankos procesą;

([18]) Europos Audito Rūmai, Specialioji ataskaita Nr. 23/2020 „Europos personalo atrankos tarnyba: laikas pritaikyti atrankos procesą prie kintančių įdarbinimo poreikių“.

Pastatai ir administravimas

220. pažymi, kad buvo planuojama, jog nauja Komisijos centrinė bendra finansų sistema SUMMA pradės veikti iki 2023 m. pabaigos, ir buvo padaryta pažanga siekiant tikslo, kad ji pradėtų veikti 2024 m. pradžioje; apgailestauja, kad naujosios apskaitos sistemos įdiegimo terminas buvo pratęstas vieniems metams, nes veiklos programų (pasidalijamasis valdymas, e. dotacijos, e. viešieji pirkimai, darbuotojų mokėjimai) sujungimas su SUMMA vienu metu pasirodė esąs sudėtingesnis, nei tikėtasi; susirūpinęs pabrėžia, kad programos SUMMA išlaidos nuo jos pradžios 2018 m. pradžioje iki 2022 m. pabaigos sudarė apie 95 mln. EUR ir kad termino pratęsimui 2024 m. reikės papildomų išteklių, kurie, kaip įvertinta, sudarys apie 7 mln. EUR;

221. atkreipia dėmesį į tai, kad 2022 m. balandžio 5 d. priimtas Komunikatas dėl Komisijos žalinimo, kuriuo siekiama iki 2030 m. pasiekti poveikio klimatui neutralumą ir kuris apima veiksmų planą, kaip sumažinti jos išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų kiekį; pažymi, kad Komisija ketina pasiekti šiuos tikslus įsigydama efektyviau energiją vartojančių ir ekologiškesnių pastatų, pereidama prie dinamiškų bendradarbiaujamųjų darbo erdvių ir mažindama biurų skaičių, ir pakartoja savo įspėjimą, kad priimant visus būsimus sprendimus šiuo klausimu turėtų būti atsižvelgiama į darbuotojų gerovę ir pasitenkinimą;

222. atkreipia dėmesį į žiniasklaidos pranešimus apie Belgijos vyriausybės ir Komisijos derybas dėl nekilnojamojo turto sandorio, kurio vertė siekia beveik 1 mlrd. EUR, taip pat į Komisijos planus išsinuomoti biuro patalpas Briuselio šiaurinėje dalyje, įskaitant susijusių darbuotojų nepritarimą; pabrėžia, kad jokie Komisijos nekilnojamojo turto politikos pokyčiai neturėtų pabloginti jos darbuotojų darbo sąlygų;

223. yra susirūpinęs dėl to, kad Komisija atsisakė pateikti diskusijų su farmacijos bendrove įrašus, ir apgailestauja, kad trūksta skaidrumo, kai kalbama apie Komisijos pirmininkės ir farmacijos bendrovių tekstinius pranešimus dėl COVID-19 vakcinų pirkimo; atkreipia dėmesį į Europos ombudsmeno sprendimą dėl susijusios bylos 1316/2021/MIG, atsižvelgdamas į tai, kad tekstinių pranešimų neįtraukimas į dokumentų registrą yra traktuojamas kaip netinkamas administravimas, ir yra susirūpinęs dėl to, kad Komisija nesiėmė tolesnių veiksmų dėl rekomendacijos atlikti dar vieną atitinkamų tekstinių pranešimų paiešką; pažymi, kad iki šiol Komisija nepateikė Europos Parlamento nariams neredaguotų pasirašytų sutarčių versijų; primena savo 2023 m. liepos 13 d. rezoliuciją dėl 2019–2021 m. metinės ataskaitos dėl visuomenės teisės susipažinti su dokumentais;

Europos mokyklos

224. su džiaugsmu pažymi, kad Audito Rūmai savo 2022 finansinių metų metinėje ataskaitoje dėl Europos mokyklų 2022 finansinių metų galutinių konsoliduotųjų metinių finansinių ataskaitų nenustatė jokių reikšmingų klaidų; palankiai vertina tolesnius Audito Rūmų nurodytus galutinių individualių ir konsoliduotųjų ataskaitų kokybės patobulinimus, palyginti su ankstesniais metais;

225. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai ir išorės auditorius aptiko nereikšmingų klaidų, daugiausia susijusių su išmokų, mokamų pasibaigus tarnybos laikui, atidėjinių apskaičiavimu, ir kad išorės auditoriaus audito nuomonė skyrėsi nuo to, kas numatyta preliminariojoje sutartyje, sudarytoje su Generalinio sekretoriaus biuru (toliau – Centrinis biuras);

226. pažymi, kad Audito Rūmai giria Centrinio biuro įdarbinimo ir viešųjų pirkimų procedūrų patobulinimus, bet kartu nustatė, kad dviejose iš septynių jų tikrintų mokyklų (Frankfurto ir Liuksemburgo I) šios procedūros turi trūkumų; susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai vėl atkreipė dėmesį į trūkumus, susijusius su Centrinio biuro ir dviejų tikrintų mokyklų mokėjimo procedūromis;

227. primena, kad Parlamentas savo 2023 m. rugsėjo 12 d. rezoliucijoje „Europos mokyklų sistema: dabartinė padėtis, iššūkiai ir perspektyvos“ ([19]) pabrėžė, kad dabartinė mokytojų įdarbinimo Europos mokyklų sistemoje sistema turi rimtų trūkumų, dėl kurių valstybių narių faktiškai komandiruotas personalas neatitinka vietos poreikių ir kyla problemų, susijusių su metiniais įdarbinimo planais, bei sunkumų rasti kvalifikuotų mokytojų ir darbuotojų, sudaromos mažų garantijų darbo sąlygos vietoje įdarbintiems mokytojams ir kitiems švietimo darbuotojams, taip pat kyla su tęstiniu profesiniu tobulėjimu susijusių problemų;

Rekomendacijos

228. ragina Komisiją:

i) įgyvendinant naująją žmogiškųjų išteklių strategiją vienodai atsižvelgti į veiksmingą biuro patalpų naudojimą ir darbuotojų sveikatą bei gerovę, visų pirma asmenų su negalia atžvilgiu, taip pat tinkamai įtraukti darbuotojų atstovus į darbo sąlygų keitimo procesą;

ii) ir toliau daug dėmesio skirti išsekimo atvejų prevencijai, nustatymui ir tinkamam valdymui, atsižvelgiant į platesnį aprūpinimo darbuotojais, darbo krūvio ir darbuotojų gerovės kontekstą;

iii) sustiprinti priemones, kuriomis remiamos vadovaujančių pareigų siekiančios moterys, siekiant padidinti aukštą kvalifikaciją turinčių moterų paraiškų dėl vidurinės grandies ir vyresniosios vadovybės pareigų tiek Komisijoje, tiek Sąjungos agentūrose skaičių;

iv) tęsti savo darbą siekiant tinkami užtikrinti geografinę savo darbuotojų pusiausvyrą visais lygmenimis, kartu laikantis Tarnybos nuostatuose nustatytų reikalavimų dėl kandidatų kompetencijos ir nuopelnų;

v) nedelsiant ir veiksmingai spręsti problemas, su kuriomis susiduria į Liuksemburgą paskirti ir jame gyvenantys darbuotojai;

vi) tinkamai investuoti į IT pajėgumų ir išteklių kūrimą, kad EPSO būtų veiksmingesnė ir efektyvesnė ir visų pirma užtikrintų optimalias testų sąlygas būsimuose atrankos procesuose; ir

vii) užtikrinti geresnį ir griežtesnį rizikos valdymo požiūrį ruošiantis diegti sistemą SUMMA ir siekiant išvengti reikšmingos laikino sutrikdymo rizikos, kol naujoji apskaitos sistema pradės veikti visu pajėgumu;

viii) imtis tolesnių veiksmų dėl Ombudsmeno rekomendacijos, susijusios su byla 1316/2021/MIG, taip pat užtikrinti, kad Komisijos vidaus gairės dėl dokumentų registravimo atitinka Europos Parlamento ir Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1049/2001 ([20]);

229. taip pat ragina Komisiją toliau remti Europos mokyklas siekiant:

i) nedelsiant įgyvendinti Audito Rūmų ataskaitoje dėl 2022 finansinių metų Europos mokyklų finansinių ataskaitų pateiktas Audito Rūmų rekomendacijas ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą;

ii) nedelsiant spręsti tebesitęsiančią mokytojų trūkumo problemą ir užtikrinti stabilią ir sąžiningą užimtumo padėtį visiems, išlaikant darbuotojus ir mažinant darbuotojų kaitą, taip išvengiant ir protų nutekėjimo; ir

iii) atlikti išsamią Europos mokyklų sistemos valdymo ir vadovavimo struktūrų peržiūrą, kuriai vadovautų nepriklausomas vadovas ir į kurią būtų įtrauktas Komisijos Švietimo, jaunimo, sporto ir kultūros generalinis direktoratas;

([19]) Priimti tekstai, P9_TA(2023)0306.

([20]) 2001 m. gegužės 30 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (EB) Nr. 1049/2001 dėl galimybės visuomenei susipažinti su Europos Parlamento, Tarybos ir Komisijos dokumentais (OL L 145, 2001 5 31, p. 43).

II SKYRIUS

Ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (EGADP)

Bendrosios pastabos

230. primena, kad COVID-19 pandemijos protrūkis 2020 m. staiga pakeitė Sąjungos ekonominę ir socialinę perspektyvą ir paskatino vieningas pastangas inicijuoti Europos ekonomikos gaivinimo priemonių rinkinį, kurį sudaro 2021–2027 m. DFP ir NGEU, o kertinis akmuo yra EGADP; primena, kad EGADP tikslas – suteikti valstybėms narėms finansinę paramą siekiant sušvelninti didžiulį ekonominį ir socialinį COVID-19 pandemijos poveikį ir užtikrinti, kad Europos ekonomika ir visuomenė taptų tvaresnės, atsparesnės, įtraukesnės ir būtų geriau pasirengusios žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos uždaviniams ir galimybėms; primena, kad EGADP yra novatoriška, laikina veiklos rezultatais grindžiama priemonė, o tai reiškia, kad mokėjimai yra susiję su pasiektomis patenkinamomis tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis, atspindinčiomis reformų ir investicijų, įtrauktų į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, vykdymo pažangą ir nustatytomis Tarybos įgyvendinimo sprendime;

231. pažymi, kad iki 2022 m. pabaigos buvo priimti visi 27 ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, pagal juos skiriama 335,1 mlrd. EUR dotacijų ir 165,3 mlrd. EUR paskolų, kurios bus išmokėtos iki 2026 m. įgyvendinus 2 557 priemones (maždaug trečdalis jų yra reformos, o du trečdaliai – investicijos) ir su jomis susijusias 6 237 tarpines ir siektinas reikšmes; pažymi, kad 2022 m. Komisija iš viso išmokėjo 74,4 mlrd. EUR, įskaitant išankstinį finansavimą (47,2 mlrd. EUR dotacijų ir 27,2 mlrd. EUR paskolų);

232. pažymi, kad 2022 m. gegužės mėn. pradėtas įgyvendinti planas „REPowerEU“, kuriuo siekiama padėti Sąjungai sumažinti savo priklausomybę nuo Rusijos iškastinio kuro taupant energiją, gaminant švarią energiją ir įvairinant energijos tiekimą, atsižvelgiant į žaliąją pertvarką; pažymi, kad Europos Parlamento ir Tarybos reglamento (ES) 2021/241 ([21]) (toliau – EGADP reglamentas) pakeitimais, padarytais Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2023/435 ([22]) dėl „REPowerEU“, buvo numatytas papildomas EGADP finansavimas ir prioritetai; pažymi, kad visos 27 valstybės narės pateikė pakeistus ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, kad į juos būtų įtraukti skyriai „REPowerEU“, taip pat siekdamos paprašyti papildomos paskolos paramos ir atlikti koregavimus atnaujinus didžiausią finansinį įnašą arba atlikti pakeitimus dėl objektyvių aplinkybių, kaip numatyta EGADP reglamente; pažymi, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūrai taikomi tie patys vertinimo kriterijai kaip ir pirminiams planams, o skyriams „REPowerEU“ taikomi specialūs reikalavimai;

233. primena, kad pagal NGEU Komisija, išleisdama Sąjungos obligacijas, nuo 2021 m. vidurio iki 2026 m. gali surinkti iki 806,9 mlrd. EUR; pažymi, kad 2022 m. birželio mėn. Komisija paskelbė finansavimo planą laikotarpiui nuo 2022 m. birželio mėn. iki gruodžio mėn. pabaigos ir pritraukė papildomą 50 mlrd. EUR ilgalaikį NGEU finansavimą, papildytą trumpalaikėmis ES vekselių emisijomis, taigi bendra neapmokėta NGEU obligacijų suma pasiekė 171 mlrd. EUR, iš kurių 36,5 mlrd. EUR surinkta išleidžiant žaliąsias obligacijas; pažymi, kad šią skolą sudaro pasiskolintos sumos, kurių grąžinimo terminas yra nuo 1 metų iki daugiau kaip 25 metų; pažymi, kad NGEU skolos grąžinimas bus pradėtas tik po 2028 m.;

234. atkreipia dėmesį į Komisijos pastangas pritraukti lėšų finansų rinkose, kad būtų gauta finansinių išteklių EGADP; pažymi, kad 2020 m. 2021–2027 m. DFP buvo suplanuota 14,9 mlrd. EUR suma, skirta NGEU negrąžintinos paramos palūkanų mokėjimams padengti; yra susirūpinęs dėl didesnių palūkanų normų poveikio Sąjungos biudžeto perkamajai galiai, nes 10 metų ES obligacijų palūkanų normos padidėjo nuo 0,09 proc. 2021 m. iki 3,2 proc. 2023 m.; pažymi, kad Komisijos AAA reitingo skolinimosi išlaidos yra didesnės nei kai kurių valstybių narių, kurių reitingas žemesnis; pažymi, kad pasiskolintos sumos turi būti grąžintos, o skolinimosi veikla tebėra reikalinga siekiant ne tik pritraukti naujų lėšų, bet ir pakeisti esamą skolą; yra susirūpinęs dėl didėjančių palūkanų normų, ypač 2022 m., ir dėl to susidarančių skolų bei neužtikrintų galimybių grąžinti paskolas, atsižvelgiant į didelę pinigų sumą, kurią Komisija skolinasi EGADP finansuoti; vis dėlto pažymi, kad šiuo metu skola yra 90 mlrd. EUR mažesnė, nei prognozuota iš pradžių; atkreipia dėmesį į Komisijos ilgalaikį skolos grąžinimo planą ir ragina Komisiją reguliariai jį atnaujinti bei informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie bet kokią naują riziką, kuri gali turėti įtakos jo įgyvendinimui; atkreipia dėmesį į Komisijos pareiškimą, kad Sąjunga visomis aplinkybėmis įvykdys savo įsipareigojimus obligacijų turėtojams, ir į jos pasiūlymą dėl DFP techninio pakeitimo,

([21]) 2021 m. vasario 12 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2021/241, kuriuo nustatoma ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo priemonė (OL L 57, 2021 2 18, p. 17).

([22]) 2023 m. vasario 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2023/435, kuriuo iš dalies keičiamas Reglamentas (ES) 2021/241, kiek tai susiję su skyriais „REPowerEU“ ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, ir iš dalies keičiami reglamentai (ES) Nr. 1303/2013, (ES) 2021/1060 bei (ES) 2021/1755 ir Direktyva 2003/87/EB (OL L 63, 2023 2 28, p. 1).

kad būtų optimizuotas NGEU skolinimosi išlaidų biudžeto traktavimas; pažymi, kad informacija apie ES skolą ir planuojamą grąžinimą yra reguliarių ataskaitų, teikiamų vykdant NGEU dialogą, dalis; prašo, kad Komisija ir toliau teiktų Europos Parlamentui daugiau informacijos apie tai, kaip bus grąžinamos lėšos ir iš kurių institucijų lėšos skolinamos; pabrėžia, kad ši skola yra našta ES biudžetui;

235. palankiai vertina Komisijos vertinimą, kad iki 2026 m. pabaigos visiškai pasiekus kiekybines tarpines ir siektinas reikšmes, finansuojamas NGEU žaliosiomis obligacijomis, kurios sudaro 57 proc. NGEU žaliųjų obligacijų reikalavimus atitinkančių išlaidų, galima sumažinti išmetamą šiltnamio efektą sukeliančių dujų (ŠESD) kiekį 44 mln. tonų CO2 per metus, t. y. 1,2 proc. bendro 2022 m. ES išmetamo ŠESD kiekio, ir primygtinai ragina, kad tai būtų tinkamai įgyvendinama; be to, pabrėžia, kad svarbu, jog reformos ir investicijos pagal ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus atitiktų reglamente nustatytus klimato tikslus ir jomis būtų visapusiškai laikomasi reikšmingos žalos nedarymo principo;

Audito Rūmų pastabos

236. pažymi, kad Audito Rūmai pateikė sąlyginę nuomonę dėl 2022 m. EGADP išlaidų teisėtumo ir tvarkingumo; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų išvados, kad 11 iš 13 2022 m. atliktų EGADP mokėjimų įtakos turėjo kiekybiniai nustatyti faktai, o šešiuose iš šių mokėjimų nustatytos reikšmingos klaidos; pažymi, kad, išskyrus minėtus aspektus, Audito Rūmų nuomone, 2022 m. finansinėse ataskaitose patvirtintos EGADP išlaidos visais reikšmingais aspektais yra teisėtos ir tvarkingos; pažymi, kad EGADP išlaidų modelio pobūdis priklauso nuo vertinimų, kuriuos turi atlikti Komisija, todėl Audito Rūmai nepateikia klaidų lygio, tačiau numato, kad minimalus jų nustatytų faktų finansinis poveikis yra mažesnis už reikšmingumo ribą, bet jai artimas;

237. pažymi, kad Audito Rūmai auditavo 244 iš 274 tarpinių reikšmių ir visas 37 siektinas reikšmes, įtrauktas į 2022 m. mokėjimų prašymus dėl dotacijų; apgailestauja, kad Audito Rūmai mano, jog 15 iš jų atveju būta tvarkingumo problemų (mažiau nei 5 proc. bendro skaičiaus); pažymi, kad Audito Rūmai mano, jog 8 mokėjimų atveju nebuvo patenkinamai įvykdyti su tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis susiję reikalavimai, ir kad Komisija atliko atitinkamus mokėjimus; pažymi, kad Audito Rūmų išvados grindžiamos išsamiu audito darbu ir kad Komisija ginčija Audito Rūmų pateiktą Tarybos nustatytų teisinių reikalavimų aiškinimą arba kokybinius sprendimus, kurie skiriasi nuo Komisijos; pažymi, kad visi EGADP mokėjimai privalo būti vertinami pagal sistemą, apie kurią pranešė ir kurią taiko Komisija, kuri atlikdama kiekvieną mokėjimą privalo atsižvelgti į Ekonomikos ir finansų komiteto nuomonę ir valstybių narių ekspertų atliekamą tikrinimą pagal komiteto procedūrą;

238. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė du atvejus, kai jų vertinimu buvo tęsiami ankstesni projektai, pradėti prieš tinkamumo finansuoti laikotarpį, ir siektinas reikšmes, kuriomis buvo pakeistos periodinės nacionalinės biudžeto išlaidos; yra susirūpinęs dėl tokių situacijų, nors ši išvada neatitinka pačių Audito Rūmų vertinimo, kad periodiniai veiksmai yra susiję su tokių rūšių išlaidomis kaip valdžios sektoriaus subjektų personalo ir veiklos išlaidos; primena, kad EGADP negali būti naudojama periodinėms biudžeto išlaidoms finansuoti, ir ragina imtis tinkamų priemonių, įskaitant dalinius mokėjimus, kai Komisija nustato tokius atvejus;

239. primena Audito Rūmų pastabą, pateiktą Specialiojoje ataskaitoje 21/2022 ir jų 2021 m. metinėje ataskaitoje, kad tarpinės ir siektinos reikšmės dažnai yra nepakankamai aiškios ir nėra tinkamai apibrėžtos, ir kad Audito Rūmai tą pačią pastabą pateikė savo 2022 m. metinėje ataskaitoje; ragina Komisiją rengiant būsimas veiklos rezultatais grindžiamas priemones remtis įgyta patirtimi;

240. yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų specialiosios ataskaitos Nr. 26/2023 išvadų, kad valstybėse narėse skiriasi tarpinių ir siektinų reikšmių užmojai, ir mano, kad tai dar vienas pavyzdys, kai Komisija valstybėms narėms taiko nevienodas sąlygas; pažymi, kad Komisija patvirtino skirtumus ir stengsis griežčiau taikyti vienodą požiūrį įgyvendinimo etape; mano, kad valstybėms narėms visada turėtų būti taikomos vienodos sąlygos, ir apgailestauja, kad taip nebuvo derantis dėl ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų; primygtinai tvirtina, kad vertinant tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimą turėtų būtų užtikrinamas vienodas požiūris;

241. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai mano, jog 2022 m. įvyko dvigubo finansavimo atvejis, nors pagal atitinkamą priemonę nėra jokių su ja susijusių išlaidų pagal EGADP; atkreipia dėmesį į Komisijos pastabą, kad pagal EGADP reglamentą dvigubas finansavimas yra aiškiai susijęs su išlaidomis, todėl dvigubo finansavimo negali būti, jei valstybė narė savo nacionaliniame plane nepateikė jokios išlaidų sąmatos; pažymi, kad Komisija pabrėžia, jog dėl su išlaidomis nesusijusių reformų finansinis paketas nepadidėja, tačiau jos vis dėlto yra esminiai kriterijai, pagal kuriuos Komisija teigiamai vertina ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, taip pat jų visapusišką įgyvendinimą, susijusį su atitinkamais mokėjimais;

242. susirūpinęs pažymi, kad Audito Rūmai taip pat identifikavo kelis prasto tarpinių ir siektinų reikšmių nustatymo atvejus ir problemas, susijusias su informacijos, kurią valstybės narės įtraukė į savo valdymo deklaracijas, patikimumu, pažymi, kad Komisija sutinka peržiūrėti tarpines ir siektinas reikšmes, jei yra teisinis pagrindas keisti Tarybos įgyvendinimo sprendimo elementus, t. y. jei valstybė narė pateikia iš dalies pakeistą planą, o pakeitimai pateisinami teisiniu pagrindu;

243. pabrėžia, kad iki 2022 m. pabaigos Komisija buvo pranešusi OLAF apie šešis galimų pažeidimų, nustatytų per *ex post* auditus arba iš atviruųjų šaltinių, atvejus, susijusius su pagal EGADP remiamais veiksmais; palankiai vertina tai, kad 2022 m. OLAF išplatino EGADP rizikos vertinimo sistemą ir surengė daugiau kaip 50 informuotumo apie sukčiavimą mokymo sesijų Komisijos padaliniams, agentūroms ir kitiems išorės partneriams, įskaitant valstybių narių valdžios institucijas;

244. pabrėžia, kad Sąjungos finansinių interesų apsauga yra pagrindinis prioritetas ir kad tikslesnė įgyvendinimo ir veiklos rezultatų stebėsena padės užkirsti kelią sukčiavimui ir jį sumažinti ankstyvaisiais etapais; pabrėžia, kad visų pirma su teisinės valstybės principu ir kova su korupcija susijusios tarpinės ir siektinos reikšmės yra esminės trukdant korumpuotiems asmenims, organizacijoms, vyriausybėms ar nusikalstamoms sistemoms vykdyti veiklą; ragina Komisiją atidžiai stebėti, kaip siekiama su teisinės valstybės principu ir kova su korupcija susijusių tarpinių ir siektinų reikšmių, ir pranešti apie galimus panaikinimus;

245. reiškia susirūpinimą dėl Audito Rūmų išvados, kad pranešant apie sukčiavimą, susijusį su EGADP išlaidomis, trūksta standartizuoto metodo, kuris apimtų stiprų valstybių narių koordinavimą ir bendradarbiavimą; palankiai vertina tai, kad Komisija jau pritaikė Pažeidimų valdymo sistemą, kad kompetentingos nacionalinės institucijos galėtų ja naudotis EGADP tikslais; ragina Komisiją, Europos prokuratūrą ir kitus atitinkamus Sąjungos ir nacionalinio lygmens subjektus pradėti struktūrizuotą bendradarbiavimą siekiant pagal savo atitinkamą kompetenciją nustatyti sukčiavimo ir nusikaltimų, kenkiančių Sąjungos finansiniams interesams, atvejus bei galimus modelius ir apie juos pranešti, kad būtų geriau apsaugoti mokesčių mokėtojų pinigai; prašo valstybių narių stiprinti savo pajėgumus atskleisti nusikaltimus šioje srityje;

246. palankiai vertina pastangas vykdant sistemingą ir išsamų Audito Rūmų audito darbą, susijusį su EGADP, ypatingą dėmesį skiriant Sąjungos finansinių interesų apsaugai, nes jį vykdant gaunama išsami atitinkamų šios priemonės aspektų analizė ir vertingos įžvalgos apie jos įgyvendinimą; su pasitenkinimu pažymi, kad Komisija iš esmės pritaria Audito Rūmų rekomendacijoms ir jas taiko, ir pripažįsta, kad daugelis Audito Rūmų nustatytų problemų yra susijusios su EGADP teisiniu pagrindu; mano, kad Audito Rūmų rekomendacijos, parengtos atlikus su EGADP susijusį auditą, yra ypač aktualios teisėkūros institucijoms kalbant apie būsimas veiklos rezultatais grindžiamas Sąjungos finansavimo priemones;

247. pabrėžia, kad EGADP buvo sukurta kaip bendra Sąjungos priemonė, skirta didžiuliam ekonominiam ir socialiniam COVID-19 pandemijos poveikiui sušvelninti ir užtikrinti, kad Europos ekonomika ir visuomenė taptų tvaresnės, atsparesnės, įtraukesnės ir geriau pasirengusios žaliosios ir skaitmeninės pertvarkos iššūkiams ir galimybėms, todėl jos finansinės priemonės negali būti suprantamos kaip valstybių narių nuosavi biudžeto ištekliai; pabrėžia itin svarbų Audito Rūmų ir Komisijos vaidmenį vykdant proaktyvią *ex ante* ir *ex post* kontrolę siekiant užtikrinti, kad būtų veiksmingai naudojamos lėšos ir patenkinamai pasiektos tarpinės bei siektinos reikšmės;

Auditas ir kontrolė

248. pažymi, kad kontrolės sistema yra pritaikyta prie unikalaus EGADP pobūdžio ir grindžiama dviejų rūšių kontrole, t. y. i) Komisijos vykdoma kontrole, kad būtų pateiktas pagrįstas patikinimas dėl įsipareigojimų ir mokėjimų teisėtumo ir tvarkingumo, remiantis patenkinamai pasiektomis tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis, nustatytomis Tarybos įgyvendinimo sprendimuose, pagal kuriuos patvirtinami ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, ir ii) valstybių narių vykdoma kontrole, siekiant užtikrinti tinkamą Sąjungos finansinių interesų apsaugą, kaip numatyta EGADP reglamento 22 straipsnyje;

249. pažymi, kad, remdamasi Audito Rūmų rekomendacijomis ir įgyta patirtimi, Komisija pristatė savo metodiką, pagal kurią: i) įvertinamas patenkinamas tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimas, ii) apskaičiuojamos sumos, kurių mokėjimas sustabdomas tuo atveju, jei tarpinė ar siektina reikšmė nepasiekta, ir iii) reaguojama į galimas situacijas, kai valstybė narė vėliau panaikina tarpines ir siektinas reikšmes, kurias Komisija jau įvertino kaip patenkinamai pasiektas;

250. pažymi, kad tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo sistemoje trūksta paaiškinimų, įskaitant tai, kodėl atliekant vertinimą neturėtų būti atsižvelgiama į veiklos susitarime aprašytą tikrinimo mechanizmą; pažymi, kad atitinkamų tarpinių ir siektinų reikšmių „patenkinamas pasiekimas“ apibrėžiamas naudojant terminus, kurie nėra visiškai aiškūs ir gali būti skirtingai interpretuojami, pvz., kalbama apie „minimalų nukrypimą nuo reikalavimo“ arba „proporcingą vėlavimą“, ir kad dalinio mokėjimo nustatymo metodikoje nepaaiškinama, kodėl kaip koeficientai pasirinktos tam tikros vertės; prašo pateikti papildomų paaiškinimų;

251. reiškia susirūpinimą dėl to, kad Komisija yra priklausoma nuo valstybių narių pateikiamos informacijos, ir rekomenduoja aktyviau komunikuoti, kad būtų galima proaktyviai nustatyti bet kokį galimą tarpinių ir siektinų reikšmių panaikinimą; palankiai vertina tai, kad Komisija pritaria rekomendacijai peržiūrėti savo *ex post* audito procedūras siekiant patikrinti galimą tarpinių ir siektinų reikšmių panaikinimą po to, kai buvo atliktas mokėjimas, nors apgailestauja dėl to, kad ji nenumato jokios galimo panaikinimo stebėsenos po 2026 m.; yra ypač susirūpinęs dėl to, kad EGADP reglamente, nėra jokios teisinės nuostatos, kuria būtų sprendžiamas tarpinių ir siektinų reikšmių panaikinimo po paskutinės mokėjimų pagal EGADP datos klausimas, ir kad dėl to Komisijos metodika nesuteikia teisinio aiškumo tuo atveju, jei tarpinės ir siektinos reikšmės panaikinamos pasibaigus EGADP įgyvendinimo laikotarpiui, kai atlikti visi mokėjimai, ypač atsižvelgiant į tai, kad kai kurios svarbios į ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus įtrauktos tarpinės ir siektinos reikšmės tikriausiai bus pasiektos per paskutinį EGADP laikotarpio etapą;

252. pažymi, kad 12 nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų tarpinės ir siektinos reikšmės susijusios su teisinės valstybės arba kovos su korupcija reformomis; atkreipia dėmesį į vienoje valstybėje narėje neseniai įvykusį galimo dviejų tarpinių reikšmių, susijusių su teisinės valstybės principu, panaikinimo atvejį; pabrėžia, kad Komisija turi skirti daugiau dėmesio galimam tarpinių ir siektinų reikšmių teisinės valstybės srityje panaikinimui, nes jos yra ypač priklausomos nuo savavališkų vyriausybės sprendimų;

253. pažymi, kad Komisija patikrino valstybių narių kontrolės sistemų tinkamumą, nes tai yra išankstinė teigiamo ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų vertinimo sąlyga; pažymi, kad po to 16 valstybių narių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose, kuriuose dėl spragų ar trūkumų reikėjo imtis papildomų priemonių, kad būtų užtikrintas visiškas sistemų tinkamumas Sąjungos finansiniams interesams apsaugoti, buvo pridėtos papildomos specialios kontrolės tarpinės reikšmės kaip išankstinė sąlyga pirmiesiems mokėjimams; yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pastabos, kad valstybių narių kontrolės sistemose tebėra trūkumų, dėl kurių kyla pavojus patikimam EGADP finansavimo valdymui, ir primygtinai ragina Komisiją bei nacionalines valdžios institucijas skubiai juos pašalinti; palankiai vertina tai, kad Audito Rūmai nekonstatavo jokių problemų, susijusių su jų patenkinamo pasiekimo vertinimu 2022 m.; atkreipia dėmesį į problemas, susijusias su valstybių narių valdymo deklaracijose pateiktos informacijos patikimumu, ir dėl to kylančias abejones, ar galima jomis remtis vertinant tarpines ir siektinas reikšmes; pažymi, kad 2022 m. Komisija atliko 16 sistemų auditą, o 2023 m. – 14, įskaitant tai, ar jos tikrina Sąjungos ir nacionalinių taisyklių atitikimą, kad iki 2023 m. pabaigos visų valstybių narių kontrolės sistemų auditas būtų atliktas bent kartą; supranta, kad pagal EGADP reglamentą pagrindinė atsakomybė užtikrinti nacionalinės ir Sąjungos teisės laikymąsi tenka valstybėms narėms, tačiau yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų pastabos dėl patikinimo ir atskaitomybės spragos, susijusios su reikalavimų laikymusi, nes Komisija neatlieka EGADP finansuojamų investicinių projektų atitikties auditų; ragina visoms valstybėms narėms tinkamai ir vienodai taikyti EGADP reglamento 22 straipsnį ir primena, kad dėl su valstybės narės kontrolės sistema susijusio tarpinių ir siektinų reikšmių nepasiekimo gali būti sustabdytas visos dalies ir visų būsimų dalių mokėjimas;

254. primena, kad Tarybos reglamente (ES) 2017/1939 ([23]) (toliau – Europos prokuratūros reglamentas) nustatyta, kad Europos prokuratūra yra kompetentinga veikų, nukreiptų prieš Sąjungos finansinius interesus, numatytų Direktyvoje (ES) 2017/1371 atžvilgiu, laikantis Europos prokuratūros reglamente ir konkrečiai jo IV skyriuje nustatytų sąlygų;

([23]) 2017 m. spalio 12 d. Tarybos reglamentas (ES) 2017/1939, kuriuo įgyvendinamas tvirtesnis bendradarbiavimas Europos prokuratūros įsteigimo srityje (OL L 283, 2017 10 31, p. 1).

255. reiškia susirūpinimą dėl atvejų, apie kuriuos pranešta Europos prokuratūrai po pirmųjų EGADP įgyvendinimo metų, t. y. 15 nagrinėjamų bylų, kaip nurodyta Europos prokuratūros 2022 m. metinėje ataskaitoje; ragina Komisiją bendradarbiauti su OLAF ir Europos prokuratūra siekiant nustatyti sukčiavimo, korupcijos ir pinigų plovimo modelius, susijusius su EGADP, ir ragina Komisiją tokiose situacijose imtis veiksmų; ragina Komisiją nustatyti, kokie padariniai laukia valstybių narių, kuriose yra per daug sukčiavimo atvejų;

256. susirūpinęs pažymi, kad 9 bylose valstybėje narėje abejojama Europos prokuratūros atsakomybe tirti nusikalstamas veikas, susijusias su EGADP lėšomis; pažymi, kad vienoje iš šių bylų pateikus prejudicinį klausimą Europos Teisingumo Teismo paprašyta pateikti nuomonę;

Įgyvendinimas ir poveikis

257. pažymi, kad 2022 m. Komisija 11 valstybių narių atliko 13 mokėjimų, kurių bendra vertė – 72,2 mlrd. EUR, po to, kai patenkinamai pasiektos 366 tarpinės ir siektinos reikšmės (328 tarpinės reikšmės ir 38 siektinos reikšmės); pažymi, kad 2023 m. rugsėjo mėn., kai buvo paskelbta antroji įgyvendinimo ataskaita, Komisija buvo gavusi 32 mokėjimo prašymus iš 20 valstybių narių ir iš viso išmokėjo 153,4 mlrd. EUR (106,3 mlrd. EUR dotacijų ir 47,1 mlrd. EUR paskolų);

258. pažymi, kad Komisija praneša, jog tarpinės ir siektinos reikšmės iš esmės įgyvendinamos pagal planą po pirmųjų EGADP veikimo metų, kai daugiau dėmesio skirta reformoms, kurios būtinos siekiant sukurti sistemą, pagal kurią tolesni investiciniai projektai turėtų didesnį poveikį; pažymi, kad Komisija praneša apie vėlavimus, palyginti su orientaciniu mokėjimų kalendoriumi, kurių priežastis – ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų peržiūra atsižvelgiant į planą „REPowerEU“ ir įgyvendinimo sunkumai, su kuriais susiduria valstybės narės, pvz., administracinių pajėgumų problemos, investavimo kliūtys ir Rusijos agresijos karo prieš Ukrainą padariniai, įskaitant energetikos krizę, netikėtus kainų sukrėtimus, tam tikrų medžiagų trūkumą ir didelę infliaciją;

259. pažymi, kad vienu metu pervedant dideles EGADP lėšas ir sanglaudos fondų lėšas valstybės narės gali patirti pernelyg didelę administracinę naštą, o tai gali lemti, kad užtruks įgyvendinimas ir potencialiai kils grėsmė skaidrumui; atkreipia dėmesį į dvigubo finansavimo per EGADP ir Europos struktūrinius ir investicijų fondus riziką ir ragina Komisiją aktyviai tai tikrinti, įskaitant atitinkamose duomenų bazėse, bei bendrauti su valstybėmis narėmis dėl jų administracinių pajėgumų siekiant užtikrinti, kad nebūtų dvigubo finansavimo atvejų;

260. pažymi, kad kelios valstybės narės pasiūlė naudoti EGADP lėšas pasitelkiant EIB ir kitų nacionalinių investicinių bankų įgyvendinamas finansines priemones, kad tam tikromis sąlygomis būtų skatinamos privačiosios investicijos; yra susirūpinęs dėl galimo šių priemonių pasitelkimo siekiant pratęsti EGADP lėšų naudojimą po 2026 m.; primena, kad EGADP yra krizių valdymo priemonė ir kad parama turėtų būti panaudota per laikotarpį, kuriam priemonė skirta;

261. pažymi, kad Komisija padeda visoms valstybėms narėms paspartinti savo planų įgyvendinimą ir peržiūrą, be kita ko, pasitelkdama techninės paramos priemonę; pabrėžia, koks svarbus yra proaktyvus Komisijos vaidmuo padedant valstybėms narėms kiek įmanoma išvengti vėlavimo ir nepakankamo įgyvendinimo problemų, taip pat užtikrinti, kad valstybės narės saugotų Sąjungos finansinius interesus ir kad ES mokesčių mokėtojų pinigai būtų tinkamai leidžiami; atkreipia dėmesį į tai, kad reikia skirti pakankamai išteklių ir dėmesio visų pirma kovai su sunkiais pažeidimais ir dvigubu finansavimu; pažymi, kad susirūpinimą kelia, kaip pranešta biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai, valstybių narių administraciniai pajėgumai įsisavinti lėšas ir aukštos kokybės projektų įgyvendinimas, ypač artėjant EGADP laikotarpio pabaigai;

262. yra susirūpinęs dėl to, kad, remiantis Komisijos EGADP įgyvendinimo ataskaita, 3 valstybės narės iki 2023 m. gruodžio mėn. pabaigos Komisijai nepateikė jokių mokėjimo prašymų; ragina sparčiai įgyvendinti ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus, įskaitant Komisijos atliekamą kliūčių ir rezultatų vertinimą; yra susirūpinęs dėl to, kad dėl nepakankamo lėšų panaudojimo, jei padėtis greitai nebus pagerinta, gali kilti mokėjimų krizė;

263. kritiškai vertina tai, kad, priešingai pagrindiniams priemonės tikslams, „atsparumo“ apibrėžtis yra nepakankama, kad būtų pagerintas pasirengimas būsimoms krizėms; pažymi, kad akcentuojant tarpines ir siektinas reikšmes labai mažai dėmesio skiriama atsparumui ar pridėtinei vertei prisidedant prie atsparumo; primygtinai ragina Komisiją EGADP rezultatų suvestinėje sukurti poveikio atsparumui rodiklį ir nurodyti poveikį lentelės atsparumo srityje; be to, primygtinai ragina Komisiją atsižvelgti į poveikį atsparumui svarstant naujas tarpines ir siektinas reikšmes, kurios įtraukiamos į peržiūrėtus nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus; ragina Audito Rūmus būsimame tyrime atidžiau išnagrinėti EGADP atsparumo poveikį visuose ramsčiuose;

264. pabrėžia, kad peržiūrėdama atnaujintus nacionalinius ekonomikos gaivinimo planus Komisija ir toliau turėtų kruopščiai taikyti EGADP reglamento V priede išdėstytas Priemonės vertinimo gaires, pagal kurias reikalaujama, kad Komisija įvertintų nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus ir juos reitinguotų pagal aktualumo, veiksmingumo, efektyvumo ir darnos kriterijus (19 straipsnio 3 dalis), taip pat atsižvelgiant į šešis ramsčius, t. y. a) žaliąją pertvarką, b) skaitmeninę transformaciją, c) pažangų, tvarų ir integracinį augimą, d) socialinę ir teritorinę sanglaudą, e) sveikatą ir ekonominį, socialinį bei institucinį atsparumą, f) naujai kartai skirtas politikos priemones (3 straipsnis); tvirtina, kad tai svarbus procesas siekiant išvengti persvarstytų nacionalinių ekonomikos gaivinimo planų, kurie būtų daug silpnesni nei pirminiai planai arba kurie nebeatitiktų kriterijų;

265. pažymi, kad EGADP turėtų sukurti sinergiją, o įgyvendinamos priemonės turėtų paskatinti pridėtine verte pasižyminčias struktūrines reformas; yra susirūpinęs dėl to, kad kai kurios šalys perkėlė senas nacionalines reformas į nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus;

266. pabrėžia, kad visose valstybėse narėse turėtų būti taikomas geresnis bendro valdymo metodas, kad vietos ir regionų valdžios institucijos, pilietinės visuomenės organizacijos, socialiniai partneriai, akademinė bendruomenė ar kiti atitinkami suinteresuotieji subjektai būtų tinkamai įtraukti į nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų rengimą ir įgyvendinimą; ragina remiantis aiškiais, sąžiningais, skaidriais ir nepolitiniais principais juos įtraukti į nacionalinių ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planų įgyvendinimą, kiek tai įmanoma pagal nacionalinę teisinę sistemą;

267. ragina Komisiją užtikrinti, kad valstybės narės be jokių išimčių taikytų visiško korupcijos ir sukčiavimo, įskaitant lėšų pasisavinimą, netoleravimo požiūrį;

268. palankiai vertina esminį EGADP indėlį užkertant kelią dideliam ekonomikos nuosmukiui ir socialinei krizei po COVID-19 pandemijos ir tai, kad ji sudarė sąlygas precedento neturinčiai reformų ir investicijų bangai visoje Sąjungoje, kuri turės didelį ilgalaikį poveikį bendrajam vidaus produktui (BVP); atkreipia dėmesį į tai, kad EGADP sukuriama Europos pridėtinė vertė jau seniai įrodyta tuo, kad jos novatoriškas ir lankstus pobūdis leidžia valstybėms narėms pasiekti bendrus Sąjungos politikos tikslus; pažymi, kad EGADP taip pat suteikia valstybėms narėms galimybę rengiant ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus spręsti konkrečioms šalims kylančius iššūkius, o bendra vertinimo sistema vienodai taikoma visoms valstybėms narėms ir mokėjimų prašymams;

269. palankiai vertina tai, kad valstybių narių pasiūlytos reformos ir investicijos, kuriomis remiama žalioji ir skaitmeninė pertvarka, neapsiribojo EGADP reglamente nustatytais tikslais, nes numatomos klimato srities išlaidos sudaro apie 40 proc., o skaitmeninės politikos išlaidos – 26 proc., o tikslai buvo nustatyti mažesniais procentiniais punktais (atitinkamai 37 proc. ir 20 proc.);

270. atkreipia dėmesį į pažangą, apie kurią pranešta šešių EGADP ramsčių srityje, visų pirma įgyvendinant konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas, nes bent tam tikra pažanga padaryta įgyvendinant 68 proc. ir didelė pažanga padaryta įgyvendinant 12 proc. 2019–2020 m. konkrečioms šalims skirtų rekomendacijų, o tai rodo EGADP teikiamas paskatas; pažymi, kad taip pat padaryta reikšminga pažanga įgyvendinant 2022 m. konkrečioms šalims skirtas rekomendacijas – bent tam tikra pažanga padaryta įgyvendinant beveik 52 proc. 2022 m. liepos mėn. valstybėms narėms pateiktų rekomendacijų;

271. primena, kad COVID-19 pandemija atskleidė struktūrinius sveikatos sistemų trūkumus visoje Sąjungoje, pvz., atsparumo ir reagavimo į krizes pajėgumų trūkumą; pabrėžia, kad sveikata yra į vieną iš šešių EGADP ramsčių patenkanti politikos sritis, o tai sudaro sąlygas reformoms ir investicijoms, siekiant sustiprinti jų pajėgumus, kokybę ir atsparumą; pažymi, kad 531 tarpinė ir siektina reikšmė ir 223 priemonės, taip pat 48 proc. numatomo įnašo į šį ramstį yra susiję su sveikatos priežiūra, tačiau apgailestauja, kad kai kuriuose nacionaliniuose ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planuose nustatytos su sveikata susijusios tarpinės arba siektinos reikšmės, kuriomis neprisidedama prie nacionalinės sveikatos sistemos stiprinimo; pažymi, kad skaičiuojama, jog dėl EGADP 45 mln. žmonių gali naudotis nauja arba modernizuota sveikatos priežiūros įranga ar paslaugomis; primygtinai ragina Komisiją, kai įmanoma, persvarstant nacionalinius ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planus stiprinti su pasirengimu ir atsparumu sveikatos sektoriuje susijusias tarpines ir siektinas reikšmes ir apie tai pranešti biudžeto įvykdymą tvirtinančiai institucijai;

272. remdamasis Specialiąja ataskaita 26/2023 pažymi, kad, nepaisant to, kad buvo mažai laiko EGADP veiklos rezultatų modeliui parengti, Komisijai ir valstybėms narėms pavyko sukurti stebėsenos sistemą, įskaitant IT sistemą, kuri leistų įvertinti įgyvendinimo pažangą; palankiai vertina Komisijos įsipareigojimą spręsti nustatytas problemas ir įgyvendinti susijusias rekomendacijas;

273. pabrėžia, kad EGADP lėšomis finansuojamų projektų užbaigimas dar neužtikrina teigiamo ekonominio ir socialinio poveikio, kokybės ir tvarumo; atkreipia dėmesį į Audito Rūmų pastabas, kuriose nurodomi kai kurie veiklos rezultatais grindžiamos sistemos naudojimo trūkumai, visų pirma bandant kiekybiškai įvertinti rezultatus, nes tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis labiau matuojamas atliktas darbas; primygtinai ragina Komisiją pritaikyti įgytą patirtį ir Audito Rūmų pastabas ir užtikrinti, kad rengiant būsimas veiklos rezultatais grindžiamas priemones būtų vertinamas ne tik atliktas darbas, bet ir pasiekti rezultatai;

274. palankiai vertina tai, kad, remiantis bendrais rodikliais, iki 2022 m. gruodžio mėn. padaryta didelė pažanga, matoma visuose politikos ramsčiuose, pvz., sutaupytas energijos kiekis siekia 22 mln. megavatvalandžių (MWh) per metus, 1,43 mln. įmonių padėta teikiant piniginę arba nefinansinę paramą, 4 mln. asmenų dalyvavo mokymuose ir suteikta parama 4 115 196 15–29 metų jaunuolių;

275. primena, kad 2022 m. gruodžio 15 d. Taryba, remdamasi teigiamu Komisijos vertinimu, priėmė įgyvendinimo sprendimą dėl Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo plano įvertinimo patvirtinimo; primena, kad į nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą buvo įtrauktos 27 ypač svarbios tarpinės reikšmės su taisomosiomis, audito ir kontrolės priemonėmis; pažymi, kad 2023 m. gruodžio 7 d. Taryba priėmė įgyvendinimo sprendimą, kuriuo patvirtinamas iš dalies pakeistas Vengrijos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planas, įskaitant skyrių „REPowerEU“, pagal kurį Vengrija gali gauti 0,9 mlrd. EUR išankstinio finansavimo iš „REPowerEU“ lėšų; apgailestauja, kad minėtam išankstiniam finansavimui netaikoma šiuo metu vykdoma procedūra pagal teisinės valstybės sąlygų mechanizmą;

276. pažymi, kad EGADP rezultatų suvestinėje realiuoju laiku pateikiama informacija apie išmokėjimus ir valstybių narių padarytą pažangą, taip pat papildomi duomenys, rodikliai ir teminė analizė, ir palankiai vertina tai, kad paleistas Sąjungos masto interaktyvus žemėlapis, kuriame rodomi EGADP projektai pagal geografinę vietovę ir pateikiama informacija apie dabartinę padėtį; vis dėlto yra susirūpinęs dėl to, kad Audito Rūmai padarė išvadą, jog pateikti veiklos rezultatai yra nepakankamai skaidrūs, kiek tai susiję su įvertinimų įtraukimu, ir kad apibendrinta informacija nėra palyginama, taip pat kad informacija apie pažangą pagal šešis ramsčius yra klaidinanti, t. y. kai priemonė priskiriama pirminei ir antrinei politikos sričiai, priklausančiai tam pačiam ramsčiui, kiekvienos priemonės indėlis priskaičiuojamas du kartus; pabrėžia, kad skaidrumas dėl ribotumo yra itin svarbus, nes jis daro poveikį (suvokiamam) visos pateiktos informacijos patikimumui; ragina Komisiją nedelsiant ištaisyti nustatytus trūkumus ir proaktyviai informuoti apie EGADP rezultatų suvestinėje pateiktų duomenų ribotumą;

277. pažymi, kad daug visiškai nacionalinių projektų yra įtraukta į tarpvalstybinių projektų sąrašą, jei tik jie turi energiją taupančių ar energijos vartojimą mažinančių elementų; kritiškai vertina tai, kad pernelyg didelis paskelbtas tarpvalstybinių projektų skaičius yra klaidinantis;

278. pažymi, kad Audito Rūmai nustatė, jog, kalbant apie pranešamus bendrus rodiklius, nė vienoje aplankytoje valstybėje narėje nacionalinės audito institucijos netikrina kokybės ir susijusių metodikų; yra nustebęs dėl to, kad 3 DFP išlaidų kategorijos atveju Audito Rūmams valstybėje narėje atlikus patikrą vietoje nurodyti pasodinti medžiai neegzistavo; pažymi, kad Komisija nereikalauja patvirtinamųjų įrodymų ar paaiškinimų dėl pateiktų duomenų, išskyrus atvejus, kai nurodomi įverčiai; pažymi, kad Audito Rūmai daro išvadą, jog dėl to kyla rizika duomenų patikimumui ir palyginamumui visose valstybėse narėse; daro išvadą, kad neatliekant auditų duomenų patikimumas gali daryti didesnį poveikį su bendraisiais rodikliais susijusiai veiksmingumo informacijai nei tarpinėmis ir siektinomis reikšmėmis grindžiamai informacijai; mano, kad, turint omenyje Audito Rūmų nustatytas tarpinių ir siektinų reikšmių problemas, tai kelia nerimą, ir ragina Komisiją pagerinti savo patikimumo lygį pranešant apie bendruosius rodiklius; pažymi, kad audito institucijos taiko skirtingą praktiką, susijusią su siektinų reikšmių pasiekimo ir reformų įgyvendinimo patikrų atlikimo laiku; mano, kad tokios patikros turėtų būti labiau suderintos ir turėtų apimti privalomą duomenų apie tarpines ir siektinas reikšmes patikimumo ir tikslumo patikrą prieš įtraukiant tas tarpines ir siektinas reikšmes į mokėjimo prašymą; atkreipia dėmesį į riziką, kurią kelia metodas, pagal kurį daugiausia atliekamos *ex post* patikros, ir ragina valstybes nares vengti tokios praktikos;

Skaidrumas

279. pažymi, kad Ombudsmenas pripažįsta, jog padaryta pažanga proaktyvaus skaidrumo užtikrinimo srityje, visų pirma pasitelkiant EGADP rezultatų suvestinę ir paskelbus 100 didžiausių paramos gavėjų; vis dėlto atkreipia dėmesį į Ombudsmeno nurodytus tobulintinus punktus ir pritaria jo rekomendacijoms užtikrinti didesnį skaidrumą ir atskaitomybę EGADP srityje;

280. pažymi, kad, atsižvelgiant į aiškų Parlamento reikalavimą, pagal iš dalies pakeistą EGADP reglamentą valstybės narės turi skelbti informaciją apie 100 galutinių gavėjų, gaunančių didžiausią finansavimą pagal EGADP; apgailestauja dėl to, kad valstybės narės vėlai paskelbė sąrašus, ir pažymi, kad iki 2023 m. gruodžio mėn. privalomą sąrašą EGADP rezultatų suvestinėje paskelbė visos valstybės narės; pastebi, kad tiek skirtingose valstybėse narėse, tiek kiekvienoje šalyje atliekami labai įvairūs mokėjimai, o tai galima paaiškinti tuo, kad ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai yra heterogeniški; reiškia susirūpinimą dėl to, kaip Komisija pagal EGADP aiškina sąvoką „galutinis gavėjas“, nes dažnai jie išvardijami tik ministerijų lygmeniu, ir dėl to, kad aprašymai yra itin neaiškūs – daug tokių pavyzdžių galima rasti beveik visuose valstybių narių pateiktuose sąrašuose; pakartoja savo reikalavimą, kad 100 didžiausių galutinių gavėjų sąraše būtų nurodyti faktiniai paskutiniai pinigų pervedimo grandinėje esantys fiziniai asmenys ar subjektai; yra susirūpinęs dėl to, kad priešingu atveju bus sudėtinga įvertinti EGADP lėšų poveikį ir užtikrinti jų matomumą piliečiams;

281. primena, kad vykdant Sąjungos biudžetą skaidrumas ir atskaitomybė yra itin svarbūs, ir, atsižvelgdamas į tai, pabrėžia, kad tiek Komisija, tiek valstybės narės turi šioje srityje dėti daugiau pastangų; palankiai vertina kitas iniciatyvas, kurių ėmėsi Komisija, siekdama padidinti EGADP įgyvendinimo skaidrumą; pažymi, kad pagrindiniai dokumentai, kuriais reglamentuojamas įgyvendinimas, pvz., ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planai, veiklos susitarimai, vertinimo metodika ir dokumentai, kuriais pagrindžiami arba pateikiami pagrindiniai sprendimai dėl įgyvendinimo valstybėse narėse, yra viešai ir lengvai prieinami;

282. yra susirūpinęs dėl Audito Rūmų ataskaitų dėl sunkumų gauti EGADP duomenis, kad jie galėtų vykdyti savo pareigas; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad Audito Rūmai turėtų visapusišką prieigą prie atitinkamų valstybių narių ir Sąjungos duomenų bazių; primygtinai ragina Komisiją užtikrinti, kad duomenų bazės FENIX duomenys būtų laiku atnaujinti audito ir kontrolės tikslais; pabrėžia, kad duomenys turėtų būti tikslūs ir perduodami standartizuotu formatu;

283. rekomenduoja ateityje įgyvendinant veiklos rezultatais grindžiamas priemones aiškiai apibrėžti ir laiku susieti tarpines ir siektinas reikšmes, kad būtų išvengta atskaitomybės spragų ir kad būtų galima įvertinti atliktus darbus ir rezultatus; rekomenduoja veiklos rezultatais grindžiamoms priemonėms nuo pat pradžių sukurti aiškų ir tikslų tikrinimo mechanizmą; pažymi, kad tai labai svarbu siekiant skaidrumo ir atskaitomybės Sąjungos mokesčių mokėtojams;

284. yra susirūpinęs dėl skaidrumo ir atskaitomybės visuomenei; primygtinai ragina Komisiją informuoti valstybes nares apie tinkamą projektų ženklinimą, įskaitant nuorodą, kad projektui buvo skirtos ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo lėšos; atsižvelgdamas į 2022 m. Audito Rūmų metinę ataskaitą, apgailestauja kad net ir Komisijos lygmeniu nėra aiškios priežiūros, kokie konkretūs projektai remiami EGADP lėšomis; pabrėžia, kad ES mokesčių mokėtojai turi teisę matyti, kokie projektai remiami ES lėšomis, kur projektai įgyvendinami ir kokia yra jų pridėtinė vertė; ragina Komisiją didinti matomumą ir primygtinai reikalauti, kad projektai būtų aiškiai ženklinami – lentelėmis fizinių pastatų ar renovacijų atveju, pranešimais interneto svetainėse, paskelbimais konferencijų ar mokymų metu arba ženklais ant spausdintų dokumentų;

Rekomendacijos

285. pritaria Audito Rūmų metinėje ataskaitoje ir susijusiose specialiosiose ataskaitose pateiktoms rekomendacijoms ir palankiai vertina tai, kad Komisija su dauguma jų sutinka; ragina Komisiją jas įgyvendinti ir nuolat informuoti biudžeto įvykdymą tvirtinančią instituciją apie pažangą jas įgyvendinant;

286. taip pat ragina Komisiją:

i) pagerinti tolesnio patenkinamo tarpinių ir siektinų reikšmių pasiekimo *ex post* stebėseną, be kita ko, teisinės valstybės principo srityje, ir griežtai taikyti EGADP nuostatas bei priimtas gaires, kad būtų sprendžiami konkretūs panaikinimo atvejai imantis aiškių finansinių priemonių, įskaitant mokėjimų sustabdymą ir lėšų susigrąžinimą pagal EGADP reglamentą ir metodikas, kai panaikinamos tarpinės ir siektinos reikšmės;

ii) glaudžiai bendradarbiauti su biudžeto įvykdymą tvirtinančia institucija siekiant nustatyti įvairias galimybes ir atitinkamą teisinį pagrindą, kad būtų galima išspręsti tarpinių reikšmių panaikinimo pasibaigus EGADP įgyvendinimo laikotarpiui problemą;

iii) toliau didinti priemonių ir susijusių tarpinių ir siektinų reikšmių aiškumą, taip pat užtikrinti, kad jos visapusiškai atitiktų horizontaliuosius Reglamento principus, kai valstybė narė pateikia peržiūrėtą nacionalinį ekonomikos gaivinimo ir atsparumo didinimo planą;

iv) į veiklos susitarimą įtraukti aiškius tarpinių ir siektinų reikšmių tikrinimo mechanizmus, kad būtų galima nedviprasmiškai įvertinti, ar jos pasiektos, ir geriau apibrėžti jo tikslą būsimose veiklos rezultatais grindžiamose priemonėse, taip pat atsižvelgti į tikrinimo mechanizmą analizuojant, ar patenkinamai pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės, kad būtų prisidedama prie matavimų tikslumo;

v) toliau vykdyti valstybių narių sistemų auditus, siekiant patikrinti jų tinkamumą ir gauti pagrįstą patikinimą, kad jos atitinka Sąjungos ir nacionalines taisykles, visų pirma viešųjų pirkimų srityje, ir glaudžiai bendradarbiauti su Audito Rūmais siekiant rasti būdų, kaip pašalinti jiems susirūpinimą keliančius klausimus dėl patikimumo lygio trūkumo;

vi) išnagrinėti ne tik valstybių narių audito ir kontrolės sistemų struktūros tinkamumą, bet ir faktinį jų veikimą, kad jas būtų galima naudoti būsimoms veiklos rezultatais grindžiamoms priemonėms;

vii) padėti valstybėms narėms įgyvendinti EGADP projektus laikantis numatyto tvarkaraščio ir pakeisti projektų priskyrimo tarpvalstybinių projektų kategorijai metodiką, kad būtų atsižvelgiama tik į realius geografinius tarpvalstybinius aspektus;

viii) toliau remti valstybes nares, kad jos padidintų savo administracinius pajėgumus ir gebėtų vienu metu panaudoti skirtingas lėšas, taip pat padėti joms sumažinti nereikalingą administracinę naštą, visų pirma MVĮ, supaprastinti konkursus ir teikti tikslingesnę informaciją;

ix) ypatingą dėmesį skirti vykstančiam dialogui su valstybėmis narėmis ir tą dialogą palaikyti, kad reformos ir investicijos atitiktų EGADP reglamente nustatytus klimato tikslus ir jomis būtų visapusiškai laikomasi reikšmingos žalos nedarymo principo;

x) ankstyvame etape spręsti vėlavimo, apie kurį pranešta, problemą, be kita ko, teikiant techninę pagalbą valstybėms narėms;

xi) toliau bendradarbiauti su Audito Rūmais, kad tarpinių ir siektinų reikšmių aiškinimas būtų kuo vienodesnis;

xii) didinti EGADP rezultatų suvestinės skaidrumą ir gerinti jos pateikimą pašalinant bet kokią klaidingo skaičių aiškinimo galimybę ir atliekant EGADP *ex post* vertinimą tiksliau įvertinti poveikį atsparumui;

xiii) nuosekliai ir tiksliai taikyti EGADP reglamento nuostatas, susijusias su galutiniais gavėjais, ir bendrauti su valstybėmis narėmis dėl tinkamo termino „galutiniai gavėjai“ apibrėžties taikymo;

xiv) pagal atitinkamą jų kompetenciją suteikti Audito Rūmams, OLAF ir Europos prokuratūrai prieigą prie su EGADP susijusių duomenų, įskaitant FENIX;

xv) aktyviai bendrauti su valstybėmis narėmis dėl Europos prokuratūros kompetencijos baudžiamosiose bylose, susijusiose su EGADP lėšomis, nes korupcija ar sukčiavimas naudojant EGADP lėšas yra nusikaltimas, kenkiantis Europos Sąjungos finansiniams interesams;

xvi) aktyviau bendrauti su valstybėmis narėmis sukčiavimo prevencijos klausimais ir skatinti jas suvienodinti pranešimo apie sukčiavimą būdus naudojant standartizuotą skaitmeninį metodą bei naudotis Pažeidimų valdymo sistema;

xvii) teikti OLAF apibendrintas ataskaitas apie įtariamo sukčiavimo, korupcijos ir interesų konflikto atvejus, nustatytus jos pačios audituose ir nustatytus valstybių narių, kaip pranešta valdymo deklaracijose, ir įvertinti gautą informaciją, kad prireikus valstybėms narėms būtų pateiktos gairės;

xviii) spręsti sanglaudos ir EGADP fondų sąveikos klausimą, visų pirma atsižvelgiant į tuos reikalavimus, kurie gali sudaryti palankesnes sąlygas naudotis vienu, o ne kitu fondo, o ne kitu, taip pat bendradarbiauti su valstybėmis narėmis ir padėti joms pasirinkti fondus pagal tai, kas konkrečiam projektui yra tinkamiausia ir veiksmingiausia; aktyviai tikrinti skirtingas duomenų bazes siekiant užtikrinti, kad nebūtų dvigubo finansavimo atvejų;

xix) skatinti valstybes nares daugiau dėmesio skirti vietos ir regionų valdžios institucijų poreikiams, prašant valstybių narių aktyviau taikyti bendro valdymo metodą;

xx) turėti omenyje atsparumo ir ekonomikos gaivinimo tikslą, visų pirma kalbant apie krizės atveju itin svarbius sektorius, pavyzdžiui, sveikatos ir prekių sektorius;

xxi) pasinaudoti Audito Rūmų rekomendacijomis, pateiktomis vykdant su EGADP susijusį darbą, ir ją įgyvendinant įgyta patirtimi kuriant ir įgyvendinant būsimas Sąjungos veiklos rezultatais grindžiamas priemones, kai tai aktualu;

xxii) užtikrinti palyginamą ir proporcingą tarpinių ir siektinų reikšmių vertinimo tikslumo lygį ir toliau užtikrinti vienodas sąlygas valstybėms narėms, kai vertinama, ar patenkinamai pasiektos tarpinės ir siektinos reikšmės;

xxiii) proaktyviau skelbti dokumentus ir statistinius duomenis apie tai, kaip jos vykdo prašymus susipažinti su dokumentais, nes tokia informacija padėtų įvertinti proaktyvų institucijų požiūrį į galimybę susipažinti su dokumentais; primena, kad paraiška dėl galimybės susipažinti su dokumentu turi būti nagrinėjama nedelsiant.